

บทความวิจัย

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงงาม ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี นวคม เสมา, บุษกร สุขแสน	1
กัณฑ์บริรักษ์คณะบุญถึง ตำบลโคกตาด้วง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ สุดฤทัย เมอะประโคน	18
แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับการจัดการตนเองของแกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ ธนภฤต ทวีสุทธิ์, บุษกร สุขแสน	34
โครงการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อพัฒนาสังคมอยู่เย็นเป็นสุข : กรณีศึกษา ตำบลท่ามะเดื่อ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง จันติมา จันทระเอียด , อัญญารัตน์ สุวรรณโณ	49
ผลการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) วิชาการบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย สำหรับนักศึกษาาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ ศิราพร แซ่ตั้ง	64
แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังคดียาเสพติด เรือนจำกลางอุดรธานี สถิต แก้วปัญญา , ประจัญ กิ่งมิ่งแสง , ไพศาล เน้นอุดร	79
ผลของกรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อนุทิน ทรพูน , รุ่งทิพา จันทน์วัฒนวงษ์ , จุฬามาศ จันทร์ศรีสุด	94
การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี พีแอลเอเอ็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ยุพิน ผิวขาว	110

บทวิจารณ์หนังสือ

เขียนชนบทให้เป็นชาติ: กำเนิดมานุษยวิทยาไทยในยุคสงครามเย็น ผู้เขียน: เก่งกิจ กิติเรียงลาภ ณัฐพงษ์ คั่นธรรส	131
---	-----

**วารสารวิชาการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี**

ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2562)

Udon Thani Rajabhat University

Academic Journal

Vol.7 No.1 (January – June 2019)

ISSN 1905-7024

ลิขสิทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
กำหนดพิมพ์	ปีละ 2 ฉบับ (เดือนมกราคม – มิถุนายน และ เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม)
จัดพิมพ์	จำนวน 100 เล่ม
พิมพ์ที่	ทัศนทองการพิมพ์ (ห้างหุ้นส่วนจำกัด) 196, 198 ถนนประจักษ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000 โทรศัพท์ 0 4424 5562, 0 4426 7303

วารสารวิชาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

UDRU Academic Journal

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความวิจารณ์หนังสือ และบทความปริทัศน์ ซึ่งเป็นผลงานวิชาการที่มีคุณค่า ใน 3 สาขาวิชา ได้แก่ 1) เศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจและการจัดการ 2) ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา และ 3) สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้และ แนวความคิดทางวิชาการ จากบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย กำหนดพิมพ์เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (เดือนมกราคมถึงมิถุนายน และเดือนกรกฎาคมถึงธันวาคม) บุคคลทั่วไปที่สนใจสามารถสมัคร สมาชิก โดยส่งใบสมัครพร้อมค่าสมาชิกปีละ 400 บาท ได้ที่สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุดรธานี สำหรับผู้ที่ประสงค์ส่งบทความลงตีพิมพ์ในวารสาร ให้ส่งต้นฉบับที่จัดรูปแบบตาม ข้อกำหนดของวารสารมายังกองบรรณาธิการ โดยบทความนั้นจะต้องไม่เคยตีพิมพ์มาก่อน และไม่อยู่ ระหว่างการเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น บทความดังกล่าวจะได้รับการพิจารณาให้ข้อคิดเห็นจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับบทความโดยตรง บทความละ 2 ท่าน

บทความที่ได้ตีพิมพ์ในวารสารนี้เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี การนำ ข้อความซึ่งเป็นส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของบทความไปตีพิมพ์ใหม่ ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของเรื่อง และ กองบรรณาธิการก่อน

“ข้อความที่ปรากฏในบทความเป็นทัศนะของผู้เขียน ไม่ถือเป็นความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ”
“การนำบทความหรือบางส่วนของบทความไปใช้ ต้องอ้างอิงถึงแหล่งที่มา”

กองบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

64 ถนนทหาร อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000

โทรศัพท์: 0 4221 1040 ต่อ 1178 โทรสาร: 0 4224 8680

เว็บไซต์: http://graduate.udru.ac.th/a_journal อีเมล: udru.gjournal@gmail.com

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

UDRU Academic Journal

ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2562)

เจ้าของ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต อธิปัตย์กุล

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.วรัญญา จีระวิพูลวรรณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ กลั่นฤทธิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงสมร กิจโกศล

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง พิริยานุวัฒน์

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ

ศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์ รื่นรมย์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์พิเศษ จงสถิตวัฒนา

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Prof.Dr.Norigalei Susulax

University of Ryukyus

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ อินตะขัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

รองศาสตราจารย์ประกายศรี ศรีรุ่งเรือง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ ไพฑูรย์พงศ์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญจิต ขจรไพร

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

UDRU Academic Journal

ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2562)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ทวี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวิทย์ พจนันต์

Dr.Robert Lasen

Prof.Dr.Jeffrey C.Nash

รองศาสตราจารย์ ดร.สีปชาติ อันทะไชย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรชัย เคณสุโพธิ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ธนวิทย์ บุตรอุดม

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยาเขตปัตตานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.สุกิจ พลประถม

รองศาสตราจารย์ ดร.วรัญญา จีระวิบูลวรรณ

รองศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ กลิ่นสุทธิ

รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย วรกิจเกษมสกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

รองศาสตราจารย์ ดร.จำนง วงษ์ชาชม

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญทวรรณ วิงวอน

รองศาสตราจารย์ พรสวรรค์ มณีทอง

รองศาสตราจารย์ ดร.ประไพศรี ให้อยอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สุวรรณน้อย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา นิลประพันธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีมมาลา ขำคมเขตต์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญยาภรณ์ พาพลงาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ฉบับนี้ยังคงมีปณิธานอันแน่วแน่ที่จะเผยแพร่และส่งเสริมงานวิจัย และ บทความทางวิชาการเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ในการทำงานของประชาคมแห่งการเรียนรู้ ในฉบับนี้ เริ่มต้นจาก งานวิจัย กัณฑ์ปริวรรตคุณะบุญถึง ตำบลโคกตาด้วง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดย สุดฤทัย เมอะประโคน เป็นชื่องานวิจัยที่น่าสนใจมาก กัณฑ์ปริวรรต เป็นการแสดงพื้นบ้านเขมรดั้งเดิมโบราณ ใช้ภาษาเขมรขับร้องได้อย่างไพเราะ ในงานวิจัยยังเพิ่มเติมเนื้อร้องภาษาไทย เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจและซาบซึ้งในวัฒนธรรมพื้นบ้านยิ่งขึ้น

งานวิจัยในกลุ่มการจัดการเรียนรู้ ยังเข้มข้นเหมือนเดิม งานวิจัยแรก คือ ผลของการฝึกศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (อนุทิน หรพูน, รุ่งทิพา จันทน์วัฒนา และ จุฬามาต จันทรศรีสุต) งานนี้น่าสนใจที่ให้ความสำคัญกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็น ทักษะการคิดระดับสูงที่นักการศึกษาต้องการให้เกิดขึ้นในนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนในระดับประถมศึกษา ต่อมาด้วย การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กลวิธี พีแอลเอเอ็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ยุพิน ผิวขาว) ภาษาอังกฤษเปรียบเสมือนยาขม ทำอย่างไร นักเรียนจึงจะอ่านด้วยความเข้าใจ และ เรียนรู้อย่างมีความหมาย บทความนี้เสนอแนวทางในการพัฒนาการอ่านภาษาอังกฤษซึ่งเป็นการตอบสนองความต้องการของครูภาษาอังกฤษ ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยในระดับปริญญาตรี คือ ผลการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) วิชาการบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ (ศิริพร แซ่ตั้ง)

งานวิจัยในกลุ่มสังคมศาสตร์ เรื่องแรก เป็น แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังคดีอาชญากรรมจากกลางอุดรธานี (สถิต แก้วปัญญา, ประจัญ กิ่งมิ่งแสง และ ไพศาล แนนอุดร) เป็นงานวิจัยเพื่อการพัฒนา ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัย เสนอแนวทางการพัฒนา สำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปใช้ เรื่องที่สองเป็นการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อพัฒนาสังคมอยู่เย็นเป็นสุข: กรณีศึกษา ตำบลท่ามะเดื่อ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง (จันทิมา จักร์เอียด และ อัญญารัตน์ สุวรรณโณ) เป็นงานวิจัยเชิงพื้นที่ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ น่าสนใจทีเดียว

เป็นที่ตระหนักในความสำคัญของชุมชน ท้องถิ่น และ ความสำคัญของผู้นำชุมชน จึงมีงานวิจัยที่นำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ แก่นำสภาองค์กรชุมชนสำหรับการจัดการตนเองจังหวัดบึงกาฬ (ชนกฤต ทวีสุทธิ และ บุษกร สุขแสน) ลำดับต่อมาเป็นงานวิจัยเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์งาม ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองหุ้งยัง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี (นวคม เสมา และ บุษกร สุขแสน)

ส่วนสุดท้ายเป็นบทความปริทัศน์หนังสือ เรื่อง เขียนชนบทให้เป็นชาติ: กำเนิดมานุษยวิทยาไทยในยุคสงครามเย็น แต่งโดย เก่งกิจ กิติเรียงลาภ (ณัฐพงษ์ คันธรส) เป็นหนังสือที่นักวิชาการและนักวิจัยทางมานุษยวิทยา การเมือง การปกครอง ประวัติศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ควรจะศึกษาเป็นอย่างยิ่ง น่าสนใจเพียงใด ท่านผู้อ่านจะพบจากบทความนี้

วรัญญา จีระวิพลวรรณ

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์การบริหาร ส่วนตำบลโพธิ์งาม ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี นวคม เสมา, บุษกร สุขแสน	1
กัณฑ์ปริวรรตคณະบุญถึง ตำบลโคกตาด้วง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ สุดฤทัย เมอะประโคน	18
แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับการจัดการตนเองของ แกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ ธนภฤต ทวีสุทธิ, บุษกร สุขแสน	34
โครงการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อพัฒนาสังคมอยู่เย็นเป็นสุข : กรณีศึกษา ตำบลท่ามะเดื่อ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง จันติมา จันทรเอียด , อัญญารัตน์ สุวรรณโณ	49
ผลการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) วิชาการบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ ศิริพร แซ่ตั้ง	64

สารบัญ (ต่อ)

แนวทางการพัฒนาพหุตินิสัยของผู้ต้องขังคดียาเสพติด เรือนจำกลางอุดรธานี สถิต แก้วปัญญา , ประจัญ กิ่งมิ่งแฮ , ไพศาล แนนอุดร	79
ผลของกรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบต่อความสามารถ ในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อนุทิน หรพูน , รุ่งทิศา จันทน์วัฒนวงษ์ , จุฬามาศ จันทศรีสุคต	94
การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กลยุทธ์ ฟิแอลเอเอ็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ยุพิน ผิวขาว	110
บทวิจารณ์หนังสือ	
เขียนชนบทให้เป็นชาติ: กำเนิดมานุษยวิทยาไทยในยุคสงครามเย็น ผู้เขียน: เก่งกิจ กิติเรียงลาภ ณัฐพงษ์ คันธรส	131

**แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์การบริหารส่วนตำบล
โพนงาม ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง อำเภอหนองหาน
จังหวัดอุดรธานี**

**THE APPROACH DEVELOPMENT OF PARTICIPATORY IN THE NONG THUNG
YUNG TOURIST ATTRACTION OF THE PEOPLE AND THE ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION PHON NGAM SUB-DISTRICT, NONG HAN DISTRICT,
UDON THANI**

นวคม เสมา¹, บุษกร สุขแสน²

Navakom Se-ma, Bussagorn Suksan

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลโพนงามในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง 2) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลโพนงามในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง 3) เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลโพนงามในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี งานวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Method) แบ่งการดำเนินงานวิจัยเป็น 3 ระยะได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลโพนงาม ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มประชากรตัวอย่างได้แก่ ประชาชนจาก 6 หมู่บ้าน ของตำบลโพนงาม ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 2 กำหนดแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์การบริหารส่วนตำบลโพนงาม ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง โดยใช้วิธีวิจัยเชิง

¹ นักศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

คุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้บริหารองค์การบริหารท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำหมู่บ้าน สมาชิกสภาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำองค์กรชุมชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวม 30 คน เครื่องมือที่ใช้วิจัยคือ การจัดสนทนากลุ่ม จัดบันทึกจากการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดย การวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) ระยะที่ 3 ประเมินแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงาม ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง โดยประเมินความเป็นไปได้ และความเหมาะสม ของแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบล ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ มีกลุ่มประชากร เป็นผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง พบว่า 1) ด้านการวางแผน และ ด้านการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง 2) ด้านการรับผลประโยชน์, ด้านการตรวจสอบ และ ด้านการประเมินผล อยู่ในระดับน้อย ปัญหาของการมีส่วนร่วม พบว่า ด้านการวางแผน, ด้านการปฏิบัติ, ด้านการรับผลประโยชน์, ด้านการตรวจสอบ และด้านการประเมินผล อยู่ในระดับน้อย

2. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงามในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง ได้แก่ 1) ด้านการรับผลประโยชน์ คือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้ประชาชนมีรายได้ และให้ประชาชนได้รับการประกาศเกียรติคุณ ยกย่องสรรเสริญ จากการพัฒนา ให้ประชาชนมีส่วนร่วมให้มากที่สุด กิจกรรมส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้ เช่น ส่งเสริมกิจกรรมกระต๊อบตกปลา เป็นต้น ส่วนกิจกรรมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมและได้รับ ประกาศเกียรติคุณ เช่น โครงการอนุรักษ์พันธุ์ปลา เป็นต้น 2) ด้านการวางแผน คือ จัดการประชุมประชาคม หรือ อบรมสัมมนาให้ประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อ กำหนดแผนการพัฒนา 3) ด้านการประเมินผล คือ การจัดเวทีอบรมเรื่องการประเมินผลที่ถูกต้อง ให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมประเมินทั้งในที่ประชุมและนอกห้องประชุม และ 4) ด้านการตรวจสอบ คือ การจัดเวทีอบรมให้ผู้นมีส่วนเกี่ยวข้อง ได้เรียนรู้วิธีการ การตรวจสอบ อย่างถูกต้องและเป็นธรรม

3. ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาความร่วมมือของประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงาม ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง พบว่า ระดับการประเมิน ทั้งความเป็นไปได้ และความเหมาะสม อยู่ใน ระดับมาก สามารถนำสู่การจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

หนองทุ่งยั้ง ตำบลโพนงาม ผ่านเวทีประชาคม เพื่อบรรจุเป็นแผนชุมชน แผนพัฒนาประจำปี องค์การบริหารส่วนตำบลโพนงาม อำเภอหนองหาน ต่อไป

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา, การมีส่วนร่วม, การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, หนองทุ่งยั้ง

ABSTRACT

The aims of this study are: (1) To study the conditions of public participation And Phon Ngam Subdistrict Administration Organization In the development of tourist attraction Nong Thung Yang, (2) To determine the development guidelines for participation Of people and organizations in Phon Ngam Subdistrict Administrative Organization In the development of tourist attraction Nong Thung Yang ,(3) To evaluate development guidelines Participation of people and organizations in Phon Ngam Subdistrict Administrative Organizatio In the development of tourist attractions in Nong Thung Yang, Nong Han District, Udon Thani Province. This research uses mixed methods. Divided research into 3 phases: Phase 1: Study the conditions and problems of participation of people and the administrative organization of Phon Ngam Subdistrict Administrative Organization In the development of tourist attraction Nong Thung Yang. Is a quantitative research The sample population is people in 6 villages of Phon Ngam Subdistrict. Use questionnaires to collect data, analyze data with statistics, frequency values, percentage values, mean, standard deviation. Phase 2: defines guidelines for development of public participation And Phon Ngam Subdistrict Administration Organization In the development of tourist attraction Nong Thung Yang by using qualitative research methods The target group consists of Local Administration Organization Executive Professional Village leader Local council Villagers Community organization leaders And government officials total 30 people The tools used in the research were Group discussion Take notes from group discussions Analyze data by Content analysis. Phase 3: Evaluation of the development of public participation And Phon Ngam Subdistrict Administration Organization In the development of tourist attraction Nong Thung Yang by the principle of feasibility assessment And suitability Of guidelines for the development of public participation and the Tambon Administrative Organization In the development of tourist attraction Nong Thung Yang Using qualitative

research methods target group Is an expert and academic Academic tools used in the assessment Is a rating scale 5 rating scale.

The findings were as follows:

1. Participation conditions In the development of tourist attraction Nong Thung Yang found; 1) Planning and practice At a moderate level, 2) Benefit, inspection and evaluation At a low leve. The problems of participation were found in planning, performance, benefit, auditing and evaluation. At a low level

2. Guidelines for development of participation Of the people and the organization of Phon Ngam Subdistrict Administrative Organization in the development of Nong Thung Yang tourist attractions including ; 1) Benefits Is to promote participation for people to earn And for the people to receive the honor Praise From development Let people participate as much as possible. Activities to encourage people to earn income, such as promoting fishing activities Activities for people to participate and receive Honorary awards, such as the Fish Conservation Project, 2) Planning: organizing community meetings or training seminars for people to participate in the development plan, 3) In the evaluation aspect, the training forum for correct evaluation Allow people in the area to participate in the assessment And 4) the examination is the training stage To the stakeholders Learned how to check correctly and fairly.

3. The results of the evaluation of the development of cooperation of people and the organization of Phon Ngam Subdistrict Administration Organization In the development of tourist attractions, Nong Thung Yang found that Assessment level Both possibilities And the suitability is at a high level. Can lead to the development plan of tourist attraction Nong Thung Yang, Phon Ngam sub–district, through the community stage To contain as a community plan And the annual development plan of Phon Ngam Subdistrict Administrative Organization, Nong Han District.

KEYWORDS: Development guidelines, Participation, Tourism development, Nong Thung Yang

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระแสการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในทุกภูมิภาคทั่วโลก ทำให้เกิดการไหลเวียนเงินตรา ระหว่างประเทศเป็นจำนวนมากหลายปีที่ผ่านมา ปัจจุบัน “อุตสาหกรรมท่องเที่ยว” เป็นอุตสาหกรรมหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลก องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) เปิดเผยว่าจำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลก ณ ปี 2016 อยู่ที่ 1,235 ล้านคน เพิ่มขึ้น 4% จากปีก่อนหน้าซึ่งอยู่ที่ 1,189 ล้านคน เทรนด์ที่น่าสนใจคือ ปี 2018 จะเป็นปีการท่องเที่ยวของกลุ่ม Millennial หรือกลุ่มคนที่มีอายุตั้งแต่ 18-34 ปี ทั้งยังนิยมการท่องเที่ยวแบบ “ทริประยะสั้น” 3-5 วัน และโฟกัสการท่องเที่ยวแบบหลายประเทศใน 1 ทริป และกลุ่มนี้นิยมที่พักประเภท “โรงแรมหรูขนาดเล็กและโฮสเทล” (Luxury Inns and Hostel) มีความเป็นส่วนตัว มีโลเกชั่นที่ดี สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวคนอื่น ๆ ได้ง่าย สามารถทำอาหารทานเองได้ (ที่มา: <https://www.prachachat.net/>: 4 มกราคม 2561)

คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนาการท่องเที่ยว ได้ระบุถึงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบ ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันสอดคล้อง กับมาตรฐานสากล และเพียงพอต่อความต้องการของตลาด การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและได้รับประโยชน์ จากการท่องเที่ยว โดยการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสินค้าและบริการบนพื้นฐานของมรดก และวัฒนธรรมท้องถิ่น (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2560)

การท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นอีกทางเลือกสำหรับนักท่องเที่ยว โดยจุดประสงค์ของการเดินทาง และการเลือกแหล่งท่องเที่ยว เป็นไปตาม กระแสนุรักษ์สิ่งแวดล้อม Green Tourism เป็นปัจจัย ที่มี ความ เกี่ยวเนื่องกับการอนุรักษ์ระบบนิเวศ รักษาสิ่งแวดล้อม และ การพัฒนา ที่ยั่งยืน คือ Security ความปลอดภัย ที่รวม ถึงภัย ธรรมชาติ และความ ปลอดภัย ในชีวิต และทรัพย์สิน Sanitation ความสะอาดปราศจากโรค และ มลพิษ ทั้งอากาศ น้ำดื่ม และสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ และ Satisfaction หรือความพึงพอใจ การมีส่วนร่วมหรือผลประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่น มีระบบชุมชน และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศเป็นหลัก และมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนโดยให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในทุกระดับทุกขั้นตอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ จึงจัดเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่มุ่งสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) (นภาพร วิศวกุล, 2560) หนองทุ่งยั้ง ตำบลโพนงาม อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ มี

พื้นที่ประมาณ 610 ไร่ ขุดลอกเพื่อเป็นแหล่งน้ำใช้อุปโภค และเพื่อการเกษตร 245 ไร่ มีน้ำขังตลอดปี มีพื้นที่สวนป่าและเกาะกลาง 98 ไร่ เป็นแหล่งอาหารของชาวบ้าน เป็นแหล่งน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และเพื่อการเกษตร ของประชาชนกว่า 4,000 คน จาก 6 หมู่บ้านของตำบลโพนงาม ประกอบด้วย บ้านหนองดินจี่ บ้านโคกพัฒนา บ้านโคก บ้านทุ่งยั้ง บ้านโพนงาม และบ้านนิคมหนองตาล ระบบนิเวศยังคงมีความหลากหลาย อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์ไม้น้ำ มีปลา มีนกอาศัยอยู่หลายสายพันธุ์ ทั้งนกประจำถิ่นและนกอพยพตามฤดูกาล มีศาลปู่เอกเป็นที่นับถือสักการบูชาของชาวบ้านในแถบนั้น หนองทุ่งยั้ง มีระบบนิเวศ มีธรรมชาติ ที่เป็นจุดแข็ง จุดขาย เป็นแหล่งท่องเที่ยว ของชุมชน มีการจัดกิจกรรมตามประเพณีของชุมชนท้องถิ่น เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ เนื่องจากทัศนียภาพที่สวยงาม สร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมมากขึ้น ด้วยเหตุที่หนองทุ่งยั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ยังขาดการมีส่วนร่วมของผู้คนในชุมชนในการบริหารจัดการ สร้างระบบ กำหนดหลักเกณฑ์สำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อป้องกันความเสียหายของระบบนิเวศ รวมทั้งอนุรักษ์และฟื้นฟู ระบบนิเวศที่เสียหายไปแล้ว กลับคืนมา ซึ่งก็มีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาจากองค์การบริหารส่วนตำบลโพนงาม, ผู้นำหมู่บ้าน, และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเขตพื้นที่ โดยการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง จำนวน 30 คนแต่ก็ยังไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ได้อย่างเหมาะสม

จากเหตุผลและปัญหาสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่ต้องทำวิจัยเพื่อหาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง ของประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลโพนงาม อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมแบบวิถีชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน อย่างเหมาะสม เป็นระบบ หากมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว พื้นที่ก็จะได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่ ก็จะมีรายได้จากการท่องเที่ยว ระบบนิเวศ ภูมิทัศน์ รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรอบหนองทุ่งยั้งก็จะได้การจัดการอย่างเหมาะสม สมบูรณ์อย่างยั่งยืน ประชาชนในพื้นที่ก็จะได้รับประโยชน์อย่างสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

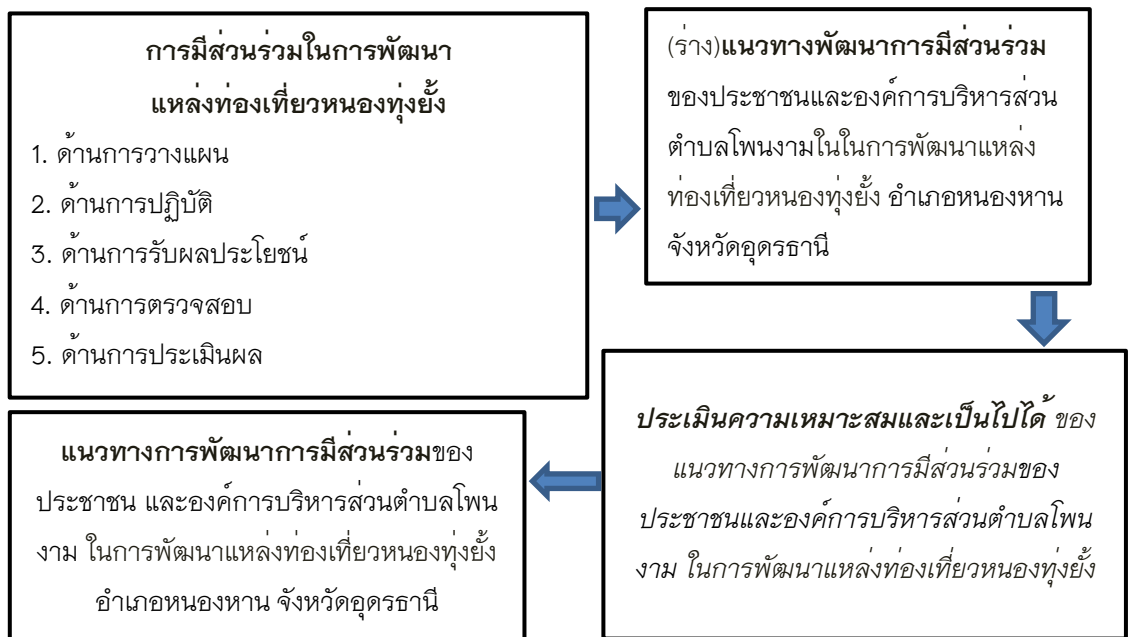
การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 อย่าง คือ

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลโพนงาม ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลโพนงามในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี

3. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์งามในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์งาม ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี สรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินงานวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 : ศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลโพนงาม ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง อำเภอหนองหาน จังหวัด

อุดรธานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชน จาก 6 หมู่บ้าน ของตำบลโพนงาม ที่อาศัยอยู่โดยรอบหนองทุ่งยั้ง การกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน่ (Yamane) แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Proportional Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนขนาดของกลุ่มประชากรในแต่ละหมู่บ้านรวมจำนวนทั้งสิ้น 352 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงรายชื่อหมู่บ้าน จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

หมู่ที่	หมู่บ้าน	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง(คน)	
		รวม	กลุ่มตัวอย่าง
4	บ้านทุ่งยั้ง	364	43
5	บ้านโคก	574	68
12	บ้านหนองดินจี่	265	32
15	บ้านโพนงาม	700	83
17	บ้านโคกพัฒนา	720	86
20	บ้านนิคมหนองตาล	333	40
รวม		2,956	352

ที่มา: ฝ่ายทะเบียนราษฎรอำเภอหนองหาน, 2561

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม สภาพและปัญหาความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง เป็นเครื่องมือในการทำวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพหลัก รายได้ต่อปี ส่วนที่ 2 แบบสอบถาม สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการตรวจสอบ และด้านการประเมินผล เป็นลักษณะมาตรวัด

ส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ นำข้อคำถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) ตรวจสอบประเมินรูปแบบการใช้ภาษา (Wording) และความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) ค่าที่ได้ระหว่าง 0.67–1.00 ถือว่าแบบสอบถามผ่านเกณฑ์ IOC นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ $IOC \geq 0.50$ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม แล้วนำคำตอบที่ได้ ไปวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ใช้สูตรเพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น โดยค่าความเชื่อมั่นที่ได้ต้องไม่ต่ำกว่า 0.50 (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2538, 119–121) จากนั้นจึงจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปเก็บข้อมูล เพื่อทำวิจัย ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการพิมพ์หนังสืออนุญาตเก็บข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ถึงชุมชน และหน่วยงาน ในพื้นที่ทำวิจัย เพื่อขอความร่วมมือ ในการจัดเก็บข้อมูล และลงพื้นที่เก็บข้อมูล ด้วยตัวผู้วิจัยเอง จนครบ 352 ตัวอย่าง ก่อนนำไปตรวจสอบความถูกต้อง และรวบรวมข้อมูลไปวิเคราะห์สรุปอภิปรายผล ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีวิธีการและขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. นำข้อมูลไปวิเคราะห์หาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences)
2. ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพหลัก รายได้ต่อปี วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
3. ส่วนที่ 2 ข้อมูลสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองหุ้งยัง 5 ด้าน วิเคราะห์โดย หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation :SD) ตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประมวลเป็น ระดับศักยภาพ การมีส่วนร่วมพัฒนาการท่องเที่ยว ของผู้ตอบแบบสอบถาม แปลความหมายค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) แล้วนำคะแนนไปหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย โดยเกณฑ์แปลผลค่าเฉลี่ย ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีส่วนร่วม ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีส่วนร่วม ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีส่วนร่วม ระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีส่วนร่วม ระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีส่วนร่วม ระดับน้อยที่สุด

ระยะที่ 2: การกำหนดแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงงาม ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง อำเภอนongหาน จังหวัดอุดรธานี

กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายไว้ จำนวน 30 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงงาม ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำจาก 6 หมู่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงงามจาก 6 หมู่บ้าน ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำองค์กร การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอุดรธานี การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(จังหวัดอุดรธานี) และ พัฒนาชุมชนตำบล

เครื่องมือที่ใช้ ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือใช้ในการทำวิจัยในระยะนี้ คือ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยนำข้อมูล จากระยะที่ 1 เป็นประเด็น ในการสนทนากลุ่ม(Group discussion)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการพิมพ์หนังสืออนุญาตเก็บข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนัดวันเวลา ขอความร่วมมือ ในการเข้าประชุมกลุ่มเพื่อระดมแนวทางการพัฒนา จากนั้นลงพื้นที่จัดประชุมกลุ่มเก็บข้อมูล ทำการบันทึกข้อมูล จากผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ทั้งภาพและเสียง รวมถึงบันทึกด้วยการเขียน โดยผู้วิจัย และทีมงาน เพื่อให้ครอบคลุม ทุกประเด็น ตามวัตถุประสงค์ ก่อนนำข้อมูลไปบันทึก วิเคราะห์ สรุปอภิปรายผล ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ทำวิจัย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดย การเก็บข้อมูลประเด็นต่างๆ ที่ได้จากการบันทึกในวงสนทนากลุ่ม มาสังเคราะห์ แยกประเด็น จัดหมวดหมู่ ก่อนสรุป เพื่อกำหนดทิศทาง และยกร่างแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วม ของประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงงาม ในแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง ตำบลโพรงงาม อำเภอนongหาน จังหวัดอุดรธานี และนำข้อมูลไปใช้เพื่อการวิจัยในระยะที่ 3 ต่อไป

ระยะที่ 3 : การประเมินแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงงาม ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง อำเภอนongหาน จังหวัดอุดรธานี

กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ รวมจำนวน 30 คน ประกอบด้วย ประธานมูลนิธิศิริทรงธรรม ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงงาม คณะกรรมการพัฒนาหนองทุ่งยั้ง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(ททท)อุดรธานี ตัวแทนภาคประชาชน พัฒนาชุมชนอำเภอนongหาน และ นักวิชาการ

เครื่องมือที่ใช้ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินแนวทางการมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง ตำบลโพรงงาม อำเภอนongหาน จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ใช้หลักการ

ประเมินมาตรฐานให้สอดคล้องและเหมาะสมกับงานวิจัย เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้ คะแนน 5 หมายความว่าถึง แนวทางที่มีความเหมาะสม ระดับมากที่สุด คะแนน 4 หมายความว่าถึง แนวทางที่มีความเหมาะสม ระดับมาก คะแนน 3 หมายความว่าถึง แนวทางที่มีความเหมาะสม ระดับปานกลาง คะแนน 2 หมายความว่าถึง แนวทางที่มีความเหมาะสม ระดับน้อยและคะแนน 1 หมายความว่าถึง แนวทางที่มีความเหมาะสม ระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ เป็น แบบประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสม ของ(ร่าง)แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงาม ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข ให้สมบูรณ์เพื่อเห็นชอบ ก่อนนำไปใช้เพื่อการประเมิน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัย ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ส่งหนังสือเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแนวทาง ให้กลุ่มเป้าหมาย 30 ท่าน ก่อนทำการลงพื้นที่สังเกตแบบประเมิน พร้อมเก็บรวบรวมแบบประเมิน ในเวลาเดียวกันโดยผู้วิจัยเอง
2. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ของเอกสารประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสม ในแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงาม ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี
3. นำข้อมูลที่สมบูรณ์ถูกต้อง ไปทำการบันทึก ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัย ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดย นำผลประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสม ในแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงาม ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง มาทำการวิเคราะห์ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าความถี่ ค่าเปอร์เซ็นต์ และมีกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดลำดับค่าเฉลี่ย ออกเป็นช่วง ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายความว่าถึง แนวทางที่มีความเหมาะสม ระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายความว่าถึง แนวทางที่มีความเหมาะสม ระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายความว่าถึง แนวทางที่มีความเหมาะสม ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายความว่าถึง แนวทางที่มีความเหมาะสม ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายความว่าถึงแนวทางที่มีความเหมาะสม ระดับน้อยที่สุด เกณฑ์การยอมรับในความเป็นไปได้และความเหมาะสม ของแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วม ที่มีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป จึงถือว่า แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง องค์การของประชาชนและบริหารส่วนตำบลโพรงาม อำเภอ

หนองหาน จังหวัดอุดรธานี มีความเป็นไปได้และความเหมาะสม กับบริบทของพื้นที่ ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบโดยสรุป ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 352 คน พบว่าส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 53.7 ช่วงอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 42.3 ระดับการศึกษา อยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 53.7 สถานภาพทางครอบครัว พบว่า สมรส ร้อยละ 69.6 อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 72.4 และรายได้ต่อปี ต่อครัวเรือน ต่ำกว่า 50,000 บาท ร้อยละ 46.9

2. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงาม ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้งภาพรวม พบว่า สภาพการมีส่วนร่วม 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านการตรวจสอบ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล และพบว่า สภาพการมีส่วนร่วม 2 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการปฏิบัติ และด้านการวางแผน ส่วนปัญหาการมีส่วนร่วม พบว่ามีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับน้อย ทั้ง 5 ด้าน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมพัฒนาการแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง ของประชาชนตำบลโพรงาม อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ภาพรวม

(N)352

ที่	ข้อความ	สภาพ		แปลผล	ปัญหา		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D		$\bar{X}$	S.D	
1	ด้านการวางแผน	2.59	1.20	ปานกลาง	2.46	1.14	น้อย
2	ด้านการปฏิบัติ	2.56	1.20	ปานกลาง	2.40	1.08	น้อย
3	ด้านการรับผลประโยชน์	2.40	1.19	น้อย	2.47	1.52	น้อย
4	ด้านการตรวจสอบ	2.39	1.17	น้อย	2.43	1.14	น้อย
5	ด้านการประเมินผล	2.41	1.19	น้อย	2.45	1.16	น้อย
รวม		2.47	1.19	น้อย	2.44	1.21	น้อย

จากตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมพัฒนาการแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง ของประชาชนตำบลโพรงาม อำเภอหนองหาน จังหวัด

อุดรธานี ภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยสภาพการมีส่วนร่วมพัฒนาการแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง ของประชาชนตำบลโพนงาม อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เรียงลำดับจากน้อยไปมาก ดังนี้

- 1) ด้านการตรวจสอบ ค่าเฉลี่ย 2.39
- 2) ด้านการรับผลประโยชน์ ค่าเฉลี่ย 2.40
- 3) ด้านการประเมินผล ค่าเฉลี่ย 2.41

และปัญหาการมีส่วนร่วมพัฒนาการแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ของประชาชนตำบลโพนงาม อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ดังนี้

- 1) ด้านการรับผลประโยชน์ ค่าเฉลี่ย 2.47
- 2) ด้านการวางแผน ค่าเฉลี่ย 2.46
- 3) ด้านการประเมินผล ค่าเฉลี่ย 2.45

จากผลการศึกษาผู้วิจัยได้นำ บทสรุปสภาพและปัญหาดังกล่าวไปจัดทำแนวทางการมีส่วนร่วมพัฒนาการแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง ของประชาชนตำบลโพนงาม อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เพื่อค้นหาแนวทางการมีส่วนร่วม และ จัดทำแบบประเมินความเป็นไปได้ และความเหมาะสม แนวทางการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง ประกอบด้วย 4 ด้านหลัก ที่มีค่าเฉลี่ยสอดคล้องกัน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการตรวจสอบ และด้านการประเมินผล ผู้วิจัยได้จัดทำแบบประเมินความเป็นไปได้ และความเหมาะสม ของแนวทางการพัฒนา ทั้ง 4 ด้าน เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ก่อนนำแบบประเมินออกไปให้กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 30 ท่าน ทำการประเมิน

3. ผลการประเมิน ความเป็นไปได้ และความเหมาะสม ปรากฏ ค่าเฉลี่ย ทั้งความเป็นไปได้ และ ความเหมาะสม อยู่ที่ 4.10 และ 4.16 ซึ่งอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งผลการประเมินดังกล่าว สามารถนำไปจัดทำเป็นแนวทางการพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์การบริหารส่วนตำบลโพนงาม ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ได้ ในโอกาสต่อไป

การอภิปรายผล

จากข้อค้นพบในการวิจัยเรื่อง ครึ่งนี้ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลไว้ดังนี้

1. ผลการศึกษา สภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลโพนงาม ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง ทั้ง 5 ด้าน ที่ผ่านมานั้น ค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ใน

ระดับน้อย ด้านการวางแผน และด้านการปฏิบัติ ค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปาน ส่วนปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์งาม ทั้ง 5 ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย สรุปคือ 1) ด้านการวางแผน ประเด็น การมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ สภาพการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการกำหนดการใช้ทรัพยากรเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สภาพการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนปฏิบัติการ สภาพการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญหรือความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองหุ้งยัง สภาพการมีส่วนร่วมก็ อยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมในการกำหนดแหล่งข้อมูลที่น่าสนใจ สภาพการ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ส่วนปัญหาด้านการวางแผน ทั้ง 5 ประเด็น อยู่ในระดับน้อย 2) ด้านการปฏิบัติ ประเด็น การมีส่วนร่วมปฏิบัติในการบริหารจัดการ สภาพการ มีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมปฏิบัติในการสนับสนุนแรงงาน สภาพการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมปฏิบัติในการสนับสนุนกำลังทรัพย์ สภาพการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย การมีส่วนร่วมปฏิบัติในการระดมสมอง ทรัพยากร และเทคโนโลยี สภาพการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมปฏิบัติตามกฎและแก้ไขปัญหา สภาพการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง 3) ด้านการรับผลประโยชน์ ประเด็น การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านรายได้ สภาพการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านรายได้ อยู่ในระดับน้อย การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านวัตถุดิบของสภาพการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านตำแหน่ง สภาพการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการประกาศเกียรติคุณ สภาพการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการยกย่องสรรเสริญ สภาพ มีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย ส่วนปัญหาด้านการรับผลประโยชน์ทั้ง 5 ประเด็น อยู่ในระดับน้อย 4) ด้านการตรวจสอบ ประเด็น การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบโดยไม่ได้รับการแต่งตั้ง สภาพการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบโดยได้รับการแต่งตั้ง สภาพการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ในที่ประชุม สภาพการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบทางสภาพพื้นที่ สภาพการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเอกสาร สภาพการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย ส่วนปัญหา ด้านการตรวจสอบทั้ง 5 ประเด็น อยู่ในระดับน้อย 5) ด้านการประเมินผล ประเด็น การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยไม่ได้รับการแต่งตั้ง สภาพการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยได้รับการแต่งตั้ง สภาพการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย การมีส่วนร่วมในการประเมินผลในที่ประชุม สภาพการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย การมีส่วนร่วมในการ

ประเมินผลทางสภาพพื้นที่ สภาพการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการประเมินผลทางเอกสาร สภาพการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย ส่วนปัญหาด้านการประเมินผล ทั้ง 5 ประเด็น อยู่ในระดับน้อย โดยภาพรวม จะเห็นว่า สภาพการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย จึงทำให้ปัญหาการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน

2. ผลการศึกษาพบว่า มี 4 ด้านหลัก และ 10 ด้านย่อย ที่ต้องนำสู่การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงยาง ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย 1) ด้านการรับผลประโยชน์ ประกอบด้วย 3 ด้านย่อย ได้แก่ การรับผลประโยชน์ ด้านรายได้ ต้องมีการจัดทำโครงการลงในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง เช่น การแต่งเติมกระต๊อบตกลาที่มีอยู่แล้วให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น การจัดกิจกรรมล่องเรือพายชมบัวขาวพาสาวชมนก เป็นต้น การรับผลประโยชน์ ด้านวัตถุดิบของ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรม พัฒนาการบูรณาการจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว การรับผลประโยชน์ ด้านการประกาศเกียรติคุณ เพื่อส่งเสริมการทำให้เกิดความผูกพัน สำนึกรักบ้านเกิด รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วม อย่างจริงจัง 2) ด้านการวางแผน ประกอบด้วย 3 ด้านย่อย ได้แก่ การกำหนดแหล่งข้อมูลที่น่าสนใจในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง การกำหนดการใช้ทรัพยากรในการพัฒนา เพื่อกำหนดการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า ให้มีผลกระทบและการทำลายสิ่งแวดล้อม น้อยที่สุด การจัดลำดับความสำคัญ หรือความต้องการในการพัฒนา เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยทั้ง 3 ด้านย่อยนี้ให้มีการจัดประชุมประชาคม เพื่อบรรจุเป็นแผนพัฒนาหมู่บ้าน และแผนพัฒนาตำบล ประจำปี 3) ด้านการประเมินผล ประกอบด้วย 3 ด้านย่อย ได้แก่ การประเมินผล ในที่ประชุม เพื่อกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการประเมิน การประเมินผลทางเอกสารเพื่อการจัดทำเอกสารให้ได้มาตรฐานต่อการประเมินและการตรวจสอบ การประเมินผล โดยไม่ได้รับการแต่งตั้ง เพื่อประเมินความพึงพอใจในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยการจัดประชุม เชิญชวน ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนในพื้นที่ รู้สึก รัก ห่วงแหน และมีความเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน เพื่อร่วมกันสอดส่อง การทำงานของเจ้าหน้าที่ หรือคณะกรรมการ อีกชั้นหนึ่ง 4) ด้านการตรวจสอบ มี 1 ด้านย่อยคือ การตรวจสอบเอกสารสำหรับการพัฒนาของแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง เพื่อให้การช่วยเหลือปฏิบัติงานทุกขั้นตอนของกิจกรรมท่องเที่ยว ให้ดำเนินการไปอย่างถูกต้อง เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม โดยการจัดประชุมอบรมให้กับคณะกรรมการ ที่มีหน้าที่ตรวจสอบโดยตรงให้เข้าใจวิธีการ หลักเกณฑ์การตรวจสอบที่โปร่งใส เป็นธรรม

3. ผลการศึกษาพบว่า การประเมินแนวทางการพัฒนาความร่วมมือ ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทั้งความเป็นไปได้ และความเหมาะสม อยู่ใน ระดับมาก สามารถนำสู่การจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง ตำบลโพนงาม อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ได้เลย เพราะผลวิจัยทั้งหมดนี้ ความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการใช้ประโยชน์

1.1 การพัฒนาต้องครอบคลุมทุกมิติ เพื่อรักษาความสมดุล เชิงพื้นที่ ไม่ว่าจะด้านสิ่งแวดล้อม ควรยึดหลักการพัฒนาโดยไม่ทำลายกันและกัน หรือ ส่งผลกระทบต่อธรรมชาติที่มีอยู่เดิม ให้น้อยที่สุด ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน และประชาชน ในพื้นที่ มิติด้านศาสนา สังคม ส่วนใหญ่ในพื้นที่ เป็นสังคมชาวพุทธ การยึดโยงเอาพุทธศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว จะทำให้มีแรงจูงใจ ให้มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

1.2 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ต้องยึดประโยชน์สูงสุดของชุมชน และประชาชนในพื้นที่ การพัฒนาจะสำเร็จได้ ต้องเกิดจากความต้องการของคนในพื้นที่ หรือ ชุมชนนั้น อย่างแท้จริง ที่สำคัญ ต้องสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ไม่เช่นนั้นจะเกิดจากการผลาญงบประมาณแผ่นดินไปอย่างน่าเสียดาย

1.3 การพัฒนา ต้องยึดหลักการมีส่วนร่วม ต้องให้ความสำคัญกับประชาชนในพื้นที่เป็นอันดับหนึ่ง เพราะพวกเขาคือ ผู้ที่อยู่ใกล้ชิด คือผู้ที่มีส่วนได้เสีย ในพื้นที่มาตลอด ให้พวกเขาได้มีส่วนร่วม ทุกขั้นตอน ตั้งแต่ ร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมตรวจสอบ และร่วมประเมินผล โดยเฉพาะ การร่วมรับผลประโยชน์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การมีรายได้จากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น หากประชาชนในพื้นที่ ได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะ การร่วมมีรายได้และเป็นรายได้ที่มั่นคง ยิ่งจะทำให้ประชาชนรู้สึกรักและหวงแหนในกิจกรรมการพัฒนา ณ แหล่งท่องเที่ยวนั้น อย่างมั่นคง และการพัฒนาการท่องเที่ยว ณ แหล่งท่องเที่ยวนั้น ก็จะเป็นไปอย่างยั่งยืน ในที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสวนสมุนไพรในแหล่งท่องเที่ยวหนองทุ่งยั้ง

2.2 ควรมีการศึกษาการทำยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตำบลโพนงาม อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี

เอกสารอ้างอิง

- กมลพร กัลยาณมิตร. (2558). การมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน.
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2561). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ ๒ (พ.ศ.2560-2564). กรุงเทพฯ: คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- ดลฤทัย ไกวรรณกุล. (2553). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. ขอนแก่น: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ณัฐพร ชัยเนตร. (2558). แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ.
- เบญจวรรณ สุจริต และ ชัชชัย สุจริต. (2560). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของตำบลนางพญา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์,
- ปิยวิทย์ เอี่ยมพริ้ง. (2557). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน โดยการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์: กรณีศึกษา สามพันโบก อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี.
- พิมพ์พลภัส พงศกรรังศิลป์. (2557, 650). การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา บ้านโคกไคร จังหวัดพังงา.
- วชิรวัชร งามละม่อม. (2559). ทฤษฎีการมีส่วนร่วม. สืบค้นเมื่อ 21 มีนาคม 2561,
- สมหมาย อุดมวิฑิตและคณะ. (2557). การประเมินรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดตราดอย่างยั่งยืน.

กันตรึมบุรีรัมย์คณะบุญถึง ตำบลโคกตาด้วง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

BURIRAM BUNTUNG KANTRUM TROUPE

TAMBOL KHOKTADUANG, PRAKHONCHAI DISTRICT, BURIRAM PROVINCE

สุดฤทัย เมอะประโคน¹

Sudruthai Merprakhon¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ใช้วิธีวิจัยตามหลักมานุษยวิทยา (Ethnomusicology) ในการเก็บบันทึกข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลจากงานภาคสนาม (Field Study) โดยศึกษาเฉพาะกันตรึมคณะบุญถึง ตำบลโคกตาด้วง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาชีวประวัติและผลงานนายบุญถึง ปานะโปย เจ้าของวงดนตรีพื้นบ้านกันตรึมคณะบุญถึง ตำบลโคกตาด้วง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ 2) ศึกษาวิธีการสืบทอดดนตรีพื้นบ้านกันตรึมคณะบุญถึง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ 3) ลักษณะทางกายภาพของเครื่องดนตรี 4) คุณลักษณะทางดนตรี ผลการศึกษาพบว่า

1. ชีวประวัติและผลงานของ นายบุญถึง ปานะโปย พบว่า นายบุญถึง ปานะโปย เกิดเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2488 จบการศึกษาชั้น 1 (ป.1) ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 130/3 หมู่ 8 ตำบลโคกตาด้วง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ แต่งงานกับนางเงิน ปานะโปย มีบุตรทั้งหมด 5 คน เป็นศิลปินด้านกันตรึมพื้นบ้าน ได้รับการถ่ายทอดด้วยวิธีการแบบมุขปาฐะ สืบทอดดนตรีพื้นบ้านกันตรึมมาจากบิดาซึ่งเป็นศิลปินนักดนตรีมโหรีเป่าพาทย์ และผู้ก่อตั้งวงดนตรีพื้นบ้านกันตรึมคณะบุญถึง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ และสืบทอดมาถึงปัจจุบัน ปี 2561 นานกว่า 40 ปี นายบุญถึง ปานะโปย เป็นผู้ที่มิอุปนิสัยอ่อนน้อมถ่อมตน และมีความเมตตา ต่อผู้คนทั่วไป และลูกศิษย์ ถ่ายทอดความรู้แบบไม่หวังผลตอบแทนขอเพียงมีความตั้งใจจริง ชยันหมั่นเพียรฝึกซ้อมเท่านั้น นายบุญถึง ปานะโปย ได้รับรางวัลและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ดนตรีพื้นบ้านกันตรึมสม่ำเสมอมาเป็นเวลานาน ได้ถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีพื้นบ้านกันตรึมให้บุตร

¹ ครู โรงเรียนบ้านจรเข้มาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

หลานและบุคคลทั่วไป มีลูกศิษย์ที่สร้างผลงานอันน่าภาคภูมิใจ และได้ฝากข้อคิดไว้ว่า "กันตรึมเป็นการแสดงพื้นบ้านเขมรที่มีดั้งเดิมโบราณนานมา อยากให้ลูกหลานรุ่นหลัง มีความภาคภูมิใจในศิลปะการแสดงนี้ เพราะใช้ภาษาถิ่น คือ ภาษาเขมรเป็นส่วนใหญ่ในการขับร้อง ปัจจุบันก็ได้ปรับปรุงให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยโดยเพิ่มเติมเนื้อร้องภาษาไทยเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้ชมการแสดงมีความเข้าใจและได้รับความสนุกสนานบันเทิง อยากให้ลูกหลานรุ่นหลังร่วมกันอนุรักษ์และเผยแพร่กันตรึม เพราะมีเพียงจังหวัดในอีสานใต้เท่านั้นที่มีการแสดงกันตรึม"

2. วิธีการสืบทอดดนตรีพื้นบ้านกันตรึมคณะบุญถึง ตำบลโคกตาตั่ว อำเภอบระโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า นายบุญถึง ปานะโปย มีวิธีการถ่ายทอดแบบมุขปาฐะตามที่ตนได้เรียนรู้จากการบอกเล่าปากต่อปาก โดยเริ่มจากการฝากตัวเป็นศิษย์ จากนั้นจะให้ทำพิธีไหว้ครูก่อนการสอนตามวิธีที่ตนเองสืบทอดมาจากบิดาที่เคยสอนไว้เมื่อวัยเด็กนั่นเอง เน้นการอธิบาย สาธิตให้ทำตาม ผีกล่าๆ ทำบ่อยๆ สอนจากง่ายไปหายากตามลำดับของเครื่องดนตรีหรือการขับร้องกันตรึมเบื้องต้น เมื่อติดขัดได้ยินเสียงที่ผิดเพี้ยนครูจะให้แก้ไขทันทีให้ถูกต้องในขณะนั้น เมื่อสอนผ่านไปสักระยะจะเริ่มให้ร่วมบรรเลงเป็นวงดนตรี และนำลูกศิษย์ไปร่วมงานแสดงในสถานการณ์จริง โดยให้ไปช่วยงาน และสังเกตการแสดงไปด้วยเพื่อให้ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง สอนให้รู้จักลำดับขั้นตอนการแสดงดนตรีพื้นบ้านกันตรึม และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิต

3. เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงเป็นเครื่องดนตรีที่สร้างขึ้นเอง จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วย 1) ซอกันตรึม หรือตรัวของกันตรึมคณะบุญถึง มีรูปร่างคล้ายซอด้วง ที่ใช้ประสมในวงดนตรีไทย 2) กลองกันตรึม (สะเกราหรือสะกั่ว) ของวงดนตรีกันตรึมพื้นบ้านคณะบุญถึงใช้ 1 ชุด มี 2 ลูก รูปร่างคล้ายโทนในวงดนตรีไทย แต่ยาวกว่า มีลูกเล็กและลูกใหญ่ ลำตัวของกลองชุดจากไม้ตะเสก (ภาษาพื้นบ้านเขมร) ทำด้วยช่างพื้นบ้าน แล้วนำมาซึ่งหนังหน้ากลองเอง 3) ฉิ่ง 1 คู่ 4) ฉาบ 1 คู่ และ 5) กรับที่ทำมาจากจากไม้พญางู 1 คู่

4. คุณลักษณะทางดนตรี บทเพลงหรือทำนองเพลงที่ใช้บรรเลง มี 4 ประเภท คือ บทเพลงไหว้ครู บทเพลงขับร้องประกอบพิธีกรรม เพลงขับร้อง และบทเพลงขับร้องประยุกต์ระบบเสียง เป็นทำนองทำนองสำเนียงเขมร คือ ระบบ 5 เสียง (Pentatonic) ทำนอง (Melody) บทเพลงกันตรึมคณะบุญถึง มีทำนองหลัก (Them) ท่อนเดียว บรรเลงซ้ำไปมา จากการวิเคราะห์พบว่า ทำนองซอกันตรึมที่บรรเลง เป็นแบบทำนอง เดียว (Monophony) มีการย่อนทำนองเดิม

คำสำคัญ 1. กันตรึม หมายถึง ชื่อวงดนตรีพื้นเมืองที่เก่าแก่ประเภทหนึ่ง นิยมบรรเลงในเขตวัฒนธรรมอีสานใต้ โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ เรียกว่า กันตรึม

ตามเสียงของอุปกรณ์ดนตรีที่ประกอบการเล่นกันตรึม คือ เสียงกลองโพนที่มีเสียงดัง โจ๊ะ ครีม ครีม

2. ดนตรีพื้นบ้าน หมายถึง ดนตรีที่ประดิษฐ์สร้างสรรค์ขึ้นโดยนักดนตรีพื้นบ้านด้วยเนื้อหา สำนวนและสำเนียงของชาวบ้านที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาด้วยความจำ มีการบรรเลงโดยใช้เครื่องดนตรีของท้องถิ่นซึ่งจะแตกต่างกันไปตามภูมิศาสตร์ ธรรมชาติ ตลอดจนขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของแต่ละภูมิภาค

3. นายบุญถึง ปานะโปย หมายถึง หัวหน้าวงดนตรีพื้นบ้านกันตรึมคณะบุญถึง ตำบลโคกตาด้วง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ศิลปินดนตรีพื้นบ้านผู้นุรักษ์ เผยแพร่และสืบทอดดนตรีพื้นบ้านกันตรึม มีผลงานเป็นที่ยอมรับด้านกันตรึมในท้องถิ่นของจังหวัดบุรีรัมย์

4. มุขปาฐะ หมายถึง ถ้อยคำที่จำมาจากปากต่อปาก คิดขึ้นตามวัฒนธรรมการเรียนรู้ คือ ครอบคลุมข้อความให้ศิษย์ท่องไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

ABSTRACT

This study was a qualitative research based on the Ethnomusicology in recording and analyzing the data collected from the field work. It was a case study of Buriram Buntung Kantrum Troupe, Tambon Khoktadong, Prakhonchai District, Buriram Province. The purposes of this study were to study: 1) Biography and track record, 2) Inherited to Buntung Kantrum Troupe, 3) The physical characteristics of the musical instruments of Kantrum, and 4) The musicological music traits of Kantrum. The results of the study were as follows:

1. Biographies and works of Mr. Buntung Panapoy found that Mr. Buntung Panapoy was born on November 30, 1945 graduating class 1 (Ps. 1) currently residing at 130/3 Moo 8 Tambon Khoktadong, Prakhonchai District, Buriram Province. He married to Ms.Ngein, has been transmitted by oral tradition. Kantrum inherited folk music from his father, an artist about Thai music. And founded the folk band kantrum of pilgrimages. District Prakhonchai Buriram province And passed on to the year 2561 over 40 years, Mr. Buntung Panapoy with habits humility. And Compassion The common people and students Knowledge without expecting anything in return, just willingness. Diligently practicing only. He's won the refreshments and participate in the preservation and dissemination of traditional music kantrum regularly for a long time. Have knowledge of folk music kantrum children and guests. A pupil who works proud. And

leave a comment that "kantrum Khmer folk show with traditional ancient time. Want children later Take pride in this art. The Khmer dialects are mainly in the chorus. Current time updates to keep up with the times by adding more Lyric Thailand. Want children later joined.

2. Inherited Buntung Kantrum Troupe, Tambon Khoktadong, Prakhonchai District, Buriram Province, find that I have to have a way by oral tradition. Start by deposit disciple. Then, to celebrate Victory Lane before. Teaching method inherited from their father, who had taught at a young age itself. When the jam audible distortion teachers to edit, correct at the time. When teaching over time will begin to play together as a band. The students attended the show in real situations. By giving away aiding And that the show went well to learn from the experience. Taught stages performances of folk music kantrum. And instill a moral life.

3. The instrument is played using a custom-built instrument. Local knowledge of:
1) Traw Kantrum , shaped like a treble fiddle fiddle of the band Thailand 2) Drum Kantrum (Sakro) kantrum folk group to the first set with two drum-shaped tone in Thai instrumentl but longer, a small drum and big drum. The body of a drum of wood dug Ta Sek. (Traditional Khmer language), made by folk artisans. Then the film stretched hides by himself 3) 4 cymbals 1 pair) 1 pair of cymbals and 5) was made of wood ROSE 1 pair.

4. The musical traits The song or melody that is played with 4 types of songs and music. The song, sung songs and ritual songs sung chorus melodies accented voice application system Khmer is the fifth volume (Pentatonic) melody (Melody) song kantrum pilgrimages to the main melody (Them) played the same part over and over. The analysis found that Similarly kantrum is played the same way (Monophony) are back in the same way.

KEYWORDS: kantrum, folk music, Mr.Buntung Panapoy, oral tradition

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดนตรีเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่มีคุณค่ามหาศาล มนุษย์ได้นำเอาคุณค่าของดนตรีมาใช้ประโยชน์มากมาย ทั้งในด้านสร้างความเพลิดเพลินบันเทิงใจ และด้านพิธีกรรมเกี่ยวกับความเชื่อ ด้านความบันเทิง ดนตรีทำให้จิตใจเบิกบานร่าเริงแจ่มใส สร้างความสนุกสนานรื่นเริง และความรัก มิตร ดนตรีพื้นบ้านอีสานเป็นการแสดงถึงวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชาวบ้านที่มีมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษและสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน เป็นศิลปวัฒนธรรมสาขาหนึ่งที่แสดงถึงความ

เจริญรุ่งเรืองของชาติไทยเรา ความงดงามจังหวะและทำนองเพลง ตลอดจนการแสดงดนตรีสื่อความหมายช่วยให้ผู้ชมได้ชื่นบานสนุกสนาน ได้อิ่มเอมกับสุนทรียรส และเกิดอารมณ์คล้อยตามไปกับการแสดง

ประเทศไทย เป็นประเทศที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมพื้นบ้านที่มีลักษณะเด่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคอีสาน เป็นภาคที่มีวัฒนธรรมพื้นบ้านเกี่ยวกับความเชื่อ ในเรื่องของไสยศาสตร์ พิธีกรรมทางศาสนา ประเพณีท้องถิ่น มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย มีการประกอบอาชีพในด้านเกษตรกรรมทำไร่ทำนาเป็นส่วนใหญ่ ภาษาที่พูดก็มีหลากหลายสำเนียงเสียงของภาษา ไม่ว่าจะเป็น ภาษาเขมร ส่วยลาว ซึ่งภาษาลาวที่กล่าวนี้ยังมีความแตกต่างกันไปสามารถแยกออกเป็นรายย่อยได้อีกหลายสำเนียงตามแต่ละท้องถิ่นแต่ละจังหวัด อาหาร การกินของผู้คนมักเน้นที่รสชาติค่อนข้างรสจัด การละเล่นพื้นบ้านและศิลปะพื้นบ้านนั้น มีหลากหลายเช่นกัน ในทุกจังหวัดของภาคอีสานจะมีศิลปะพื้นบ้านประจำถิ่นของตน เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเจริญของงานทางวัฒนธรรมของผู้คน ส่วนหนึ่งในศิลปะเหล่านี้ มีสิ่งสำคัญยิ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของชาวบ้าน หนึ่งในนั้นคือ “วงดนตรีพื้นบ้าน” (ว่าที่ ร.ต. เสกสรรค์ โสดีเสียว, 2554: 1)

จังหวัดบุรีรัมย์อยู่บริเวณอีสานตอนล่างเป็นจังหวัดมีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมประกอบไปด้วย วัฒนธรรมไทย-โคราช หรือไทเบิ้ง อยู่บริเวณอำเภอนางรอง อำเภอหนองกี่ และอำเภอลำทะเมนชัย ส่วนกลุ่มวัฒนธรรมไทย ลาว จะอยู่บริเวณอำเภอยางชุมน้อยและอำเภอลำปลายมาศ กลุ่มวัฒนธรรมไทย เขมร คือ บริเวณอำเภอลำทะเมนชัย อำเภอลำทะเมนชัย อำเภอบ้านกรวด และอำเภอลำทะเมนชัย และอีกหนึ่งกลุ่ม คือ กลุ่มวัฒนธรรมไทยส่วยจะอยู่บริเวณอำเภอบ้านด่าน และอำเภอสตึก กันตริ้ม เป็นการแสดงดนตรีพื้นบ้านกลุ่มวัฒนธรรมไทยเขมร (ชัชวาลย์ ประทุมสินธุ์, 2554: 1) จากความรุ่งเรืองของวัฒนธรรมนี้เองทำให้จังหวัดบุรีรัมย์ มีดนตรีประกอบการแสดงพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละกลุ่มวัฒนธรรมอยู่หลายอย่าง ทั้งที่เป็นการแสดงเพื่อความสนุกสนาน และการแสดงเพื่อประกอบพิธีกรรมโดยเฉพาะดนตรีพื้นบ้านกันตริ้ม

กันตริ้มเป็นศิลปะการแสดงดนตรีพื้นบ้านอันเป็นวัฒนธรรมความเป็นเอกลักษณ์ของอีสานใต้ 3 จังหวัด คือ บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ สืบทอดกันมาตามค่านิยม ประเพณี ความเชื่อ และพิธีกรรมของชาวไทยเขมรตามแนวชายแดนติดต่อกับประเทศกัมพูชามาแต่โบราณ (สมพงษ์ กล้าแข็ง, 2556: 27) กันตริ้มหรือโจ๊ะกันตริ้ม เป็นวงดนตรีพื้นบ้านของจังหวัดบุรีรัมย์อย่างหนึ่ง ที่มีบทบาทสำคัญตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน การเล่นกันตริ้มนี้ไม่มีผู้ร่าเริงที่มาอย่างแน่นนอน แต่เชื่อว่าได้รับการถ่ายทอดมาจากขอม วงกันตริ้ม สมัยก่อนไม่มีการผ่อนรำประกอบนิยมเล่นในงานมงคลโดยทั่วไป เช่น งานแต่งงาน งานโกนจุก งานบวช โดยมีเครื่องดนตรีที่บรรเลงคือ

กลองกันตรึม (โพน) ซอกันตรึม ปี่อ้อ ฉิ่ง ฉาบ ผู้บรรเลงเป็นผู้ชายหรือผู้หญิงก็ได้แต่ส่วนมากแล้วจะเป็นผู้ชายส่วนผู้หญิงจะเป็นผู้ร้องและผู้พ้องรำ โดยแต่จังหวัดละลาในการแสดงจะแตกต่างกันไปตามพิธีของแต่ละงาน (เจริญชัย ชนไพโรจน์, 2526: 112–113; ชัชวาลย์ ประทุมสินธุ์, 2554: 13) อำเภอประโคนชัย เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งยังพบเห็นการแสดงดนตรีพื้นบ้านกันตรึมกันอยู่สม่ำเสมอตามงานประเพณีท้องถิ่น งานระดับอำเภอ ระดับจังหวัด สืบทอดกันมายาวนานแต่รุ่นบรรพบุรุษ ในปัจจุบันได้มีการนำเครื่องดนตรีสากลมาผสมผสาน ใช้ร่วมกันกับเครื่องดนตรีพื้นบ้าน คำร้องท่วงทำนองเปลี่ยนไปตามยุคสมัยที่วัฒนธรรมความเจริญมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก แต่ยังคงมีกลองที่เป็นเอกลักษณ์ของวงดนตรีกันตรึม เป็นเครื่องดนตรีหลัก

ผู้ศึกษาเล็งเห็นความสำคัญของดนตรีพื้นบ้านกันตรึม คณะบุญถึง ตำบลโคกตาด้วง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เนื่องจากเป็นวงดนตรีพื้นบ้านที่เริ่มจัดตั้งและรับงานแสดงมาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษ สืบทอดกันมายาวนานจนถึงปัจจุบัน นอกจากจะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของดนตรีพื้นบ้านกันตรึมอันเป็นศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นอันงดงาม สืบทอดกันมายาวนานแล้ว ยังเป็นการให้กำลังใจศิลปินพื้นบ้านที่ท้องถิ่นควรรับรู้และภาคภูมิใจ คือ นายบุญถึง ปานะโปย ศิลปินพื้นบ้านผู้เป็นเจ้าของวงดนตรีพื้นบ้านกันตรึมคณะบุญถึง ตำบลโคกตาด้วง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ที่เป็นผู้สืบทอดและผู้ถ่ายทอดกันตรึมจากบรรพบุรุษจนถึงรุ่นลูกหลานในปัจจุบัน ชนชาติใด สังคมใดท้องถิ่นใด หากมันไม่มีการอนุรักษ์ ถ่ายทอดสืบทอดกันไว้ศิลปวัฒนธรรมนั้นๆ ก็ไม่อาจคงอยู่และเจริญงอกงามได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาชีวประวัติและผลงานนายบุญถึง ปานะโปย เจ้าของวงดนตรีพื้นบ้านกันตรึมคณะบุญถึง ตำบลโคกตาด้วง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาวิธีการสืบทอดดนตรีพื้นบ้านกันตรึมคณะบุญถึง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
3. เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพของเครื่องดนตรี
4. เพื่อศึกษาคุณลักษณะทางดนตรี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะดนตรีพื้นบ้านกันตรึมบุรีรัมย์ของคณะบุญถึง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ของนายบุญถึง ปานะโปย อายุ 73 ปี บ้านเลขที่ 130/3 หมู่ 8

ตำบลโคกตาด้วง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เท่านั้น ระยะเวลาที่ศึกษา คือ ระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2561 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2561

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง กันตรึมบุรีรัมย์คณะบุญถึง ตำบลโคกตาด้วง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์นี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางมานุษยดุริยางควิทยา (Ethnomusicology) ในการเก็บข้อมูลได้รวบรวมข้อมูล จากเอกสาร ตำราต่างๆ ตลอดจนจนออกเก็บข้อมูลภาคสนาม และตรวจสอบข้อมูลจากงานภาคสนาม แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สรุป และนำเสนอผลการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล
2. วงกันตรึมที่เลือกศึกษา
3. วิธีการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. การนำเสนอผลการวิจัย

ภาพที่ 1 วงดนตรีกันตรึมคณะบุญถึง
ที่มา: สุธฤทัย เมอะประโคน

สรุปผลการวิจัย

1. ชีวิตประวัติและผลงานของ นายบุญถึง ปานะโปย พบว่า นายบุญถึง ปานะโปย เกิดเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2488 จบการศึกษาชั้น 1 (ป.1) ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 130/3 หมู่ 8 ตำบลโคกตาด้วง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ แต่งงานกับนางเงิน ปานะโปย มีบุตรทั้งหมด 5 คน เป็นศิลปินด้านกันตรึมพื้นบ้าน ได้รับการถ่ายทอดด้วยวิธีการแบบมุขปาฐะ สืบทอดดนตรีพื้นบ้านกันตรึมมาจากบิดาซึ่งเป็นศิลปินนักดนตรีมโหรีปี่พาทย์ และผู้ก่อตั้งวงดนตรีพื้นบ้านกันตรึมคณะบุญถึง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ และสืบทอดมาถึงปัจจุบัน ปี 2561 นานกว่า 40 ปี นายบุญถึง ปานะโปย เป็นผู้ที่มิอุปนิสัยอ่อนน้อมถ่อมตน และมีความเมตตา ต่อผู้คนทั่วไป และลูกศิษย์ ถ่ายทอดความรู้แบบไม่หวังผลตอบแทนขอเพียงมีความตั้งใจจริง ชยันหมั่นเพียร ฝึกซ้อมเท่านั้น นายบุญถึง ปานะโปย ได้รับรางวัลและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ดนตรีพื้นบ้านกันตรึมสม่ำเสมอมาเป็นเวลานาน ได้ถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีพื้นบ้านกันตรึมให้บุตรหลานและบุคคลทั่วไป มีลูกศิษย์ที่สร้างผลงานอันน่าภาคภูมิใจ และได้ฝากข้อคิดไว้ว่า "กันตรึมเป็นการแสดงพื้นบ้านเขมรที่มีดั้งเดิมโบราณนานมา อยากให้ลูกหลานรุ่นหลัง มีความภาคภูมิใจในศิลปะการแสดงนี้ เพราะใช้ภาษาถิ่น คือ ภาษาเขมรเป็นส่วนใหญ่ในการขับร้อง ปัจจุบันก็ได้ปรับปรุงให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยโดยเพิ่มเติมเนื้อร้องภาษาไทยเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้ชมการแสดง มีความเข้าใจและได้รับความสนุกสนานบันเทิง อยากให้ลูกหลานรุ่นหลังร่วมกันอนุรักษ์และเผยแพรกันตรึม เพราะมีเพียงจังหวัดในอีสานใต้เท่านั้นที่มีการแสดงกันตรึม"

2. วิธีการสืบทอดดนตรีพื้นบ้านกันตรึมคณะบุญถึง ตำบลโคกตาด้วง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า นายบุญถึง ปานะโปย มีวิธีการถ่ายทอดแบบมุขปาฐะตามที่ตนได้เรียนรู้จากการบอกเล่าปากต่อปาก โดยเริ่มจากการฝากตัวเป็นศิษย์ จากนั้นจะให้ทำพิธีไหว้ครูก่อน การสอนตามวิธีที่ตนเองสืบทอดมาจากบิดาที่เคยสอนไว้เมื่อวัยเด็กนั่นเอง เน้นการอธิบาย สาธิตให้ทำตาม ฝึกซ้ำๆ ทำบ่อยๆ สอนจากง่ายไปหายากตามลำดับของเครื่องดนตรีหรือการขับร้องกันตรึมเบื้องต้น เมื่อติดขัดได้ยินเสียงที่ผิดเพี้ยนครูจะให้แก้ไขทันทีให้ถูกต้องในขณะนั้น เมื่อสอนผ่านไปสักระยะจะเริ่มให้ร่วมบรรเลงเป็นวงดนตรี และนำลูกศิษย์ไปร่วมงานแสดงในสถานการณ์จริง โดยให้ไปช่วยงาน และสังเกตการแสดงไปด้วยเพื่อให้ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง สอนให้รู้จักลำดับขั้นตอนการแสดงดนตรีพื้นบ้านกันตรึม และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิต

3. เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงเป็นเครื่องดนตรีที่สร้างขึ้นเอง จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วย 1) ซอกันตรึม หรือตรัวของกันตรึมคณะบุญถึง มีรูปร่างคล้ายซอด้วง ที่ใช้ประสมในวงดนตรีไทย 2) กลองกันตรึม (สะโกหรือสะกั่ว) ของวงดนตรีกันตรึมพื้นบ้านคณะบุญถึง ใช้ 1 ชุด มี 2 ลูก รูปร่างคล้ายโทนในวงดนตรีไทย แต่ยาวกว่า มีลูกเล็กและลูกใหญ่ ลำตัวของกลองชุดจาก

ไม้ตะเสก (ภาษาพื้นบ้านเขมร) ทำด้วยช่างพื้นบ้าน แล้วนำมาซึ่งหนังหน้ากลองเอง 3) ฉิ่ง 1 คู่ 4) ฉาบ 1 คู่ และ 5) กรับที่ทำจากจากไม้พุง 1 คู่

4. คุณลักษณะทางดนตรี บทเพลงหรือทำนองเพลงที่ใช้บรรเลง มี 4 ประเภท คือ บทเพลงไหว้ครู บทเพลงขับร้องประกอบพิธีกรรม เพลงขับร้อง และบทเพลงขับร้องประยุกต์ ระบบเสียง เป็นทำนองสำเนียงเขมร คือ ระบบ 5 เสียง (Pentatonic) ทำนอง (Melody) บทเพลงกันตรึมคณะบุญถึง มีทำนองหลัก (Them) ท่อนเดียว บรรเลงเข้าไปมา จากการวิเคราะห์พบว่าทำนองซอกันตรึมที่บรรเลง เป็นแบบทำนอง เดียว (Monophony) มีการย่อนทำนองเดิม

การอภิปรายผล

จากการศึกษาการสืบทอดการสืบทอดดนตรีพื้นบ้านกันตรึมคณะบุญถึง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายสรุปได้ดังนี้

1. ชีวิตประวัติและผลงานของนายบุญถึง ปานะโปย พบว่า นายบุญถึง ปานะโปย เกิดเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2488 จบการศึกษา ชั้น 1 (ป.1) ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 130/3 หมู่ 8 ตำบลประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ แต่งงานกับนางเงิน ปานะโปย มีบุตรทั้งหมด 5 คน เป็นศิลปินด้านกันตรึมได้รับการถ่ายทอดด้วยวิธีการแบบมุขปาฐะ สืบทอดดนตรีพื้นบ้านกันตรึม มาจากบิดาซึ่งเป็นศิลปินนักดนตรีมโหรีเป่าพาทย์ และผู้ก่อตั้งวงดนตรีพื้นบ้านกันตรึมคณะบุญถึง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ และสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ปี 2561 นานกว่า 40 ปี นายบุญถึง ปานะโปย เป็นผู้ที่มีอุปนิสัยอ่อนน้อมถ่อมตนและมีความเมตตาต่อผู้คนทั่วไปและลูกศิษย์ถ่ายทอดความรู้แบบไม่หวังผลตอบแทนขอเพียงมีความตั้งใจจริงขยันหมั่นเพียรฝึกซ้อมเท่านั้น นายบุญถึง ปานะโปย ได้รับรางวัลและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ดนตรีพื้นบ้านกันตรึมสม่ำเสมอมาเป็นเวลานาน ได้ถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีพื้นบ้านกันตรึมให้บุตรหลาน มีลูกศิษย์ที่สร้างผลงานอันน่าภาคภูมิใจ และได้ฝากข้อคิดไว้ว่า "กันตรึม" เป็นการแสดงพื้นบ้านเขมรที่มีดั้งเดิมโบราณนานมา อยากให้ลูกหลานรุ่นหลัง มีความภาคภูมิใจในศิลปะการแสดงนี้ เพราะใช้ภาษาถิ่น คือ ภาษาเขมรเป็นส่วนใหญ่ในการขับร้อง ปัจจุบันก็ได้ปรับปรุงให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยโดยเพิ่มเติมเนื้อร้องภาษาไทยเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้ชมการแสดงมีความเข้าใจ และได้รับความสนุกสนานบันเทิง อยากให้ลูกหลาน รุ่นหลังร่วมกันอนุรักษ์และเผยแพรกันตรึม เพราะมีเพียงจังหวัดอีสานใต้เท่านั้นที่มีการแสดงกันตรึม สอดคล้องกับงานวิจัยของวงศ์वंสันต์ วัฒนสุริย์ (2555: บทคัดย่อ) ได้ที่ศึกษาประวัติครูสกล แก้วเพ็ญแล้วพบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญเกิดในตระกูลนักดนตรีไทย ศึกษาวิชาดนตรีไทยมาจากบิดามารดามาแต่เยาว์วัยกับบุคลในครอบครัวและได้เรียนรู้ดนตรีไทยกับครูหลายท่านจนมี

ความสามารถในด้านบรรเลงเครื่องดนตรีไทยประเภทเป่าพาทย์ ด้านขับร้องเพลงไทย ประพันธ์เพลงและด้านการสร้าง เครื่องดนตรีเป็นอย่างดี มีผลงานปรากฏเป็นที่รู้จักในวงการดนตรีไทย อุปนิสัยเป็นผู้อ่อนน้อมถ่อมตน เมตตาต่อศิษย์ ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์โดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน และ ไพบูลย์ ผิวโธสง (2559: บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยประวัติความเป็นมาและวิวัฒนาการหมอลำกลอนซึ่งในภาคอีสาน แล้วพบว่า มีวิวัฒนาการมาจากหมอลำกลอนมาของหมอลำกลอนซึ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลง เป็นช่วงที่หมอลำกลอนซึ่งเกิดการวิวัฒนาการมาจากหมอลำกลอน และช่วงการเปลี่ยนแปลงหมอลำกลอนเป็นหมอลำกลอนซึ่งมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบ องค์ประกอบ ในการแสดงเห็นได้ชัดในช่วง พ.ศ. 2529 โดยหมอลำสุนทร ไชยรุ่งเรือง หมอลำราตรี ศรีวิไล หมอลำพัชรี แก้วเสด็จและหมอลำปรีดา แก้วเสด็จ ได้ร่วมกันประยุกต์รูปแบบการแสดงหมอลำกลอน จึงกล่าวได้ว่า ศิลปินพื้นบ้านในแต่ละท้องถิ่นเป็นผู้มีความสำคัญต่อการสืบทอดดนตรีพื้นบ้านเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ศิลปินหลายท่านไม่ได้จบการศึกษาในระดับสูงแต่อย่างใด แต่สามารถสืบทอดและถ่ายทอดความรู้ทางดนตรีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นไว้ได้อย่างถูกต้องและมีบรรณรตแห่งดนตรีให้เราได้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินกับเสียงดนตรีและเสียงร้องเมื่อได้ยินได้ฟัง เราทุกคนควรภาคภูมิใจ ให้การยกย่องและเผยแพร่ให้สาธารณะชนได้รับรู้ ร่วมกันอนุรักษ์และส่งเสริมดนตรีพื้นบ้านให้ คงอยู่ คู่กับวัฒนธรรมประเพณีไทย อันเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทยให้คงอยู่สืบไป

2. วิธีการสืบทอดดนตรีพื้นบ้านกันตรึมคณะบุญถึง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีการสืบทอดดนตรีพื้นบ้านกันตรึมคณะบุญถึง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า นายบุญถึง ปานะโปย มีวิธีการถ่ายทอดแบบมุขปาฐะตามที่ตนได้เรียนรู้จากการบอกเล่าปากต่อปาก โดยเริ่มจากการฝากตัวเป็นศิษย์ จากนั้นจะให้ทำพิธีไหว้ครูก่อน การสอนวิธีที่ตนเองสืบทอดมาจากบิดาที่เคยสอนไว้เมื่อวัยเด็กนั่นเองเน้นการอธิบาย สาธิตให้ทำตามฝึกซ้ำๆ ทำบ่อยๆ สอนจากง่ายไปหายากตามลำดับของเครื่องดนตรีหรือการขับร้องกันตรึมเบื้องต้น เมื่อติดขัดได้ยินเสียงที่ผิดเพี้ยน ครูจะให้แก้ไขทันทีให้ถูกต้องในขณะนั้น เมื่อสอนผ่านไปสักระยะจะเริ่มให้ร่วมบรรเลงเป็นวงดนตรี และนำลูกศิษย์ไปร่วมงานแสดงในสถานการณ์จริง โดยให้ไปช่วยงาน และสังเกตการแสดงไปด้วยเพื่อให้ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง สอนให้รู้จักลำดับขั้นตอนการแสดงดนตรีพื้นบ้านกันตรึม และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธนา ทองนำ (2554: บทคัดย่อ) ที่ศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลง ดรรชนีของครูธงชัย สามสี แล้วพบว่า ครูธงชัย สามสี มีลูกศิษย์ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เรียนอยู่ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มไม่มีพื้นฐานการบรรเลงดรรชนีมาก่อน และมีพื้นฐานการบรรเลงดรร

มาบ้างแล้ว วิธีการสอนแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ วิธีการสอนสำหรับผู้เรียนที่ไม่มีพื้นฐานมีขั้นตอนการสอนอย่างเป็นลำดับ ขั้นตอน และวิธีการสอนสำหรับผู้มีพื้นฐานมาแล้วใช้วิธีการต่อเพลงแบบปากเปล่า ทั้ง 2 วิธี ใช้การอธิบายและการสาธิต โดยยึดหลักการสอน 4 ประการ คือ เน้นให้ผู้เรียนมีฐานการบรรเลงที่ดีตามแนวทางของตน สอนตามระดับทักษะของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะการปฏิบัติการบรรเลงตรวให้เข้ากับจังหวะหน้าทับกลอง และสอนทักษะการบรรเลงโดยใช้บทเพลงจากง่ายไปหายาก เนื้อหาสาระที่ครูให้ความสำคัญในการถ่ายทอด คือ พื้นฐานการบรรเลงตรวเบื้องต้นที่ถูกต้องตามหลักการของครู และ ภาณุวัฒน์ คำฤาชัย (2557: บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยกระบวนการสืบทอดดนตรีผู้ไทยบ้านคำม่วง อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่าง คือ วงดนตรีผู้ไทย บ้านคำม่วง มีนักดนตรี หมอลำ และผู้รำ ทั้งหมดรวม 9 คน ผลการวิจัยพบว่า ในด้านกระบวนการสืบทอดดนตรีผู้ไทยบ้านคำม่วง อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี พบว่าสามารถแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการสืบทอดเป็นขั้นตอนการรับลูกศิษย์ การเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ ขั้นดำเนินการสืบทอด เป็นกระบวนการเรียนการสอน และขั้นประเมินผลการสืบทอดผู้ถ่ายทอดจะเป็นผู้ประเมินผล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ไพบุลย์ ผิวโธสง (2559: บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยการแนวทางสืบทอดและพัฒนาอาชีพหมอลำกลอนซึ่งในภาคอีสาน แล้วพบว่า แบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ หมอลำต้องมีความรู้ทันสมัยทั้งด้านสังคม วัฒนธรรมและเทคโนโลยี กลอนลำต้องมีเนื้อหาสาระที่ทันสมัยและเข้ากับกาลเทศะ เครื่องแต่งกาย ต้องรู้จักประยุกต์ให้เข้ากับสถานการณ์ รู้จักนำดนตรีดั้งเดิมผสมผสานเข้ากับดนตรีสมัยใหม่อย่างเหมาะสม วิธีการเรียนการสอนต้องรู้จักนำเทคโนโลยีมาใช้ผสมผสานกับการสอนแบบดั้งเดิม และหมอลำและนักดนตรีต้องรู้จักสร้างสรรค์ผลงานให้มีสุนทรีภาพ จึงกล่าวได้ว่า การสืบทอดดนตรีพื้นบ้านส่วนมากแล้วศิลปินพื้นบ้านใช้วิธีการและขั้นตอนการสอนไม่ยุ่งยากซับซ้อนอะไร ใช้วิธีการอธิบาย สาธิตทำให้ดูตัวอย่างฝึกฝนให้ทำซ้ำๆ จนเกิดความชำนาญ เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยการสังเกตการแสดงแต่ละครั้งและมีการปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมควบคู่ไปกับการสอน ทำให้ศิลปินพื้นบ้านเพิ่มมากขึ้นทำให้การแสดงดนตรีพื้นบ้านกันตรึมยังอยู่ถึงปัจจุบันนี้ สมควรแก่การยกย่องและให้เป็นศิลปินพื้นบ้านตัวอย่างที่ยังคงรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นไว้ได้ตามกระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยในปัจจุบัน

3. เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงเป็นเครื่องดนตรีที่สร้างขึ้นเอง จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ยกเว้นฉิ่งและฉาบ

4. คุณลักษณะทางดนตรี บทเพลงหรือทำนองเพลงที่ใช้บรรเลง มี 4 ประเภท คือ บทเพลงไหว้ครู บทเพลงขับร้องประกอบพิธีกรรม เพลงขับร้อง และบทเพลงขับร้องประยุกต์

ระบบเสียงเป็นแบบระบบ 5 เสียง (Pentatonic) และมีทำนองหลัก (Them) ท่อนเดียว บรรเลงซ้ำไปมา ย้อนทำนองเดิม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำเนื้อหาสาระที่ได้ไปใช้เป็นสาระการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนในท้องถิ่นได้รับรู้และรับทราบถึงประวัติของนาบุญถึง ปานะไปย ผู้เป็นศิลปินดนตรีพื้นบ้านกันตริมบุรีรัมย์

1.2 ควรมีการรวบรวมเพลงและทำนองที่บรรเลงในวงกันตริมคณะบุญถึง ตำบลโคกตาตวง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เก็บไว้เป็นหลักฐานทางเอกสารหรือบันทึกลงในเครื่องบันทึกภาพดิจิทัล เพื่อเป็นผลงานและเก็บรักษาไว้เผยแพร่ต่อไปให้ผู้สูญหาย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษากลุ่มลูกศิษย์โดยตรงของนาบุญถึง ปานะไปย อย่างครบถ้วน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แสดงสภาพการถ่ายทอดความรู้ที่ครอบคลุม ครบถ้วนในทุกมิติ

2.2 ควรมีการศึกษาประวัติและวิธีการสืบทอดและการถ่ายทอดการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านของศิลปินพื้นบ้านท่านอื่นๆ เพื่อประโยชน์ในทางวิชาการและเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะชน ให้ได้รับความสนใจเกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้านเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมทรัพยากรธรณี. (2553). *การจำแนกเขตเพื่อการจัดการด้านธรณีวิทยา และทรัพยากรธรณี จังหวัดบุรีรัมย์*. กรุงเทพฯ: กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2558). *บุรีรัมย์*. กรุงเทพฯ: กองข่าวสารท่องเที่ยว ฝ่ายบริการการตลาด.

จารุวรรณ ธรรมวัตร. (ม.ป.ป.). คติชาวบ้านอีสาน. ใน *เอกสารทางวิชาการศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม*. มหาสารคาม: อักษรวัฒนา.

แจ่งข่าวชาวบุรีรัมย์. (2560). *ปราสาทเมืองต่ำ*. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2560, จาก www.jaengkhaochaoburiram.com.

- ชนาภา เมธีเกรียงไกร. (2559). *กระบวนการสืบทอดประเพณีทางสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีน ชุมชนตลาดบ้านใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชัชวาลย์ ประทุมสินธุ์. (2554). *ดนตรีประกอบการแสดงพื้นบ้านในจังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทศพล คำตันบุญ. (2557). *แนวทางการสืบทอดและพัฒนาการทำปี่งูไท ของหมู่บ้านท่าเรือ ตำบลท่าเรือ จังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทินกร อัดโพบูลย์. (ม.ป.ป.). *ดนตรีพื้นบ้านอีสาน-ลาว-กัมพูชา*. อุบลราชธานี: ยงสวัสดิ์การพิมพ์.
- ธงรบ จันทร์เต็ม. (2549). *กัณฐมคณะเกรียงศักดิ์ ส.สไบทอง บ้านโคกโพธิ์ ตำบลสะเดา อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธารทิพย์ ช้วนนา. (2554). *การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนโคกล่ามวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ประตุลย์อีสานดอทอดม. (2559). *กัณฐม ท่วงทำนองเพลงแห่งอีสานใต้*. สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2560, จาก www.isangate.com/new/drama-acting/166-kantruem.html.
- ไพบูลย์ ผิวไธสง. (2559). *แนวทางการสืบทอดและพัฒนาอาชีพหมอลำกลอนซึ่งในภาคอีสาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภาณุวัฒน์ คำถาชัย. (2557). *กระบวนการสืบทอดดนตรีผู้ไทยบ้านคำม่วง อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มารยาท อุปมา. (2554). *แนวทางการสืบทอดและพัฒนา กัณฐมสู่เยาวชนในจังหวัดสุรินทร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ยุทธนา ทองนำ. (2554). *กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงตรีของครูธงชัย สามสี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- รัตติยา มีเจริญ. (2557). *วงดนตรีกันตรึมคณะน้ำผึ้ง เมืองสุรินทร์: การปรับปรนและบทบาทหน้าที่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ว่าที่ ร.ต. เสกสรรค์ โสดเสียว. (2554). *กระบวนการสืบทอด และพัฒนางวงดนตรีพื้นบ้านอีสานของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ว่าที่ร้อยตรีณัฐพจน์ โพธิ์เจริญ. (2558). *การสืบทอดและอนุรักษ์ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ตำบลคอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วงศ์วัฒน์ วสันตสุริย์. (2555). *การสืบทอดดนตรีไทยบ้านครูสกล แก้วเพ็ญภาค*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2561). *จังหวัดบุรีรัมย์*. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2561, จาก www.th.wikipedia.org/wiki.html.
- สมบุญ ชำนาญ. (2553). *แนวทางส่งเสริมและพัฒนาปี่อ้อในวงดนตรีกันตรึม: กรณีศึกษาวงดนตรีกันตรึม บ้านดงมัน จังหวัดสุรินทร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมพงษ์ กล้าแข็ง. (2556). *การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โดยใช้ดนตรีพื้นบ้านกลองยาวประยุกต์: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเสม็ดโคกตาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สรวงสุตา สิงขรอาสน์. (2554). *กลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมร: การบริหารจัดการเพื่อการสืบทอดศิลปะการแสดงพื้นบ้านในเขตอีสานใต้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานจังหวัดบุรีรัมย์. (2557). *แผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี (ปี 2557-2560) จังหวัดบุรีรัมย์*.
บุรีรัมย์: สำนักงานฯ กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด.
- สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. (2561). *นิทรรศการวิถีชีวิตชาติพันธุ์เขมร*. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2560, จาก <http://cul.bru.ac.th>.
- อำเภอประโคนชัย. (2561). *การปกครองส่วนภูมิภาค*. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2561, จาก www.wikiwand.com/th.

อิสริย์ ฉายแพ้ว. (2554). *การพัฒนาบุคลากรเรื่องดนตรีพื้นบ้าน: พิณ วิทยาลัยนาฏศิลป์
กาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับการจัดการตนเองของแกนนำ สภาองค์กรชุมชน จังหวัดบึงกาฬ

The Approach Leadership Development for Self-Management of Leaders community Organizations Council Changwat Buengkan

ธนภุต ทูริสุทธิ์¹, บุษกร สุขแสน²

Tanakrit Turisoth¹, Bussagorn Suksan²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำสำหรับการจัดการตนเองของแกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ 2) กำหนดแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับการจัดการตนเองของแกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ ดำเนินการวิจัย 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาภาวะผู้นำแกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ ประชากรได้แก่ ผู้นำชุมชน 59 คน เครื่องมือวิจัย ใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ระยะที่ 2 กำหนดแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแกนนำสภาองค์กรชุมชนสำหรับการจัดการตนเองจังหวัดบึงกาฬ กลุ่มเป้าหมายคือผู้เชี่ยวชาญ 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบบันทึกการประชุม วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำสำหรับการจัดการตนเองของแกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ พบว่ามีภาวะผู้นำ ลำดับที่ 1 ด้านการบริหารสังคม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.91 ลำดับ 2 ด้านการบริหารงาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.85 และด้านการบริหารตนเอง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.95

2. กำหนดแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับการจัดการตนเองของแกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ พบว่า แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำแกนนำสภาองค์กรชุมชนสำหรับการจัดการตนเอง

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Assistant prof. Dr., Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Assistant prof. Dr., Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

จังหวัดบึงกาฬ ด้านการบริหารตนเอง ได้แก่ การมีวินัยในตนเอง คุณธรรม ศีลธรรมและจริยธรรม บุคลิกภาพดี และมีความรู้ความสามารถ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ โครงการ/กิจกรรมการพัฒนา ตัวชี้วัด และการประเมินผล

คำสำคัญ: การพัฒนาภาวะผู้นำ, การจัดการตนเอง, แก่นนำสภาองค์กรชุมชน

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to study leadership for Self-Management of leaders community organization council, Bueng Kan Province 2) Establish the Approach Leadership Development for Self-Management of Leaders community Organizations Council Changwat Buengkan. 2 Phase of research as follows: Phase 1: Leadership, community organization council, Bueng Kan Province Population is 59 community leaders. Research tools are questionnaires, data analysis, descriptive statistics, frequency, percentage and overall summary, Phase 2 of research methodology as, Establish the leadership development guidelines for the community organization council for self-management in Bueng Kan Province. The target group is 17 experts. The tool is a meeting record. Data analysis using descriptive statistics, frequency, percentage.

The results of the study were as follows

1. Leadership Leadership Community Council, Bueng Kan Province, found that 1) leadership Social management The average value is 2.67. The standard deviation is 0.91. 2) in administration. The average value is 2.62, standard deviation is 0.85, translates to moderate results and self-management. The average value is 2.59. The standard deviation is 0.95.

2 . The Approach Leadership Development for Self-Management of Leaders community Organizations Council Changwat Buengkan., including self-discipline, morality, morality and ethics, good personality and knowledge, consisting of principles, objectives, project / development activities, indicators and evaluation.

KEYWORDS: Leadership Development, Self-Management, Leaders community
Organizations Council

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผู้นำถือเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ทรงคุณค่า เนื่องจากผู้นำเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติพิเศษเฉพาะตัวที่ฉายแววออกมาเหนือกว่าสมาชิกคนอื่นในกลุ่ม เช่น การมีอิทธิพลในการจูงใจ มีความสามารถและพฤติกรรมในการจูงใจคนให้คล้อยตามตนเองได้ ความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่สำคัญประการหนึ่งของมนุษยชาติ การที่มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมและกระทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นผลสะท้อนจากการที่แต่ละบุคคลมีความรู้ความสามารถ ทักษะสติปัญญาแตกต่างกัน คราวใดที่ต้องกระทำกิจกรรมร่วมกัน บุคคลที่ได้รับการคาดหวังและ/หรือเป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่มหรือมีอิทธิพลในการโน้มน้าว ชี้นำ ให้เกิดความเชื่อมั่น ยอมรับและปฏิบัติตามด้วยความศรัทธา ถือได้ว่าบุคคลนั้นมีความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำ ซึ่งในทุกองค์การ ทุกหน่วยงานหรือทุกกลุ่มในสังคม จะต้องมีความรู้ที่จะทำหน้าที่เป็นผู้นำ เพื่อให้ดำเนินไปตามแผนการที่วางไว้ ผู้นำที่ดีมีสมรรถภาพ จะสะท้อนผลสำเร็จในการนำองค์การ ไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บนความพึงพอใจของประชาชนและบุคลากรในองค์การ อันเป็นสิ่งที่ทุกองค์การปรารถนา ผู้นำจึงถือเป็นบุคคลสำคัญของทุกองค์การ (อำนาจ จุลโนนยาง, 2559)

สภาองค์กรชุมชนก่อเกิดจากแนวคิดเกี่ยวกับชุมชนว่าเป็นสังคมฐานรากที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ การพัฒนาประเทศที่ผ่านมา ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ชุมชนอ่อนแอ ประสบความยากจน เกิดปัญหาสังคม กระนั้นก็ดี ชุมชนมีการใช้ทุนทางสังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญา เพื่อการดำรงอยู่ ตลอดจนมีการร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นไปสู่ชุมชนเข้มแข็ง สามารถจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ยังจะนำไปสู่การสร้างระบบประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลให้ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น ตามความหลากหลายของวิถีชีวิต วัฒนธรรม ภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพจากเหตุการณ์ดังกล่าว จึงนำไปสู่ความคิดของการมีกฎหมายเพื่อรองรับการเกิดเวทีปรึกษาหารือของชุมชนที่มีสถานะที่ชัดเจนเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย เป็นกฎหมายส่งเสริมไม่บังคับชุมชนสามารถดำเนินการเมื่อเกิดความพร้อมและเห็นพ้องต้องกัน รวมทั้งการคงความเป็นอิสระและ

ความร่วมมือต่อกันของการทำงานในท้องถิ่น โดยในการดำเนินงานให้เกิด พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชน ปี พ.ศ.2551 ในลำดับต่อมา

จังหวัดบึงกาฬมีความเป็นมาและพัฒนากการขับเคลื่อนงานสภาองค์กรชุมชนโดยก่อเกิดและรวมตัวระดับจังหวัดระยะแรกกับจังหวัดหนองคายและต่อมาได้แยกเป็นจังหวัดบึงกาฬ เมื่อปี พ.ศ. 2554 การทำงานลักษณะต่างคนต่างทำงานในพื้นที่ของตนเองร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ สภาพการมีส่วนร่วมน้อย ชุมชนเป็นเป้าหมายในการพัฒนา ผู้ถูกพัฒนามีความเชื่อมั่นต่อศักยภาพในการดำเนินงานของคณะทำงานน้อย และชุมชนไม่มีการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเพิ่มเติมความเชื่อมั่น หรือเพิ่มศักยภาพของคณะทำงานเท่าที่ควร และที่สำคัญการขาดภาวะผู้นำของแกนนำส่งผลให้การรวมกลุ่มไม่เข้มแข็ง แกนนำขาดความรับผิดชอบ การขับเคลื่อนและการพัฒนาองค์กรชุมชนไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตรงกันข้ามหากสภาองค์กรชุมชนมีแกนนำที่มีภาวะผู้นำสูงจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อจัดการตนเองต่อไป

จากข้อมูลความสำคัญของปัญหาและความเป็นมาดังกล่าว ภาวะผู้นำสภาองค์กรชุมชนบนฐานคติที่ว่า ภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่สร้างและพัฒนาได้ ดังนั้นหากมีการพัฒนาภาวะผู้นำแกนนำสภาองค์กรชุมชนอย่างเป็นระบบ โดยการศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำแกนนำสภาองค์กรชุมชน ให้ครอบคลุมทุกมิติและเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับการจัดการตนเองของแกนนำสภาองค์กรชุมชน อย่างเหมาะสมกับการปฏิบัติจริงแล้ว แกนนำที่มีภาวะผู้นำก็จะสามารถนำองค์กรให้มั่นคง อยู่รอดและพัฒนาได้อย่างยั่งยืนเพื่อนำไปสู่การจัดการตนเอง ด้วยเหตุผลความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว คณะวิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำสำหรับการจัดการตนเองของแกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ และสร้างแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับการจัดการตนเองของแกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับการจัดการตนเองของแกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ โดยคณะวิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยเป็น 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาภาวะผู้นำสำหรับการจัดการตนเองของแกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ

1. ขอบเขตของเนื้อหา คณะวิจัยศึกษาข้อมูลจาก เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารเพื่อท้องถิ่น และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2. ขอบเขตด้านประชากร จำนวน 59 คน เป็นแกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬที่เป็นแกนนำระดับตำบล ที่ดำรงตำแหน่งประธานสภาองค์กรชุมชนระดับตำบล ขณะทำการวิจัย

3. ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ มาตรฐานภาวะผู้นำ 3 ด้านประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารตนเอง 2) ด้านการบริหารสังคม 3) ด้านการบริหารงาน

4. ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยระยะนี้คือ พื้นที่จังหวัดบึงกาฬ

ระยะที่ 2 กำหนดแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับการจัดการตนเองของแกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ

1. ขอบเขตของเนื้อหา ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ศึกษาภาวะผู้นำแกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ จากระยะที่ 1 สร้างเป็นร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแกนนำสภาองค์กรชุมชนสำหรับการจัดการตนเองจังหวัดบึงกาฬ โดยวิธีอ้างอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Professional) ด้วยการสัมภาษณ์

2. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และความสามารถในด้านการพัฒนาภาวะผู้นำ จากองค์กรชุมชนอื่น ๆ จำนวน 5 คน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบหรือมีประสบการณ์โดยตรงกับการพัฒนาภาวะผู้นำ จากองค์กรในภาครัฐ หรือภาคเอกชนอื่น ๆ จำนวน 5 คน และ 3) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นนักวิชาการศึกษาด้านการพัฒนาชุมชน และมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโทหรือมีตำแหน่งทางวิชาการผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือรองศาสตราจารย์ จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น 17 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแกนนำสภาองค์กรชุมชนสำหรับการจัดการตนเองจังหวัดบึงกาฬ

4. ขอบเขตด้านพื้นที่ จังหวัดบึงกาฬ ประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาภาวะผู้นำสำหรับการจัดการตนเองของแกนนำสภาองค์กรชุมชน จังหวัดบึงกาฬ

ประชากร ได้แก่ ประธานสภาองค์กรชุมชนระดับตำบล ในจังหวัดบึงกาฬ จำนวน 59 คน ไม่มีกลุ่มตัวอย่างเนื่องจากเป็นการศึกษาประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มี 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check List) ตอนที่ 2 เป็นการถามความคิดเห็นมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะวิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการประสานไปยัง แกนนำสภาองค์กรชุมชนระดับจังหวัดเพื่อประสานไปยังประชากรกลุ่มเป้าหมาย จากนั้น คณะวิจัยเก็บข้อมูลเองด้วยตนเอง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและอธิบายการตอบ แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตอบคำถามวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ค่าความถี่ ค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นภาวะผู้นำแกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬดำเนินการโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และกำหนดเกณฑ์การแปลผลการวิเคราะห์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543)

ระยะที่ 2 กำหนดแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับการจัดการตนเองของแกนนำ สภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ

คณะวิจัย นำผลการวิจัยจากระยะที่ 1 มากำหนดเป็นร่างแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำ สำหรับการจัดการตนเองของแกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬโดยวิธีอ้างอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Professional) ประชุมเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และความสามารถในการ พัฒนาภาวะผู้นำ จากองค์กรชุมชนอื่นๆจำนวน 5 คน เป็นผู้มีตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบหรือมี

ประสบการณ์โดยตรงกับการพัฒนาภาวะผู้นำ จากองค์กรในภาครัฐ หรือภาคเอกชนอื่นๆ จำนวน 5 คน และเป็นนักวิชาการศึกษาด้านการพัฒนาชุมชน และมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโท หรือมีตำแหน่งทางวิชาการผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือรองศาสตราจารย์ จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น 17 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการจัดทำแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับการจัดการตนเองของแกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬและประเด็นการการประชุม

การเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการเก็บรวบรวมเองจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยดำเนินการดังนี้

1. คณะวิจัยพิจารณารายชื่อและคุณสมบัติผู้ทรงคุณวุฒิ
2. คณะวิจัยทำหนังสือเชิญประชุมและนำส่งผู้ทรงคุณวุฒิ
3. ประสานผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพร้อมนัดหมายและแจ้ง

กำหนดการวันเวลาก่อนส่งหนังสือเชิญประชุม

4. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการและดำเนินการบันทึกการประชุม โดยคณะวิจัยนำเสนอผลการวิจัยในระยะที่ 1 เมื่อจบการนำเสนอคณะวิจัย ได้ตั้งคำถาม ทานเห็นด้วยหรือไม่ กับผลการวิจัยนำเสนอผลการวิจัยในระยะที่ 1

5. ดำเนินการบันทึกร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแกนนำสภาองค์กรชุมชนสำหรับการจัดการตนเองจังหวัดบึงกาฬ

6. คณะวิจัยสรุปข้อมูลที่ได้จากการประชุมทั้งหมด ให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนในเนื้อหา และเพิ่มเติมส่วนที่ตกหล่น และปิดประชุม

7. คณะวิจัยได้นำแบบบันทึกมาทำการเรียบเรียง และตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล จากนั้นสรุปภาพรวมแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแกนนำสภาองค์กรชุมชนสำหรับการจัดการตนเองจังหวัดบึงกาฬ

การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการสรุปข้อมูลจากแบบบันทึก โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วสรุปผลร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับการจัดการตนเองของแกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับการจัดการตนเองของแกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ คณะผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

ผลการวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาภาวะผู้นำสำหรับการจัดการตนเองของแกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 59 คน ส่วนมากเป็นเพศชายร้อยละ 74.57 มีอายุ 51–60 ปีร้อยละ 47.45 สถานภาพสมรสร้อยละ 69.49 มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 81.35 และประสบการณ์ทำงานกับสภาองค์กรชุมชน ต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 64.41 ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ ภาพรวม มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.84 แปลผล ปานกลาง พิจารณารายด้านพบว่า แกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ มีภาวะผู้นำ ลำดับที่ 1 ด้านการบริหารสังคม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.91 แปลผล ปานกลางลำดับ 2 ด้านการบริหารงาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.85 แปลผล ปานกลาง และด้านการบริหารตนเอง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 แปลผล ปานกลาง นำเสนอดังตาราง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นภาวะผู้นำแกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ ภาพรวม

ข้อ	ลักษณะผู้นำ	ระดับภาวะผู้นำ		แปลผล
		($\bar{X}$)	(S.D)	
1	ด้านการบริหารตนเอง	2.59	0.95	ปานกลาง
2	ด้านการบริหารสังคม	2.67	0.91	ปานกลาง
3	ด้านการบริหารงาน	2.62	0.85	ปานกลาง
รวม		2.63	0.90	ปานกลาง

จากตาราง ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นภาวะผู้นำแกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ โดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.84 แปลผล ปานกลาง พิจารณารายด้านพบว่า แกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ มีภาวะ

ผู้นำ ลำดับที่ 1 ด้านการบริหารสังคม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.91
 แปลผล ปานกลางลำดับที่ 2 ด้านการบริหารงาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 เท่ากับ 0.85 แปลผล ปานกลาง และลำดับที่ 3 ด้านการบริหารตนเอง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.59 ส่วน
 เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.95 แปลผล ปานกลาง

ผลการวิจัยระยะที่ 2 กำหนดแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับการจัดการตนเองของแกนนำ
 นำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ จากการประชุมเชิงปฏิบัติการของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า
 แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับการจัดการตนเองของแกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ
 ด้านการบริหารตนเอง ได้แก่ การมีวินัยในตนเอง คุณธรรม ศีลธรรมและจริยธรรม บุคลิกภาพดี
 และมีความรู้ความสามารถ แนวทางการพัฒนาประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ โครงการ/
 กิจกรรมการพัฒนา ตัวชี้วัด และการประเมินผล

การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับการจัดการตนเองของแกนนำ
 สภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ คณะผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยใน 2 ประเด็นสำคัญดังนี้

1. ภาวะผู้นำแกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ พบว่า มีภาวะผู้นำ ลำดับที่ 1 ด้าน
 การบริหารสังคม ลำดับที่ 2 ด้านการบริหารงาน และลำดับที่ 3 ด้านการบริหารตนเอง
 สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงฤดี ลาคุชะ และคณะ (2554) ศึกษาการพัฒนาศักยภาพผู้นำในการ
 สร้างเสริมกระบวนการพัฒนาสุขภาพ แบบองค์รวมของผู้สูงอายุในชุมชน พบว่า หลังจากเข้าร่วม
 กิจกรรม นักศึกษาพยาบาลมีศักยภาพของการเป็นผู้นำในการปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงในการ
 ดูแลผู้สูงอายุในชุมชนรวม 9 สมรรถนะ ได้แก่ 1) การจัดการการดูแล 2) ให้การดูแลผู้สูงอายุหรือ
 ผู้ป่วยสูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพซับซ้อน 3) ประสานงานกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในชุมชน 4)
 เสริมสร้างพลังอำนาจและสอนแก่ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย 5) ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพแก่ชุมชนและผู้
 สูงอายุ 6) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 7) สามารถตัดสินใจเชิงจริยธรรม 8) ใช้หลักฐานเชิง
 ประจักษ์ และ 9) ประเมินผลลัพธ์ ส่วนกระบวนการเรียนรู้ของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการสร้างสุข
 ภาวะแบบองค์รวมของผู้สูงอายุในชุมชน ประกอบด้วย การวิเคราะห์สถานการณ์จริงด้วยตนเอง
 การค้นพบการแก้ไขปัญหาหารือร่วมกันการเตรียมการ และการร่วมคิด ร่วมทำด้วยความเต็มใจ ผล
 การศึกษาคั้งนี้ยังได้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมสมรรถนะ การปฏิบัติการ
 พยาบาลขั้นสูงของพยาบาลที่ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของสมพล ชีวะ

ประเสริฐ, บุญทัน ดอกไธสง และ บุญเรือง ศรีเหรัญ (2558) ศึกษาภาวะผู้นำที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาชุมชนพื้นที่อ่อนไหวในอำเภอวังน้ำเขียว อำเภอบางช่อง จังหวัดนครราชสีมา และอำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า 1) ภาวะผู้นำที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาชุมชนพื้นที่อ่อนไหว โดยส่วนรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาพื้นที่อ่อนไหว โดยรวม พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 3) เสนอตัวแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาชุมชนพื้นที่อ่อนไหว โดยตัวแบบภาวะผู้นำในด้านการพัฒนาพื้นที่ ด้านการหยุดยั้งการบุกรุกพื้นที่ป่า และด้านพัฒนาพื้นที่ของประชาชน ได้ค่าร้อยละเท่ากับ 39.60 ($R^2 = 0.396$), ($F = 97.48$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ชนันธร บัวสุข และคณะ (2559) ศึกษาการเสริมสร้างภาวะผู้นำชุมชนในการพัฒนาและถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาบ้านเมืองงาย ตำบลเมืองงาย อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า 1) ชุมชนมีการจัดการทรัพยากรน้ำโดยใช้ระบบเหมืองฝายซึ่งเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมและมีคณะกรรมการเหมืองฝายทำหน้าที่บริหารจัดการ และการจัดการทรัพยากรน้ำชลประทานตามหลักวิชาการซึ่งเป็นภูมิปัญญาสมัยใหม่มีคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำทำหน้าที่บริหารจัดการ 2) การบูรณาการภูมิปัญญาดั้งเดิมและภูมิปัญญาสมัยใหม่เป็นภูมิปัญญาร่วมสมัยมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพบริบทคือ ระบบการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ 3) ภาวะผู้นำที่ดีและมีประสิทธิภาพในการพัฒนาและถ่ายทอดภูมิปัญญา ประกอบด้วย ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน สนับสนุนให้สมาชิกเข้าไปมีส่วนร่วมตลอดถึงผลักดันให้มีเครือข่ายลุ่มน้ำเดียวกัน ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ และยอมรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อนำมาพัฒนาและประยุกต์ให้มีความเหมาะสมกับบริบท โดยกิจกรรมการถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้นำชุมชน (ผู้นำกลุ่มผู้ใช้น้ำ) ประกอบด้วย การบอกกล่าว การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติร่วมกัน การสาธิต การใช้แหล่งเรียนรู้ และการศึกษาดูงาน สร้างความพึงพอใจแก่สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เกศสุดา โภคานิตย์ และ กีฬา หนูยศ (2560) ศึกษาบทบาทผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษานายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียวในการพัฒนาท้องถิ่นทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านจัดระเบียบ ชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรม และการท่องเที่ยวด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับจักรี ศรีจารุเมธีญาณ และพระถนัด วฑฒ

โน (2560) ศึกษาภาวะผู้นำกับการพัฒนาชุมชน พบว่า มนุษย์ถือว่าเป็นสัตว์สังคมมีการดำรงชีพเป็นกลุ่ม เป็นชุมชน การอยู่ร่วมกันเป็นสังคมจึงมีความแตกต่างกันหลากหลายทางสังคมทั้งในด้านความต้องการ ความรู้สึกนึกคิด มนุษย์จึงมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาไปในทางที่ดี สนองต่อความต้องการและบรรลุยังประโยชน์และความสำเร็จที่เป็นจุดมุ่งหมาย ต้องอาศัยความสามัคคีระหว่างกันเป็นสำคัญ ซึ่งสื่อกลางที่สำคัญในการช่วยประสานคนให้บริหารงานได้อย่างสมบูรณ์ ถูกต้อง เหมาะสม นั่นก็คือ “ผู้นำ” ซึ่งเป็นบุคคลที่จะมาช่วยเป็นกำลังแรงใจและมั่นคงมองในการปฏิบัติงานร่วมกัน เหตุนี้ในการพัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชนถือว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถที่จะระดมพลและทรัพยากรในด้านต่าง ๆ เพื่อใช้ในการบริหาร การพัฒนาหรือร่วมกิจกรรมของชุมชน เพื่อให้การพัฒนานั้นไปสู่จุดมุ่งหมายได้ดียิ่งขึ้น พิศเทพ รุ่งคุณากร, พิมพลดา อนันต์สิริเกษม และศิริณา จิตต์จรัส (2560) ศึกษาภาวะผู้นำแห่งการรับใช้ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน : แนวคิดและทฤษฎีเพื่อการพัฒนา พบว่าภาวะผู้นำแห่งการรับใช้เป็นภาวะการนำของผู้ปรารถนาให้บริการและช่วยแก้ปัญหาของผู้อื่นด้วยความเต็มใจ เป็นความมุ่งมั่นในการให้บริการผู้อื่นด้วยคุณธรรม จริยธรรม อันเอื้อเพื่อและนอบน้อม ผู้นำแห่งการรับใช้จึงเป็นคุณลักษณะทางจิตใจและท่าทีจากภายในตัวบุคคลแต่ละคน ตามแนวคิดของ Greenleaf ภาวะผู้นำแห่งการรับใช้มีลักษณะ 10 ประการ ได้แก่ การเป็นผู้ฟังที่ดี การเห็นใจผู้อื่น การเสียสละจิตใจ การตระหนักรู้ในตนเอง การโน้มน้าวใจผู้อื่น การเชื่อมโยงความคิด การมองการณ์ไกล การมีจิตบริการ การมีปณิธานเพื่อความผาสุกของมนุษย์ และการเป็นนักสร้างชุมชนแห่งการพัฒนาซึ่งมีลักษณะร่วมกับแนวคิดจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นผู้บริหารประจำชุมชนที่มีบทบาทหน้าที่ในการสร้างเสริมสุขภาพ ภาวะผู้นำแห่งการรับใช้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องได้รับการพัฒนาในตัวอสม. เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการบริการ ทักษะความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงปรารถนาในการช่วยเหลือประชาชนและชุมชนให้มีสุขภาพที่ดี และสอดคล้องกับพระกมลภาพ กิตติโสภโณ, พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์ และ ตระกูล ชำนาญ (2561) ศึกษาภาวะผู้นำในการพัฒนาชุมชนต้นแบบตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง บ้านโป่ง ตำบลบ้านโป่ง อำเภองาว จังหวัดลำปาง พบว่าภาวะผู้นำในการพัฒนาชุมชน ต้นแบบตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงบ้านโป่ง หมู่ 4 โดยภาพรวมมีคุณลักษณะที่ดีและมีภาวะผู้นำเหมาะสมในด้านผู้ประสานงาน ด้านบริหารสังคมและด้านบริหารโครงการ ส่วนปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามบทบาทผู้นำบ้านโป่ง หมู่4 ส่วนใหญ่พบว่า งานล่าช้า ขาดความต่อเนื่อง ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานของภาครัฐ

2. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำแกนนำสภาองค์กรชุมชนสำหรับการจัดการตนเองจังหวัดบึงกาฬ พบว่า แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำแกนนำสภาองค์กรชุมชนสำหรับการจัดการตนเองจังหวัดบึงกาฬ ด้านการบริหารตนเอง ได้แก่ การมีวินัยในตนเอง คุณธรรม ศีลธรรมและจริยธรรม บุคลิกภาพดี และมีความรู้ความสามารถ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ โครงการ/กิจกรรม การพัฒนา ตัวชี้วัด และการประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์, ไชยา ยิ้มวิไล และ สำราญ กำจัดภัย (2556) ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำสำหรับการปกครอง ส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลใน จังหวัดสกลนคร พบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง 2) การแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง 3) การกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง 4) การสร้างรูปแบบความคิดทางบวก 5) การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการให้รางวัล และดำเนินอย่างสร้างสรรค์ 6) การสนับสนุนให้เกิดผู้นำตนเองโดยการสร้างคณะทำงาน และ 7) การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง ผลการพัฒนา รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับการปกครองส่วนท้องถิ่นลักษณะเป็นรูปแบบเชิงโครงสร้างที่ประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้ 1) ภูมิหลัง 2) แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน 3) หลักการ 4) วัตถุประสงค์ 5) เนื้อหา 6) แนวทางในการพัฒนา 7) การวัดและการประเมินผล ประกอบด้วย 11 แนวทาง ได้แก่ 1. การอบรมเชิงปฏิบัติการ 2. การฝึกการวิเคราะห์งานแบบ SWOT Analysis 3. การสอนแนะ 4. การศึกษาดูงาน 5. กรณีศึกษา 6. การระดมสมอง 7. การหมุนเวียนเปลี่ยนงาน 8. การศึกษาดูงาน 9. การฝึกวิธีทำงาน 10. การฝึกในสถานการณ์จำลอง และ 11. การพัฒนาจิต สอดคล้องกับวิจัยของ ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล (2558) ศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ พบว่า 1) แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามี 3 แบบโดยส่วนใหญ่เป็นแบบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ รองลงมาเป็นแบบภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน และแบบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและแลกเปลี่ยน ตามลำดับ 2) การศึกษาระดับการพัฒนาสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามแบบภาวะผู้นำสรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการเรียนรู้เป็นที่ยอมรับในระดับมากที่สุด ส่วนด้านบุคคลที่รอบรู้ ด้านรูปแบบวิธีความคิด ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และด้านการคิดอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก 3) ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม แบบภาวะผู้นำทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคคลที่รอบรู้ ด้านรูปแบบวิธีความคิด ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านการเรียนรู้เป็นทีม และด้านการคิดอย่าง

เป็นระบบ ไม่แตกต่างกัน 4) การศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ส่วนใหญ่พบว่า มีแนวทางการพัฒนาที่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับวิภาวดี เพือกบัวขาว (2561) ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหาร ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า 1) ภาวะผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านผู้นำโดยตำแหน่ง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านผู้นำโดยการสร้างผลงาน ด้านผู้นำโดยการพัฒนาผู้อื่น ด้านผู้นำโดยการสร้างสัมพันธ์ที่ดี และด้านผู้นำโดยสมบูรณ์มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2) การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารใน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านความรู้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3) รูปแบบผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารใน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาคือ “SKAP Model” โดยที่ S คือ Social (การมีสังคมดี) K คือ Knowledge (การมีความรู้) A คือ Attitude (การมีทัศนคติที่ดี) และ P คือ Participation (การมีส่วนร่วม)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาภาวะผู้นำชุมชนควรให้การส่งเสริมและพัฒนาการพัฒนาตนเองของผู้นำ ด้านการมีวินัยในตนเอง การมีคุณธรรม จริยธรรม การมีบุคลิกภาพที่ดี และมีความสามารถในงาน รวมถึงมีการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้ผู้นำชุมชนได้แสดงทักษะด้านต่างๆ ในการพัฒนาตนเอง และองค์กร ให้บรรลุเป้าหมาย

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

หน่วยงานควรนำผลการวิจัยนี้ไปกำหนดเป็นแผนพัฒนาผู้นำชุมชน ด้านการบริหารตนเอง ด้านการบริหารสังคมและด้านการบริหารงาน เพื่อให้ผู้นำได้พัฒนาตนเองและพัฒนาชุมชนของตนเอง ให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย

2. ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำด้านการบริหารตนเอง ด้านการบริหารสังคมและด้านการบริหารงาน มากำหนดเป็นโจทย์วิจัยเพื่อผู้นำชุมชน ให้มีประสิทธิภาพ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับการจัดการตนเองของแกนนำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากคณะวิจัย ผู้นำชุมชน ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความสะดวก ให้ความช่วยเหลือในการติดต่อประสานงาน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและให้ข้อมูลในการทำวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีที่สนับสนุนงบประมาณรายได้ ประจำปีงบประมาณ 2560 ในการทำวิจัย และขอขอบคุณทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยนาม ที่มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

- เกตุสุตา โภคานิษฐ์ และ กีฬา หนูยศ. (2560). บทบาทผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาเลี้ยว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. ชัยภูมิ:
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- จักรี ศรีจารุเมธีญาณ และพระณัด วฑฒโน. (2560). ภาวะผู้นำกับการพัฒนาชุมชน.
ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน.
- ดวงฤดี ลาคุชะ และคณะ. (2554). การพัฒนาศักยภาพผู้นำในการสร้างเสริม
กระบวนการพัฒนาสุขภาพะ แบบองค์รวมของผู้สูงอายุในชุมชน. เชียงใหม่:
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชนันธร บัวสุข และคณะ (2559). การเสริมสร้างภาวะผู้นำชุมชนในการพัฒนาและถ่ายทอด
ภูมิ ปัญญาด้านการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษากันเมืองงาย
ตำบลเมืองงาย อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. จังหวัดลำปาง: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏลำปาง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- พระกมลภพ กิตติโสภโณ และคณะ. (2561). **ภาวะผู้นำในการพัฒนาชุมชนต้นแบบตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง บ้านโป่ง ตำบลบ้านโป่ง อำเภองาว จังหวัดลำปาง**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตล้านนา.
- พีรเทพ รุ่งคุณากร และคณะ. (2560). **ภาวะผู้นำแห่งการรับใช้ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน : แนวคิดและทฤษฎี เพื่อการพัฒนา**. นครนครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมมงคล. (2558). **แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้**. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- มิพงค์ จอมหงส์พิพัฒน์ และคณะ. (2556). **รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำสำหรับการปกครอง ส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสกลนคร**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- วิภาวดี เปือกบัวขาว. (2561). **รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง**. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- สมพล ชีวะประเสริฐ และคณะ. (2558). **ภาวะผู้นำที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาชุมชนพื้นที่อ่อนไหวในอำเภอลำน้ำเคียว อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา และอำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี**. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- อำนาจ จุลโนนยาง. (2559). **รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหารท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย**. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

โครงการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อพัฒนาสังคมอยู่เย็นเป็นสุข : กรณีศึกษา
ตำบลท่ามะเตี๋ย อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง

DEVELOPING BETTER COMMUNITY RELATION THROUGH EDUCATION AND
SOCIAL INTERACTION: CASE STUDY: THAMADUA, SUB-DISTRICT,
BANG KAEW DISTRICT, PHATTALUNG PROVINCE

จันติมา จันทรเอียด¹, อัญญารัตน์ สุวรรณโน²

Jantima jan-ead¹, Anyarat suvananno²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาทุนทางสังคมที่นำไปสู่การพัฒนาชุมชน วิเคราะห์กระบวนการความร่วมมือของชุมชน และศึกษากระบวนการเรียนรู้และภูมิปัญญาของชุมชน ตลอดจนวิทยาการสมัยใหม่ที่ใช้ในการจัดการชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข การวิจัยนี้ใช้กรณีศึกษาดำบลท่ามะเตี๋ย อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง โดยศึกษาความพึงพอใจของผู้นำเือนในการพัฒนาสังคมอยู่เย็นเป็นสุข การดำเนินงานโครงการเรียนรู้ของชุมชน เพื่อการพัฒนาสังคมอยู่เย็นเป็นสุข และความร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุข การศึกษาโดยการรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนา กลุ่ม พบว่าชุมชนแห่งนี้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ภายในและภายนอกชุมชน ทุนสังคมที่ใช้ในการพัฒนาชุมชนที่สำคัญ ได้แก่ ความอุดมสมบูรณ์ทางการเกษตร เครือข่ายการศึกษาดูงานกับหน่วยงานภายนอกและการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ กับสถาบันการศึกษา โดยทุนชุมชนเหล่านี้ก่อให้เกิดกิจกรรมโฮมสเตย์ที่นำไปสู่การเพิ่มพูนศึกษาเรียนรู้ร่วมกับผู้นำเือนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา; Assistant prof. Dr., Songkhla Rajabhat University, Thailand.

² อาจารย์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา; Lecturer, Songkhla Rajabhat University, Thailand.

ข้อเสนอแนะ การรวมกลุ่มของชาวบ้านตำบลท่ามะเดื่อ มีการรวมตัวไม่เป็นระบบ ควรมีการจัดการองค์กรที่มีแบบแผนและมีการตรวจสอบภายใน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนศักยภาพและหนุนเสริมกิจกรรมขององค์กรชุมชนจากความต้องการของภาคประชาชน

คำสำคัญ: การเรียนรู้ของประชาชน, ชุมชนศึกษา, ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ABSTRACT

The purpose of this research was to determine the social factors in developing a better community relations for residents. The area of the research was Thamadua, Sub – district, Bang Kaeo District, Phattalung Province. The methodology to obtain the data was in-depth verbal questioning of several residents within the community. The questions involved the residents satisfaction with their present community relations and asked residents to suggest activities, actions and a basic knowledge base that would improve their life within the community. This community would be classified as rural and agricultural. The research found that the residents were familiar with their agricultural community neighbors but lacked the knowledge base of activities available within the adjacent more urban areas of the community. It was determined that there should be an educational network established to announce nearby activities, events and social gatherings that would improve the quality of life of the residents.

Suggestion: This action should be coordinated by local leaders and officials to bring the urban and rural communities together in social activities that can be enjoyed by all residents.

Keywords: Education of People, Community Study, Local wisdom

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน เป็นศูนย์กลางความรู้ของชุมชนที่จะนำไปสู่การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้สำหรับประชาชนในชุมชน เป็นแหล่งเสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ การถ่ายทอด การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การสืบทอดภูมิปัญญา วัฒนธรรม ค่านิยมและเอกลักษณ์ของชุมชน อีกทั้งเป็นแหล่งบริการชุมชนในด้านต่างๆ เช่น การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการเรียนรู้ของคนในชุมชน โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้เพื่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ก่อให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ก่อให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ของประชาชน ดำเนินการโดยประชาชน และเพื่อประชาชน ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน ดังงานวิจัยของ สุวดี วรวิทย์พนิตและคณะ (2560: 1659) และงานวิจัยของ พัทรี ทองเรือ และคณะ (2559: 192) กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ประกอบด้วย บริบททางกายภาพ มีวิถีชีวิตที่ผูกพันอยู่กับการประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นหลัก ความหลากหลายของสภาพนิเวศ และอาชีพของชุมชน มีความสมดุลระหว่างมนุษย์ สังคม และธรรมชาติ บริบททางสังคม มีความสัมพันธ์ช่วยเหลือแบ่งปันแบบเครือญาติ มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน สภาพประเพณีและวัฒนธรรม วิถีคิดและพฤติกรรมของคนในชุมชนเป็นตัวยึดโยงให้คนในชุมชนมีความรู้สึกผูกพันและใกล้ชิดกันเป็นกลุ่มสังคม ปัจจัยที่เกิดจากพลังทางความสัมพันธ์ของเครือญาติ เพื่อนบ้าน รวมถึงงานประเพณีต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน จึงเปรียบเสมือนเป็นพลังหนุนเสริม ในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ต่างๆ ขึ้น ในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวดี วรวิทย์พนิตและคณะ (2560: 1657) ภูมิปัญญาเป็นความรู้ดั้งเดิมอันประกอบไปด้วย วัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้าน ไม่ได้แบ่งแยกเป็นส่วน ๆ หากแต่ทุกอย่างมีความสัมพันธ์กับการทำมาหาเลี้ยงชีพ และงานวิจัยของ ทวี วัชรเกียรติศักดิ์ (2559: 1) แนวทางและการดำเนินการส่งเสริมการสร้าง ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนโดยการพัฒนากลุ่มอาชีพ จะต้องสร้างจากภายใน ภายนอก และทั้งภายใน ภายนอกชุมชน ตามปัจจัย คือ ความรู้ การยอมรับ ศักดิ์ศรีที่เท่าเทียมของภาคีสมาชิก และการมีชุมชนเป้าหมายเป็นศูนย์กลางของการสร้างความเข้มแข็ง โดยที่ผลการดำเนินการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน โดยการพัฒนากลุ่มอาชีพเชิงบูรณาการได้ทำให้มีการพัฒนา และงานวิจัยของพระปฎิภาสพจน์ ตปสีโย (2560: 117) การดึงเอาความรู้ ความสามารถของปราชญ์ชาวบ้าน หรือคนในชุมชน ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลไกทางสังคม เพื่อให้สามารถนำมาใช้พัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญญา เลิศไกร และคณะ (2559: 10) ชุมชนแห่ง

การเรียนรู้สำหรับสังคมไทยอาจจะเป็นชุมชนใหญ่หรือชุมชนเล็กและอาจจะอยู่ในเมืองหรือชนบท ต้องเป็นชุมชนที่ตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นของการเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลายประเภทและมีความต่อเนื่อง โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตขึ้นในชุมชน ภาวิตา เจริญจินดารัตน์และคณะ (2561: 160) งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นกระบวนการวิจัยที่ช่วยให้คนในชุมชนตระหนักถึงปัญหาของตน และเป็นตัวกระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดความรู้ ความคิดในการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกันวางแผน และร่วมกันรับผลที่เกิดขึ้น ซึ่งกระบวนการเหล่านี้สามารถที่จะตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนได้มากที่สุด และสามารถแก้ปัญหาของคนในชุมชนได้ตรงประเด็นที่สุด เพราะผู้ที่ทำวิจัยท้องถิ่นนั้นคือคนในชุมชนเอง โดยการสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อให้สามารถวางแผนได้ว่า ชุมชนควรจะเริ่มดำเนินการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในประเด็นใดก่อน ตามความต้องการของชุมชนที่จะแก้ไขปัญหานั้น ซึ่งเมื่อชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาก็จะทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งของชุมชนสามารถวัดได้จากการที่ชุมชนพึ่งพาตัวเองได้ สามารถแก้ไขปัญหได้ด้วยตนเอง เกิดการรวมกลุ่มกันเกิดการสร้างเครือข่าย เป็นต้น การที่ชุมชนจะเข้มแข็งขึ้นได้นั้น สิ่งที่สำคัญที่สุด ก็คือการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่ต้องการให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ดังนั้นงานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น จึงมีส่วนสำคัญในการทำให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง จนชุมชนเกิดความเข้มแข็งขึ้นในที่สุด

อย่างไรก็ตาม บ้านท่ามะเดื่อ เป็นหมู่บ้านหนึ่งในเขตการปกครองของตำบลท่ามะเดื่อ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ถือเป็นชุมชนที่เข้มแข็งชุมชนหนึ่ง ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของชุมชนซึ่งเป็นชุมชนที่มีทุนทางสังคมในการรวมตัวและเรียนรู้และมีทรัพยากรที่หลากหลายทั้งแหล่งอาหารอาชีพ ภูมิปัญญา วัฒนธรรมและการอนุรักษ์ทรัพยากรจึงเป็นพื้นที่เหมาะสมในการศึกษาวิถีชีวิตและการปรับตัวเพื่อนำร่องการเรียนรู้และการวิจัย ค้นหาศักยภาพทุนทางสังคมของชุมชน เพื่อวิเคราะห์หากระบวนการความร่วมมือและกระบวนการเรียนรู้วิถีชุมชนผสมผสาน ภูมิปัญญา และวิทยาการสมัยใหม่ในการจัดการชุมชน การปฏิบัติงานจริงในชุมชนไปพร้อมกับผู้นำชุมชนปราชญ์ชาวบ้านและแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างทีมนักวิจัย ตลอดจนนักศึกษาปริญญาตรีครูฝึกพอเพียงสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ชุมชนอยู่เย็นเป็นสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิถีชุมชนและค้นหาศักยภาพทุนทางสังคมของชุมชน นำไปสู่การพัฒนาชุมชน

2. เพื่อวิเคราะห์หากระบวนการ ความร่วมมือของชุมชน ตำบลท่ามะเดื่อ

3. เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ ภูมิปัญญาวัฒนธรรมของชุมชนและวิทยาการสมัยใหม่ในการจัดการชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาประชาชนในพื้นที่หมู่ที่ 6 ตำบลท่ามะเตือ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นพื้นที่มีกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ชุมชนมีความต้องการแก้ปัญหาของชุมชนด้วยคนในชุมชนร่วมคิด วิเคราะห์หาวิธีการต่างๆ รวมถึงการเพิ่มศักยภาพของชุมชนตามทุนทางสังคมของชุมชนที่มีอยู่อย่างสมบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ทางด้านมนุษยวิทยาที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความอยู่เย็นเป็นสุข ซึ่งจะใช้การศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางด้านเอกสารและภาคสนาม เพื่อประกอบการวิเคราะห์ค้นหาทุนทางสังคม ที่นำไปสู่การพัฒนาชุมชน วิเคราะห์กระบวนการความร่วมมือของชุมชน และศึกษากระบวนการเรียนรู้และภูมิปัญญาของชุมชน ตลอดจนวิทยาการสมัยใหม่ที่ใช้ในการจัดการชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่หมู่ที่ 6 ตำบลท่ามะเตือ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา นักวิชาการ ชาวบ้านตำบลท่ามะเตือ ผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ตัวแทนกลุ่มอาชีพสามารถเล่าเรื่อง และวิถีชีวิตวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน ภูมิปัญญาวัฒนธรรมของชุมชน ตลอดจนสามารถอธิบายเกี่ยวกับการจัดการภายในชุมชนให้มีการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข อันจะนำไปสู่ชุมชนแบบอย่างอยู่เย็นเป็นสุข รวมทั้งสิ้น จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ผู้ศึกษาใช้เทคนิคการศึกษาหลายๆ วิธี ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงจากปรากฏการณ์ในชุมชนที่ศึกษา รวมไปถึงการลดช่องว่างระหว่าง ผู้ศึกษากับกลุ่มเป้าหมาย จะทำให้บรรยากาศในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และความคิดเห็นเป็นไปด้วยความราบรื่นในขณะทำการศึกษา โดยเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ทุนทางสังคมที่นำไปสู่การพัฒนาชุมชน กระบวนการให้ความร่วมมือและกระบวนการเรียนรู้ภูมิ

ปัญญาของชุมชนกับบุคคลที่มีบทบาทหน้าที่ในชุมชนและผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ โดยวิธีการแนะนำจากผู้นำชุมชน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ คือ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา นักวิชาการ และชาวบ้านตำบลท่ามะเดื่อ

การสนทนากลุ่ม เป็นวิธีที่ช่วยกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็นและแสดงทัศนคติของตนเองได้อย่างเต็มที่และเปิดเผยข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด โดยใช้เครื่องมือด้านอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ กล้องบันทึกภาพ กล้องถ่ายวิดีโอ เครื่องบันทึกเสียง สมุดจดบันทึก ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

กิจกรรมที่ 1 การจัดเก็บข้อมูลทุติยภูมิ และการสำรวจภาคสนาม คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้อง การเรียนรู้ของชุมชน พัฒนาสังคมอยู่เย็นเป็นสุข จากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไป ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมที่ 2 จัดเวทีสร้างความเข้าใจกับแกนนำชุมชน ค้นหาที่มคณะทำงานในชุมชน และวางแผนในการดำเนินงานศึกษาวิจัย ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน ดังต่อไปนี้ 1) ประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำชุมชนเพื่อชี้แจงแนวทางการศึกษาวิจัย 2) จัดเวทีประชุมสร้างความเข้าใจ 3) จัดตั้งคณะทำงานวิจัยร่วมกับชุมชน และ 4) วางแผนร่วมกับชุมชน

กิจกรรมที่ 3 เวิร์กช็อปเตรียม โครงการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อพัฒนาสังคมอยู่เย็นเป็นสุข ตำบลท่ามะเดื่อ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง โดยมีประเด็นดังต่อไปนี้ 1) วิถีชุมชนและค้นหาศักยภาพทุนทางสังคมของชุมชน นำไปสู่การพัฒนาชุมชน 2) วิเคราะห์หากระบวนการ ความร่วมมือของชุมชน ตำบลท่ามะเดื่อ 3) ศึกษากระบวนการเรียนรู้ ภูมิปัญญาวัฒนธรรมของชุมชนและวิทยาการสมัยใหม่ในการจัดการชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ แล้วนำมาสรุปประเด็น โดยการสังเคราะห์เนื้อหาศักยภาพทุนทางสังคมของชุมชน ความร่วมมือของชุมชน ภูมิปัญญา วัฒนธรรมของชุมชนเพื่อพัฒนาสังคมอยู่เย็นเป็นสุข : กรณีศึกษา ตำบลท่ามะเดื่อ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง นำเสนอด้วยข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. **ศึกษาวิถีชุมชนและค้นหาศักยภาพทุนทางสังคมของชุมชน นำไปสู่การพัฒนาชุมชน** พบว่า สังคมชุมชนในตำบลท่ามะเดื่อเป็นชุมชนที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรทางการเกษตร ซึ่งชุมชนสามารถนำไปใช้เพื่อเป็นทุนในการพัฒนาชุมชนด้วยลักษณะที่โดดเด่นของประชาชนในชุมชนตำบลท่ามะเดื่อ ซึ่งเป็นคนที่มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีจิตใจช่วยเหลือเกื้อกูลกับบุคคลทั้งในและนอกชุมชน เพื่อให้การดำรงชีวิตเป็นไปอย่างมีความสุข จึงมีการเรียนรู้ที่หาวิธีการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอาชีพสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เช่น ข้าวกล้อง ข้าวซ้อมมือ ขนมขี้มอด น้ำข้าวกล้อง น้ำข้าวกล้องงอก ข้าวเกียบสังหยด ข้าวย่ำสังหยด ปลายรำจุมูกข้าวสังหยด ผงขงข้าวเพาะงอก ข้าวพองสังหยด ดังนี้

1) ข้าวกล้อง ข้าวซ้อมมือ เมื่อสีเป็นข้าวกล้อง ข้าวซ้อมมือแล้ว บรรจุในถุง 1 กิโลกรัม และ 2 กิโลกรัม การบรรจุใส่ถุงพลาสติก นอกจากนี้ยังมีการบรรจุในกระจุขนาดบรรจุ 1 กิโลกรัม และ 2 กิโลกรัม การเลือกสด (เลื้อจูด) มาเป็นบรรจุภัณฑ์เนื่องจาก สาด (เลื้อจูด) เป็นสัญลักษณ์ของอำเภอทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นตัวแทนของจังหวัดพัทลุง เป็นสินค้าขึ้นชื่อของจังหวัดพัทลุง ด้านข้างของบรรจุภัณฑ์ได้ติดป้ายชื่อ “ข้าวบางแก้ว ศูนย์บ้านเรียนรู้เกษตรธรรมชาติบางแก้ว ปลุกกินและแบ่งปัน” เป้าหมายเพื่อต้องการให้คนได้บริโภคข้าวอินทรีย์ รักสุขภาพ ในปัจจุบันได้จดลิขสิทธิ์สินค้าข้าวซ้อมมือ และข้าวกล้องสังหยดพัทลุงเรียบร้อยแล้ว

2) ขนมขี้มอด เป็นองค์ความรู้จากคนเฒ่าคนแก่ นำปลายข้าวสังหยดมาคั่วให้สุก ล้างน้ำ แช่เกลือ 10 นาที นำมาเสด็จน้ำ นำมาคั่วอีกครั้ง คั่วมะพร้าว น้ำตาลทรายแดง จากนั้นบดรวมกัน แล้วบรรจุในกรวยซึ่งเป็นบรรจุภัณฑ์ตามแบบดั้งเดิม เมื่อวางตลาดมักเป็นสินค้าที่ขายดีที่สุด เพราะมีลักษณะเฉพาะของรสชาติที่หอม หวาน มัน

3) น้ำข้าวกล้อง (นางนลินี สามัคคี) เริ่มศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองโดยอ่านหนังสือประกอบ ในระยะแรกผลิตเป็นน้ำข้าวกล้อง ขั้นตอนการผลิตเริ่มจากแช่หลายข้าวกล้อง 1 คืน ให้ข้าวนิ่มสามารถบดแบ่งได้ บดแบ่งด้วยไม้หิน ในภายหลังเปลี่ยนเป็นใช้เครื่องปั่น ตมน้ำให้เดือดใส่ใบเตย นำแบ่งใส่ลงไป ขณะที่น้ำเดือดจะทำให้แบ่งไม่ตกตะกอน ใช้เวลาพอประมาณให้เห็นว่าความมันของข้าวออกมา ประมาณ 20 นาที ปรุงรสด้วยเกลือ น้ำตาลกรวดในภายหลังพัฒนาใส่ลูกเดือย และเปลี่ยนจากน้ำตาลกรวดมาเป็นน้ำตาลทรายแดง เพราะให้ความหวานมากกว่าซึ่งลูกค้าส่วนใหญ่นิยมให้มีความหวานมากขึ้น

4) น้ำข้าวกล้องงอก เป็นความรู้ที่ผสมผสานจากการอ่านหนังสือและความรู้จาก รศ.วรรณุช ศรีเจษฎารักษ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้มาให้ความรู้เรื่องข้าวกล้องงอกซึ่งมีสารกาบา

(GABA: Gamma aminobutylic acid) มีคุณสมบัติในการคลายความเครียด เมื่อรับประทานก่อนนอนภายหลังการตื่นนอนรู้สึกสบายตัว ขั้นตอนการทำน้ำข้าวกล้องงอกต่างกับการทำน้ำข้าวกล้องในขั้นตอนการปรุงประกอบด้วย ลูกเดือยบดน้ำตาลทรายแดง เกลือ ลูกเดือยบดเป็นการเพิ่มสารอาหารและให้ความมัน เช่นเดียวกับการใช้หมักคาร์เนชั่นสูตร อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา แต่ทางกลุ่มไม่เลือกใช้หมักเพราะคิดว่าการใช้ลูกเดือย ซึ่งเป็นธัญพืชจะให้คุณค่าที่แตกต่างออกไป สูตรนี้สามารถเก็บไว้ได้ 15 วัน ผลผลิตก้นน้ำข้าวกล้องและน้ำข้าวกล้องงอกกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ธกส.สาขาย่อยเขาชัยสน ผู้สูงอายุในชุมชนบางแก้ว และผู้ที่รักสุขภาพในเขตชุมชนบางแก้ว อาทิตย์ละประมาณ 100 ขวด

5) ข้าวเกียบสังหยด กลุ่มบ้านเรียนรู้เกษตรธรรมชาติบางแก้ว มีแนวความคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สามารถเก็บไว้ได้นาน จึงศึกษาด้วยตนเอง โดยเห็นว่า ข้าวดี แป้งสังหยดจะมีความหวานในตัว สามารถทำข้าวเกียบที่มีรสชาตธรรมชาติได้มากกว่าข้าวชนิดอื่น ๆ เริ่มต้นจากการนำปลายข้าวแช่น้ำ 2 ชั่วโมง ถึง 1 คืน บดให้ละเอียด ใช้แป้งมันมาผสมกับกระเทียมสับพริกไทยบด เกลือผง แป้งหมี่ หลังจากนั้นนำแป้งข้าวสังหยดมาตั้งไฟให้เดือด เทใส่ในแป้งมันคนให้เข้ากัน นำมาทำเป็นก้อนกลมยาว ๆ ใส่ในใบตองม้วนนำไปนึ่งประมาณ 45 นาที พักให้เย็น นำเข้าตู้เย็น 1 คืน ออกจากตู้เย็นหั่นเป็นชิ้น บาง ๆ ตากแดด 2 แดด เก็บไว้ได้นานเป็นปี คุณสมบัติเด่นของข้าวสังหยดคือเมื่อทอดไม่อมน้ำมัน ไม่เหม็นหืน มีความหวานจากข้าว

6) ข้าวย่ำสังหยด ส่วนประกอบได้แก่ น้ำผึ้งเหลว กะปิ ข้าว ตะไคร้ ใบมะกรูด นำทุกอย่างมาเคี่ยวจนเหนียว เตรียมเครื่องเคียงในการคลุกข้าวประกอบด้วย ใบพะยอม ดอกดาหลา ตะไคร้ ผักมะขามอ่อน มะพร้าวคั่ว กุ้งแห้ง ถั่ว แต่งกว่า วิธีการคลุก นำข้าวสวยใส่จาน ตามด้วยมะขามอ่อน ราดด้วยน้ำเคี่ยวข้าวย่ำ เติ่มมะพร้าวคั่ว และเครื่องเคียงจนครบ เคล็ดลับของความอร่อยอยู่ที่การใส่มะขามแล้วราดน้ำข้าวย่ำลงไปจะทำให้ความเปรี้ยวของมะขามออกรส

7) ปลายรำจุกข้าวสังหยด ได้จากการข้อม(ตำ) ข้าวกล้อง นำมาคั่ว/อบภายใน 7 ชั่วโมง เป็นการไล่ความชื้นออกให้หมด นำมาบดให้ละเอียด เปรี้ยวด้วยตะแกรงร่อนแป้ง บรรจุด้วยถุงพอยกันแสงเป็นความรู้จากอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

8) ผงขงข้าวเพาะงอก วิธีการเริ่มจากการแช่ข้าวเปลือก 1 คืน นำขึ้นจากน้ำนำฟ้าเปียกหมาด มาดลุมบ่มไว้ 2 คืน พยายามอย่าให้แห้งคอยรดน้ำ เมื่อข้าวงอกนำมาตากแดดประมาณ 2 แดด นำมาสีกล้องสำหรับข้างเมล็ดดีนำมาขายเป็นข้าวเพาะงอก นำมาคั่ว บดให้ละเอียด ผสมธัญญาพืช เช่น ลูกเดือย น้ำตาลทรายแดง

9) ข้าวพองสังหยด ใช้ข้าวกล้องแช่น้ำ 1 คืน นำมานึ่ง ตากแดด นำมาทอด จากนั้นใส่ลงไปผัดในน้ำตาลโตนดที่เคี่ยวจนเหนียว ใส่งา นำปลายข้าวมาคั่วบดแล้วรองไว้ก้นถาด นำน้ำข้าวพองที่คลุกกับน้ำตาลเทใส่ถาด พอเริ่มเย็นตัดให้เป็นชิ้นพอคำ

นอกจากนี้ก็ยังมียังมีกิจกรรมบ้านเรียนรู้เกษตรธรรมชาติบางแก้ว กลุ่มออมทรัพย์สตรี ชมรมผู้สูงอายุ กิจกรรมของผู้สูงอายุ ชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพ กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง มีรายละเอียดดังนี้

1) บ้านเรียนรู้เกษตรธรรมชาติบางแก้ว ประชาชนชาวบ้านได้มีการทำเกษตรอินทรีย์ การทำข้าวสังหยดมีการแปรรูปเรื่องข้าวสังหยด โดยมีนางสาวจินดา มาสุข ดูแลผลิตภัณฑ์ข้าว ดูแลข้าวเปลือกออกมาเป็นข้าวสาร ข้าวกล้อง ข้าวเพาะงอก ข้าวซ้อมมือและมีนางนลินี สามัคคี แปรรูปเป็นข้าวเกรียบ ขนมขี้มอด น้ำข้าวกล้อง ขนมครก ขนมจาก ข้าวเพาะงอกพร้อมซัง การจำหน่ายเป็นการออเดอร์ สำหรับคนที่รักสุขภาพ ส่วนใหญ่เป็นลูกค้ารักสุขภาพโดยตรง เช่น โรงพยาบาลบางแก้ว โรงพยาบาลเขาชัยสน ธกส. และประชาชนทั่วไปจะมาสั่งทำล่วงหน้าจะไม่ทำเก็บไว้เพราะต้องการให้ลูกค้ารับประทานของสด

2) กลุ่มออมทรัพย์สตรี สมาชิกออมทรัพย์สตรี จำนวนสมาชิก 85 คน ต้นทุนครั้งแรก คนละ 100 บาท มีการส่งเงินออมทรัพย์ทุกวันที่ 10 ของเดือน ตอนนี้อยู่ไม่สวัสดิการและประกันสังคม เพราะเงินยังมีอยู่ไม่มากอนาคตจะมีให้

3) ชมรมผู้สูงอายุ ตั้งเมื่อปี 2550 รัฐบาลได้ให้งบอุดหนุนในโครงการชมรมผู้สูงอายุ โดยผ่านเทศบาลตำบลท่ามะเดื่อปีละ 10,000 บาท อาจารย์ขุม อักษรชู อายุ 84 ปี เป็นประธานชมรม ปัจจุบันมีสมาชิก 198 คน มีสวัสดิการ ตั้งเป็นกองทุนชาปนกิจสังเคราะห์ ซึ่งจะมีการเก็บเงินศพ ละ 20 บาท ค่าบำรุงของสมาชิกผู้สูงอายุ 100 บาท/ปี จะมีสวัสดิการหากสมาชิกคนใดออกโรงพยาบาลจะมีกิจกรรมการเยี่ยมไข้ คนละ 200 บาท มีการกำหนดสมาชิกสามัญ อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และสมาชิกวิสามัญ อายุ 50 ปี ขึ้นไป

4) กิจกรรมของผู้สูงอายุ จะมีการพบกลุ่ม 3 เดือน 1 ครั้ง นัดพบปะพูดคุยกันซึ่งมีผู้นำชุมชนจะมาคุยเรื่องการรักษาสุขภาพ มีการมาฟังพระเทศน์ ซึ่งแจกจ่ายรับรายจ่ายของชมรมหรือบางครั้งหากมีสมาชิกใหม่ก็จะมีการแนะนำตัว มีกิจกรรมร้องเพลง และเล่นนิทาน รับประทานอาหารร่วมกันโดยใช้บจจากการเก็บประจำปี 100 บาท/ต่อปี ชมรมผู้สูงอายุจะมีเสื้อชมรมพบปะกันทุกคนต้องใส่เสื้อชมรมซึ่งสมาชิกใช้บจของตนเอง และมาก่อน เวลานั้นทุกครั้ง และตอนนี้ทางเทศบาลได้ตั้งงบประมาณ เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ โดยการจัดกิจกรรมเดินตอนเช้า จัดเดือนละ 2 ครั้ง มีวันพฤหัสบดี 1 และวันพฤหัสบดี 3 ของเดือน เป็นการเดินออกกำลังกาย

กาย และเดินเยี่ยมชุมชนในตลาด บางแก้วและหมื่นเวียนไปเรื่อยๆ จนครบชุมชน หลังจากนั้นก็มาทานอาหารเช้าและแยกย้ายกันกลับบ้าน

5) ชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพ มีทั้งผู้สูงอายุ เด็ก และวันทำงาน สมาชิก 102 คน แต่มาปั่นจริงๆ แล้วประมาณ 50 คน เดือนละ 2 ครั้ง สลับกันกับการเดิน ซึ่งจะเป็นสัปดาห์ที่ 2 ของวันอาทิตย์ และสัปดาห์ที่ 4 ของเดือน โดยสมาชิกจะเป็นผู้กำหนดกันเองว่าแต่ละครั้งจะนัดพบกันที่ไหนและจะไปไหนกันในแต่ละครั้ง

6) กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมอาชีพนำร่องสนองนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง โดยทางนายกเทศบาลตำบลท่ามะเดื่อให้พนักงานทำแปลงผักสวนครัว คนละ 1 แปลง ในพื้นที่ทำงานของเทศบาลและให้พนักงานที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลท่ามะเดื่อทุกคน ปลูกผักสวนครัว เลี้ยงไก่ ที่บ้านของพนักงานเอง โดยจะมีฝ่ายสวัสดิการออกเยี่ยมเยียนและรายงานให้นายกทราบ พนักงานบางคนก็ทำปุ๋ยหมัก, น้ำหมักชีวภาพ ซึ่งการที่ให้พนักงานทำอย่างนี้เพราะต้องการที่จะให้เป็นตัวอย่างกับชาวบ้านในชุมชน

2. วิเคราะห์หากระบวนการ ความร่วมมือของชุมชน ตำบลท่ามะเดื่อ

จากการสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน ชุมชนในตำบลท่ามะเดื่อ มีหน่วยงานภายนอกและการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ก่อนจบการศึกษาได้นักศึกษาทั้งปริญญาตรีและปริญญาเอก ได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ทำวิทยานิพนธ์ และวิจัย เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เรื่องทำข้าวเกรียบจากข้าวสังหยด นักศึกษาจากคณะอุตสาหกรรม เรื่อง ตรวจสอบอาหารจากน้ำข้าวกล้องสังหยด เรื่อง แป้งข้าวสังหยดมาแปรรูป มาอีกระยะเวลาในการเก็บน้ำข้าวกล้อง ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เรื่องวงจรของข้าว นักศึกษา ปริญญาเอกจาก คณะอุตสาหกรรม ทำเกี่ยวกับ เรื่องข้าวที่ใส่ปุ๋ยอินทรีย์กับไม่ใส่ปุ๋ยอินทรีย์แตกต่างกันอย่างไร คณะสิ่งแวดล้อม เรื่อง เกี่ยวการตรวจข้าวสารตกค้างในข้าว คณะทรัพยากรธรรมชาติ เรื่อง ข้าวพื้นบ้านบางแก้ว มีสายพันธ์อะไรบ้าง ส่วนการศึกษาดูงานประชาชน ในชุมชนตำบลท่ามะเดื่อ กับหน่วยงานภายนอก กับมหาวิทยาลัยทักษิณ สถานที่ดูงานจังหวัดอุทัยธานี เรื่อง เกษตรอินทรีย์ เรื่อง นาโยน (หากภาษาทางใต้คือการหว่านข้าว) ดูเรื่องการแปรรูปข้าวพะองอก, ในบางครั้งเมื่อชุมชนนำแนวคิดมาปฏิบัติจริงในชุมชนก็จะมีชุมชนอื่นมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเข้ามาพัฒนา เช่น สถานศึกษา จากมหาวิทยาลัยต่างๆ เข้ามาร่วมเรียนรู้ และพัฒนาในเรื่องกิจกรรมสินค้าหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล การทำข้าว สังหยด การทำน้ำข้าวกล้องออก การเพาะเห็ด การทำปุ๋ยหมัก การทำปุ๋ยอินทรีย์ธรรมชาติ เป็นต้น ชุมชนในตำบลท่ามะเดื่อ มีทั้งบุคคล หน่วยงานทั้งภายในและภายนอกที่ให้ความสำคัญในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน และจะเข้ามาศึกษาเรียนรู้ความเป็นอยู่ของ

ชุมชนโดยมีวิถีชุมชนอยู่อย่างไรให้อยู่เย็นเป็นสุข และได้มีนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับโครงการต่างๆ ในชุมชน และประสบความสำเร็จ ซึ่งได้จากความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการมีน้ำใจในการให้ข้อมูล สำหรับสถาบันการศึกษาก็เป็นสถาบันที่ตั้งอยู่ในชุมชนตำบลท่ามะเดื่อ คือ โรงเรียนอนุบาลบางแก้ว กับโรงเรียนวัดรัตนวราราม ซึ่งสถาบันมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เป็นสถาบันผลิตเยาวชนอนาคตมาร่วมพัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชนเข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษา เพื่อเป็นการถ่ายทอดกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน

จะเห็นได้ว่า ทูตทางสังคมในชุมชนตำบลท่ามะเดื่อที่มีอยู่ได้ก่อให้เกิดการเรียนรู้แก่คนในชุมชน รวมถึงการนำไปถ่ายทอดแก่กันในพื้นที่ต่างๆ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดการพบปะร่วมการแสดงความความคิดเห็น ข้อเสนอแนะทั้งจากประสบการณ์ ความรู้ การศึกษาจากคนในชุมชนที่มีโอกาสออกไปศึกษานอกชุมชนและกลับมาช่วยเหลือเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะเมื่อมีหน่วยงานจากภายนอกเข้ามาศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำสิ่งที่ได้มาในชุมชนไปใช้ประโยชน์ รวมถึงการที่ชุมชนให้ความรู้แก่หน่วยงานภายนอกซึ่งเป็นความรู้ที่มีและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3. ศึกษากระบวนการเรียนรู้ ภูมิปัญญาวัฒนธรรมของชุมชน และวิทยาการสมัยใหม่ในการจัดการชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข

องค์ความรู้ส่วนใหญ่ได้จากประชาชนในอำเภอบางแก้ว ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันจนหาข้อสรุปส่วนองค์กรที่เข้ามาสนับสนุนเริ่มแรกก็มี สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เข้ามาสนับสนุนการวิจัยในเรื่องเรื่อง โครงการการจัดการองค์ความรู้เพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูพันธุ์ข้าวบางแก้ว และการส่งเสริมการทำนาแบบธรรมชาติ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เข้ามาช่วยเหลือเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูล โดยการแบ่งทีมเพื่อเข้าไปสอบถามตามกลุ่มเรียนรู้ตามเวทีต่างๆ เก็บข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องของพันธุ์ข้าวพื้นเมืองของบางแก้วว่ามีข้าวพันธุ์อะไรบ้าง และข้าวแต่ละพันธุ์ใช้เวลาปลูกกี่เดือน จุดเด่นในเรื่องของพันธุ์ข้าวเกิดจากอะไร พันธุ์ข้าวพื้นเมืองของบางแก้วที่หายไป หรือคุณภาพที่เปลี่ยนไปเพราะอะไร และเราจะปรับพันธุ์ข้าวพื้นบ้านให้กลับมามีคุณภาพและมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นเดิมได้อย่างไร และอีกอย่างหนึ่งเป็นเรื่องของความเชื่อและพิธีกรรมของการทำนา ไปสืบค้นจากชาวบ้าน ถามว่ายังมีในเรื่องของพิธีกรรมการทำนาอยู่หรือไม่ หากมีความเชื่อเรายังมีพิธีกรรมหลงเหลืออยู่อีกหรือไม่ เขาจะใช้ความเชื่ออย่างไร เช่น แรกไถนายังมีในเรื่องการว่าคาถาแรกไถ ว่านกกล้า แต่ก่อนทำทุกขั้นตอน เจ้าของจะต้องดูดวงของตนเองก่อนว่าทำนาแล้วได้ผลหรือไม่

ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของชาวพื้นบ้าน ความเชื่อของพิธีกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนกับทรัพยากรธรรมชาติแหล่งเรียนรู้ของชุมชนในตำบลท่ามะเตือ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ซึ่งประกอบด้วยประเด็นการศึกษาเรียนรู้ของชุมชนดังต่อไปนี้

1) ศูนย์การเรียนรู้บ้านเกษตรธรรมชาติ เป็นโครงการจัดการองค์ความรู้เพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูพันธุ์ข้าวบางแก้ว และส่งเสริมการทำนาแบบธรรมชาติ พัฒนาเข้าสู่การบริหารจัดการโดยชาวบ้านร่วมมือกันเป็นอย่างดี โดยการวิธีการทำนาของกลุ่มบ้านเรียนรู้เกษตรธรรมชาติบางแก้ว ซึ่งเป็นการทำนาปี โดยมีขั้นตอน ดังนี้ การไถแปร การคัดเมล็ดพันธุ์ การเตรียมกล้าสำหรับหว่าน การหว่านกล้า การบำรุงรักษา การบำรุงรักษากกล้า การปักดำ การบำรุงรักษาหลังจากปักดำ ข้าวตั้งท้อง ข้าวสุก การเก็บข้าว การแปรรูป

2) กลุ่มแม่บ้าน/กลุ่มออมทรัพย์ของสตรี มีคุณแม่เพียงใจ ปานยิ่ง ซึ่งเป็นข้าราชการบำนาญ เป็นประธานกลุ่มแม่บ้าน ทำขนม เพาะเห็ด เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่

3) กลุ่มทำนาเทศบาลตำบลท่ามะเตือ ทำข้าวสังหยด, ข้าวพื้นบ้าน มีข้าวหว่าน ข้าวหอมจันทร์ ข้าวเล็บนก เป็นต้น

4) ศูนย์เรียนรู้การแกะรูปหนังตะลุง เป็นกิจกรรมให้กับผู้ที่เข้ามาศึกษาดูงานได้ฝึกแกะรูปหนัง

5) ศูนย์เรียนรู้เลี้ยงไก่มันบางแก้ว เทศบาลตำบลท่ามะเตือสนับสนุน พ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ จากเดิมเป็นไก่บ้านธรรมดาโดยใช้วิธีการปล่อยให้หากินเอง แต่หากเป็นไก่มันจะขังไว้โดยเพิ่มปริมาณการให้รับประทานอาหาร

6) สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เข้ามาศึกษาดูงานได้เยี่ยมชม เช่น ผลิตภัณฑ์ลูกหยี รูปหนังตะลุง ข้าวเกียบสังหยด

7) การศึกษาดูงาน ผู้นำชุมชนได้จัดโครงการศึกษาดูงานนอกสถานที่ให้กับประชาชนในชุมชนท่ามะเตือ และประชาชนในชุมชนได้นำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนากิจกรรมต่างๆ ในชุมชนเพื่อให้องค์กรทั้งภายในและภายนอกชุมชนมาเยี่ยมชมเกิดความประทับใจและกลับมาอีกครั้ง

การอภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่า ประชาชนตำบลท่ามะเตือ เป็นชุมชนที่มีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา โดยมีกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย พร้อมทั้งมีการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ รวมถึงการผสมผสาน ภูมิปัญญา วิสาหกิจชุมชนมาจัดการท่องเที่ยวในชุมชน ดังนี้

1. การเรียนรู้ของชุมชน ตำบลท่ามะเดื่อ เป็นการเรียนรู้แบบผสมอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยง การเรียนรู้ของบรรพบุรุษ ถ่ายทอดภูมิปัญญาการเรียนรู้ในระบบและการเรียนรู้นอกระบบ การเรียนรู้ตามอัธยาศัย การเรียนรู้เป็นตามวิถีชุมชน ผู้นำกลุ่มองค์กร ภาติ หน่วยงานราชการ นักวิชาการ นักวิจัย โดยในตำบลท่ามะเดื่อ มีทุนทางสังคมที่สำคัญ คือ ทุนมนุษย์ ซึ่งชาวบ้านใน ตำบลท่ามะเดื่อเป็นผู้ที่มีความเสียสละช่วยเหลือ มีน้ำใจไมตรี และอัธยาศัยที่ดีต่อกันทั้งกับคนใน ชุมชนและกับคนนอกชุมชน การรวมกลุ่มองค์กร รวมถึงการมีทุนทางวัฒนธรรม ประเพณีความ เชื่อศาสนา พิธีกรรม คุณค่าที่มีการยึดถือปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือ และแบ่งปันด้วยความผูกพันต่อกัน อย่างเป็นที่เป็นที่นอองในชุมชน ทุนทรัพยากร ที่ดิน ป่าไม้ นาข้าว และทะเล ล้วนเป็นแหล่งอาหาร และการหาเลี้ยงชีพของคนในชุมชน

2. ภูมิปัญญาวัฒนธรรมของชุมชน เมื่อในอดีต สมาชิกในชุมชนเกิดการเจ็บป่วยขึ้น ก็ได้ มีการรักษาแบบพื้นบ้าน ซึ่งได้รับการดูแลจาก “หมอยา” อาศัยสมุนไพรในท้องถิ่นมาใช้ในการ รักษาอาการเจ็บป่วยต่าง ๆ แยกออกตามอาการของคนป่วย โดยองค์ความรู้เหล่านี้ส่วนใหญ่ ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ และการเรียนรู้ จากประสบการณ์ของหมอยาแต่ละคน ปัจจุบันหมอยาในชุมชนตำบลท่ามะเดื่อมีไม่มากนัก ผู้คนที่เจ็บป่วยก็จะไปหาหมอที่โรงพยาบาล ส่วนน้อยที่ยังคงรักษาด้วยยาสมุนไพรอยู่ การรักษามีความชำนาญที่แตกต่างกันออกไป โดยมีการ สืบทอดกันในครอบครัวและเครือญาติ และปัจจุบันหมอยาของชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ มีผู้สืบทอดลดลง มีผู้มาใช้บริการลดน้อยลง จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง การคมนาคมสะดวก มากขึ้นสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขของรัฐได้ง่ายขึ้น การสืบทอดหรือถ่ายทอดจากรุ่นถึงแม่ จะลดน้อยลง แต่ทางชุมชนก็ยังคงมีการรักษาภูมิปัญญาเหล่านี้เอาไว้ เพื่อให้ลูกหลานได้ค้นคว้า เรียนรู้ และเห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติต่อไป

3. ทางด้านวิทยาการสมัยใหม่ เป็นการถ่ายทอดความรู้เริ่มจากกระบวนการเรียนรู้จาก กลุ่มคนต่างๆ และจากการที่ประชาชนในชุมชนได้ไปศึกษาจากหน่วยงานภายนอกและนำ กระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากที่ต่าง ๆ มาบูรณาการให้เข้ากับชุมชน และยังได้กระบวนการเรียนรู้ จากหน่วยงานภายนอกที่เข้ามาศึกษาในชุมชน โดยอาศัยวิธีการจากการเข้าร่วมประชุมกลุ่มต่างๆ การประสานงานการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

4. กระบวนการวิเคราะห้หาวิถีทางในการตัดสินใจโดยมีการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน ประชุมกลุ่มย่อย ศึกษาดูงาน การวางแผนกิจกรรมการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเรียนรู้ เกษตรธรรมชาติบางแก้ว เพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟูพันธุ์ข้าวบางแก้ว และการส่งเสริมการทำนาแบบ ธรรมชาติ การลดรายจ่ายเพื่อเพิ่มรายได้ในการใช้ทุนทางสังคม เช่น ใช้มายาเขา (ชี้คว้าว้าว) ชีววั

เผา หรือน้ำป๋วยชีวภาพ ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี เพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการใช้ปุ๋ยเคมี และลดการใช้สารเคมี การทำปุ๋ยชีวภาพเพื่อสุขภาพของคนในชุมชน โดยมีการผลิตเพื่อการใช้ในชุมชน และมีการพัฒนา กลุ่มทำนาข้าว โดยการสีข้าวด้วยมือ แทนการใช้เครื่องสีข้าวยุคปัจจุบัน พัฒนาผลิตภัณฑ์จากข้าว พันธุ์บ้านบางแก้วแปรรูปเป็นอาหาร แต่ละชนิดได้ดังนี้ ข้าวกล้อง ข้าวซ้อมมือ ขนมขี้มอด น้ำข้าว กล้อง น้ำข้าวกล้องงอก ข้าวเกียบสังหยด ข้าวย่ำสังหยด ปลายรำจุ่มข้าวสังหยด ผงชงข้าวเพาะ งอก ข้าวพองสังหยด และยังมีกลุ่มบ้านพักโฮมสเตย์ ซึ่งเป็นจุดหนึ่งที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ ของประชาชนในชุมชนในการอยู่ร่วมกันและไปมาหาสู่พึ่งพาอาศัยกัน โดยมีการยึดหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการตัดสินใจวิถีทางชุมชนอย่างพอเพียงอันนำไปสู่การเป็นต้นแบบ “ชุมชน อยู่เย็นเป็นสุข” ที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ควรมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบแบบแผน มีการตรวจสอบภายใน
- 1.2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนศักยภาพและ หนุนเสริมกิจกรรมขององค์กรชุมชนจากความต้องการของภาคประชาชน
- 1.3 ควรมีนโยบายการพัฒนาควบคู่กับการศึกษา การเรียนรู้ร่วมกันเชิงวิจัยชุมชน สร้างสรรค์เป็นพลังเกื้อหนุนสร้างความเชื่อมั่นต่อวิถีถิ่นฐานของชุมชน และเป็นพันธมิตรในระยะ ยาวของชุมชน เพื่อนำองค์ความรู้มาร่วมพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มองค์กรอยู่เย็นเป็นสุข ตลอดไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาบทบาทของหน่วยงานภาครัฐในการเข้ามามีส่วนร่วมอันนำไปสู่การเป็น ต้นแบบ “ชุมชนอยู่ เย็นเป็นสุข” ที่ยั่งยืน
- 2.2 ควรศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในท้องถิ่น ในการเข้ามามี ส่วนร่วมพัฒนาชุมชน อย่างไร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง โครงการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อการพัฒนาสังคมอยู่เย็นเป็นสุข: กรณีศึกษา ตำบลท่ามะเดื่อ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยนี้จาก งบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ผู้วิจัยขอขอบคุณประชาชนในชุมชน ตำบลท่ามะเดื่อ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง และท่านอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวในที่นี้ ที่มีส่วนทำให้งานวิจัยนี้ลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- ทวี วัชรเกียรติศักดิ์. (2559). การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนโดยการพัฒนากลุ่มอาชีพ ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลสงคราม อำเภอนิคมสูง จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ*, 5(1), 1.
- ปัญญา เลิศไกร และคณะ. (2559). การเก็บข้อมูลวิจัยชุมชนภาคสนาม. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 5 (2).
- พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโย. (2561). การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน : การเชื่อมโยง ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง และหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ และสุรินทร์. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์*, 6 (1), 117.
- พัชรี ทองเรือ และคณะ. (2559). รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 9(2), 192.
- ภาวิดา เจริญจินดารัตน์ และคณะ. (2561). งานวิจัยท้องถิ่นเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน. *วารสารเกษตรพระจอมเกล้า*, 36(2), 152-161.
- สุวุฒิ วรวิทย์พินิตและคณะ. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้วิถีเมืองเพชรตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารศิลปากร*, 10 (2), 1659.

**ผลการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E)
วิชาการบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย
สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์
RESULT OF INQUIRY LEARNING CYCLE MODEL OF ACCOUNTING ACADEMIC
ON ACCOUNTING RECORDS FOR BUYING SELLING PRODUCTS FOR
3RD YEAR UNDERGRADUATE STUDENTS AT PHANOMWAN
TECHNOLOGY COLLEGE**

ศิราพร แซ่ตั้ง¹

Siraporn Sae-tang¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) และ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ หลังได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) กับเกณฑ์ (ร้อยละ 75) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้อง โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 20 คน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการใช้การทดสอบค่าที (T-Test) แบบ Dependent Sample และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนด โดยใช้การทดสอบค่าที (T-Test) แบบ One Sample

¹ อาจารย์หลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยพนมวันท์; Lecturer of Business Administration Program, Program in Accounting, Phanomwan College of Technology, Thailand.

ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, การเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E)

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to compare the learning achievement in accounting subject on accounting records regarding the cost of goods sold for the 3rd year undergraduate students at Phanomwon Technology College. During pretest and posttest that were taught in the 5E Inquiry Learning model cycle. And 2) to compare the learning achievement in accounting subject on accounting records regarding the purchase and sale of products for the 3rd year undergraduate students at Phanomwon Technology College. After being taught 5E Inquiry Learning model cycle with criteria (75 percent). The sample group used in the research was the third year student in accounting, Faculty of Business Administration, Phanomthan Technology College, 1st semester, academic year 2561, number 1 room. This research selected 20 people by using the achievement test as a tool for data collection. Analyze data used comparing the difference of learning achievement scores before and after learning, these used the T-Test Dependent Sample and comparing the achievement with the specified criteria by used T-Test, One Sample.

The result of the study showed that the learning achievement in accounting subject on accounting records regarding the purchase and sale of products for the third year undergraduate students who received the 5E Inquiry Learning model cycle. After learning significantly higher than before learning at the level of 0.05. Learning achievement in accounting subject on accounting records regarding the purchase and sale of products the third year undergraduate degree is significantly higher than the 75 percent criteria at the level of 0.05.

KEYWORDS: learning achievement, 5E Inquiry Learning model cycle

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญของการพัฒนาคน สังคมและประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้ายืนหยัดอยู่ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างอยู่เย็นเป็นสุข ซึ่งอาศัยพื้นฐานของการพัฒนาคนให้คิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (มานิช จุลสุคนธ์ และคณะ, 2553) สิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งติดตัวผู้เรียนไปตลอดชีวิตทำให้เข้าใจและรู้จักปรับตัวกับความเปลี่ยนแปลงนานาชนิดที่ถาโถมเข้าสู่ชีวิตของผู้เรียนได้ตลอดเวลา การพัฒนาผู้เรียนตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษามีใจความสำคัญว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม จริยธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มุ่งให้คนใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองโดยยึดหลักการศึกษาดูแลชีวิต โดยการจัดการศึกษาจะต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเพื่อเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสันติ (กรรณิการ์ กวางศิริ, 2555)

จากผลการศึกษาในชั้นเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า นักศึกษามีผลการเรียนรู้วิชาบัญชีปีการศึกษา 2560 มีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ คือ ร้อยละ 75 จากการที่ผู้วิจัยสังเกตการสอนในห้องเรียนและสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาวิชาบัญชีเป็นเรื่องที่ซับซ้อนเข้าใจยากจึงทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่อยากเรียน ขาดแรงจูงใจในการเรียน ความรู้พื้นฐานในวิชาบัญชีค่อนข้างน้อย ขาดความรู้ที่จะนำไปประยุกต์ใช้กระบวนการคิดและความกล้าแสดงออก รวมไปถึงไม่มีความรับผิดชอบในการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และบางคนมีความบกพร่องทางด้านการเรียนรู้หรือสมาธิสั้น ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ และอาจมีสาเหตุและปัจจัยอื่น ๆ หลายด้าน เช่น ความไม่พร้อมของสื่อ

และอุปกรณ์การเรียนการสอน การขาดเทคโนโลยีหรือความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา และขาดการใช้แหล่งการเรียนรู้ (ปัญญา รุ่งเรือง, 2551) ด้านเนื้อหา มากเกินไป เนื้อหา มีความซ้ำซาก วิชาบัญชีเป็นวิชาที่สอนยาก และเป็นวิชาที่เด็กเบื่อหน่ายถึงแม้จะรู้ว่า มีประโยชน์ ด้านผู้เรียนขาดความสนใจ ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เรียนขาดประสบการณ์และการศึกษาจากความเป็นจริงรอบตัว ขาดการคิด และขาดการนำประสบการณ์หรือข้อมูลมาสังเคราะห์ให้เป็นปัญญาที่สูงขึ้น (ทิตนา แคมมณี, 2552)

หลักการของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูผู้สอนต้องใช้รูปแบบกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ได้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้อย่างจริงจัง ซึ่งการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ควรอยู่บนพื้นฐานของการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริง ได้รับการฝึกฝนทักษะด้านความรู้ ความคิด การแสดงออก และการทำงานเป็นกลุ่ม จัดว่าเป็นวิธีเรียนที่สามารถนำมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ (นรมน พุ่มชุมพลและนิตยา เปลื้องนุช, 2555) การเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) เป็นอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดเวลา ให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ ฝึกคิด ฝึกสังเกต ฝึกถาม-ตอบ ฝึกการสื่อสาร ฝึกการนำเสนอ ฝึกวิเคราะห์วิจารณ์ ฝึกสร้างองค์ความรู้ ฝึกปฏิบัติ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้กำกับ ควบคุม ดำเนินการให้คำปรึกษาชี้แนะ ช่วยเหลือให้กำลังใจ เป็นผู้กระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดและเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนการเรียนรู้ ดังนี้ 1) ขั้นสร้างความสนใจ เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน อาจเกิดขึ้นเองจากความสงสัยหรือเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกับความรู้เดิม เป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนสร้างคำถาม 2) ขั้นสำรวจและค้นหา เป็นการวางแผนกำหนดแนวทางการสำรวจ ตรวจสอบ ตั้งสมมติฐาน กำหนดทางเลือกที่เป็นไปได้ 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป เป็นการนำข้อมูลที่ได้อาภิเคราะห์ แปลผล สรุป และนำเสนอที่ได้ในรูปแบบต่าง ๆ 4) ขั้นขยายความรู้ เป็นการนำความรู้ที่สร้างขึ้นไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิม หรือนำข้อสรุปที่ได้ไปใช้อธิบายสถานการณ์ และ 5) ขั้นประเมิน เป็นการประเมินการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่าง ๆ ว่า มีความรู้หรือไม่ อย่างไรมากน้อยเพียงใด และนำไปประยุกต์ใช้อย่างไร (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2550) จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ของสาริศา บุญแจ่ม และคณะ (2558) และพุทธิพงษ์ ศุภมัสต์อังกูร (2559) พบว่า มีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ดังนั้นการจัดการเรียนรู้

แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) จึงควรนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจนำการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้เทคนิคการสอนแบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) มาใช้ในการเรียนการสอนวิชาบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ หลังได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) ตามแนวทางพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นบรรลุตามวัตถุประสงค์โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E)
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ หลังได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) กับเกณฑ์ (ร้อยละ 75)

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 75)

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวแปร

ตัวแปรอิสระ คือ การใช้เทคนิคการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E)

ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ จังหวัดนครราชสีมา

2. ระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ใช้เวลาในการทดลอง 8 คาบ

3. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีรูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ซึ่งเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชี โดยการใช้เทคนิคการสอนแบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ One group pretest-posttest design (ล้วนสายยศ และอังคณาสายยศ, 2538) โดยมีแบบแผนการทดลองดังนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลองแบบ One group pretest-posttest design

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
E	O ₁	X ₁	O ₂

ความหมายของสัญลักษณ์ E แทน กลุ่มทดลอง

O₁ แทน การทดสอบก่อนเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

O₂ แทน การทดสอบหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

X₁ แทน การสอนแบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้อง โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) จำนวน 8 แผน เวลา 8 คาบ โดยผู้วิจัยศึกษาจากเรียนรู้จากเอกสาร ตำราหนังสือเรียนวิชาบัญชี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีโครงสร้างเนื้อหาเกี่ยวกับตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ จากนั้นนำแผนการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้และพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับจุดประสงค์พฤติกรรม (IOC : Index of item objective congruence) โดยใช้เกณฑ์ที่มีค่า IOC ที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผลจากการพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.70-1.00 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลอง (Try-out) กับ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาการบัญชี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างและยังไม่ได้เรียนวิชาบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย นำผลการทดลองมาปรับปรุงแก้ไขและนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย โดยการใช้เทคนิคการสอนแบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) มีวิธีการสร้างโดยผู้วิจัยศึกษาจากตำรา เอกสารเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผล วิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละเนื้อหา แบ่งพฤติกรรมด้านต่าง ๆ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์ จำนวน 60 ข้อ ซึ่งเป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC : Index of item objective congruence) โดยใช้เกณฑ์ที่มีค่า IOC ที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผลจากการพิจารณาความเที่ยงตรงพบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.70-1.0 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาการบัญชี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างและเคยเรียนเรื่องการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศมาแล้ว ตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์หาความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกโดยใช้เทคนิคร้อยละ 27 โดยเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20 ขึ้นไป ได้ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.25-0.85 ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.25-1.00 ผู้วิจัยทำการคัดเลือกข้อสอบจำนวน 40 ข้อ ที่มีค่าความยากและมีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ที่กำหนดมาเป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ และนำคะแนนของแบบทดสอบวัดผล

สัมฤทธิ์ทางการเรียนไปหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 และนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย จำนวน 40 ข้อ ถ้าข้อมูลใดถูกได้ 1 คะแนน ข้อใดไม่ถูกได้ 0 คะแนน คะแนนเต็ม 40 คะแนน

2. ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยการสอนแบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้สอนเรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย ให้กับนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เวลาในการสอนจำนวน 8 คาบ

3. เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ตามกำหนดจึงทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) กับนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย จำนวน 40 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดิม ถ้าข้อมูลใดถูกได้ 1 คะแนน ข้อใดไม่ถูกได้ 0 คะแนน คะแนนเต็ม 40 คะแนน

4. นำผลคะแนนที่ได้จากการตรวจแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย ไปวิเคราะห์และแปลผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการตรวจผลการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังการสอนแบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent Sample และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 75) โดยการใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบ One Sample

สรุปผลการวิจัย

1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) แสดงผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชี ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E)

กลุ่มทดลอง	N	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D	ΣD	ΣD^2	t	p
ก่อนเรียน	20	40	24.90	1.77	147	21609	28.562	.000*
หลังเรียน	20	40	31.25	1.92				

*P<0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชีของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ หลังได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) สูงวก่อก่อนเรียน ($t=28.562$ และ $p=.000$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากผลการศึกษากล่าวได้ว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชีสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ หลังได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) กับเกณฑ์ (ร้อยละ 75) แสดงผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชีของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สาขาการบัญชี หลังได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) กับเกณฑ์ร้อยละ 75 (30.0 คะแนนจากคะแนนเต็ม 40.0 คะแนน)

กลุ่มทดลอง	N	คะแนนเต็ม	เกณฑ์	$\bar{x}$	ร้อยละ	S.D	t	p
หลังเรียน	20	40	30.0	32.25	80.63	1.92	3.268*	.001

*P<0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สาขาการบัญชี คณะ

บริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ หลังได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) สูงกว่าเกณฑ์ ($t = 3.268$ และ $p = .001$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวได้ว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชี สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 75) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 32.25 คิดเป็นร้อยละ 80.63 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

การอภิปรายผล

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบ วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ผึกคิด ผึกปฏิบัติ ผึกแก้ปัญหาด้วยตนเอง รู้จักการวางแผนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในกลุ่ม และค้นคว้าด้วยวิธีการต่าง ๆ จนทำให้เกิดความเข้าใจสามารถสร้างองค์ความรู้ของตนเองและเก็บข้อมูลในสมองได้อย่างยาวนานมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับอดุลย์คำมิตร (2554) กล่าวว่า กระบวนการสืบเสาะหาความรู้เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง กระบวนการที่ผู้เรียนต้องสืบค้นเสาะหาสำรวจ ตรวจสอบและค้นคว้าด้วยวิธีต่าง ๆ สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและเกิดการรับรู้ความรู้นั้นอย่างมีความหมาย โดยครูผู้สอนจะกระตุ้นนักเรียนด้วยคำถามที่ท้าทายความคิด นักเรียนได้สังเกต วิเคราะห์ปัญหาและใช้กระบวนการคิด ส่งผลให้นักเรียนเกิดความสงสัยใคร่รู้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ สำรวจตรวจสอบแนวคิดหรือหาแนวทางแก้ปัญหาเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบจนเกิดเป็นองค์ความรู้ของตนเอง ซึ่งรูปแบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน (Engagement) โดยครูผู้สอนสร้างความสนใจกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียนโดยการใช้คำถามกระตุ้น ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) ให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและช่วยกันวิเคราะห์คำถามหรือปัญหา แบ่งหน้าที่ภายในกลุ่มในการสำรวจค้นคว้าคำตอบและนำข้อมูลไปอธิบายภายในกลุ่ม ขั้นที่ 3 ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป

(Explanation) นักเรียนอธิบายข้อมูลที่ถูกต้องให้กับสมาชิกทุกคนภายในกลุ่มให้นักเรียนทุกคนได้เข้าใจจนเกิดเป็นข้อสรุปของคำตอบความรู้และข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการสืบค้น ขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) นักเรียนได้นำความรู้ที่สรุปมาใช้ประโยชน์ นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้หรือเชื่อมโยงความรู้ไปใช้ได้กับสถานการณ์ใหม่ เพื่อขยายความรู้ความเข้าใจของนักเรียนมากขึ้นจนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ และขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล (Evaluation) โดยพิจารณาประเมินตามสภาพจริงทั้งทางด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ ทักษะ กระบวนการจากการปฏิบัติการทั้ง 5 ขั้น และการตรวจแบบฝึกทักษะหลังเรียนจะทำให้ทราบถึงพัฒนาการความรู้ทางด้านผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

กระบวนการของการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) เป็นกระบวนการที่เน้นให้นักศึกษาร่างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการคิด การลงมือปฏิบัติการแก้ปัญหาด้วยตนเองและเน้นกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้ (ชาตรี ฝ่ายคำตา, 2551) จึงส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์เพิ่มสูงขึ้น สอดคล้องกับทิศนา แคมมณี (2556) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการสืบเสาะเป็นการดำเนินการสอนโดยผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม เกิดความคิด และลงมือเสาะแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง สอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ซึ่งให้ความสำคัญกับกระบวนการและวิธีการของผู้เรียนในการสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง โดยใช้ข้อมูลที่รับมาใหม่ร่วมกับข้อมูลหรือความรู้ที่มีอยู่และจากประสบการณ์เดิมจนเกิดเป็นความรู้ต่าง ๆ ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐกรณ คำชะอม (2553) พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี ได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (=17.00) และจากงานวิจัยของพุทธิพงษ์ ศุภมัสต์อังกูร (2559) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ (5E) สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .005 นอกจากนี้งานวิจัยของสาริศา บุญแจ่ม และคณะ (2558) พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) ทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองปล้อง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (ร้อยละ 80.56) นอกจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น ยังมีประโยชน์ต่อการฝึกทักษะด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยพัทธ์ ศรีกรรต และคณะ (2559) กล่าวว่า ประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง โดยความภาคภูมิใจนี้เองจะเป็นแรงผลักดันให้เป็นคนกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าพูด และกล้าตัดสินใจ ซึ่ง

ทักษะดังกล่าวจะทำให้เกิดความมั่นใจต่อมา ผู้เรียนได้ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นและฝึกทักษะทางสังคม

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการบัญชี เรื่อง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าขาย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สาขาการบัญชี หลังได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) กับเกณฑ์ (ร้อยละ 75) พบว่า มีค่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 80.63 อาจเป็นผลเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและเน้นให้นักศึกษาได้เผชิญกับปัญหา การค้นคว้าข้อมูลที่หลากหลาย ฝึกให้พิจารณาจำแนกข้อมูลแยกแยะ และคิดวิเคราะห์ เกิดการเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลที่ค้นพบกับประสบการณ์เดิม และนำไปสู่ความสามารถในการสรุปหลักการที่สำคัญของข้อมูลจนเกิดเป็นองค์ความรู้ ส่งผลให้นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้นจึงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุธารพินค์ โนนศรีชัย (2550) พบว่า ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษาผ่านเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 คิดเป็นร้อยละ 76.19 และผลการวิจัยของ อชิระ อุตมาน (2554) พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) ทำให้นักศึกษามีคะแนนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 78.83 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้นี้ดังกล่าวส่งผลให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำวิธีการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) ไปใช้ ผู้สอนต้องกำหนดขอบเขตเนื้อหา เวลาที่จัดกิจกรรมต้องต่อเนื่อง ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงาน สรุปความคิดและนำเสนอผลงานตรงวัตถุประสงค์

1.2 ครูผู้สอนควรทำการปฐมนิเทศนักศึกษาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในขั้นตอนการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องและไม่เกิดปัญหา ตลอดจนชี้แจงประโยชน์ของการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) เพื่อสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) ครูผู้สอนต้องปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เช่น จำนวนนักศึกษา และระยะเวลาในการจัดกิจกรรมควรมีการปรับให้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับเทคนิคอื่น ๆ เช่น แผนผังความคิด (Mind Mapping) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาให้ดียิ่งขึ้น และควรเลือกเทคนิคให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ และควรมีการเสริมแรงเพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้อย่างยิ่งยขึ้น

2.2 ควรศึกษาการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) โดยศึกษาในตัวแปรประเด็นต่าง ๆ เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ เนื่องจากทักษะดังกล่าวมีความสำคัญและเป็นพื้นฐานต่อการเรียนในทุก ๆ รายวิชานักศึกษาสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และไม่เกิดการเบื่อหน่ายในการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- มานิช จุลสุคนธ์ สมเจตน์ ภูศรี ศิริ ถิอาสา และสัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2553). ความต้องการของผู้ปกครองด้านคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนนันทดล อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 4(2), 137-150.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : www.mengrai.ac.th/ebooktrain/sara.doc (วันที่ค้นข้อมูล 1 มีนาคม 2560).
- กรรณิการ์ กวางศิริ. (2555). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และความเข้าใจที่คงทนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะความรู้. Veridian E-Journal. 5(1), หน้า 257-264.
- ปัญญา รุ่งเรือง. (2551). การศึกษาผลการเรียนรู้เรื่องภูมิศาสตร์ประเทศไทยโดยใช้วิธีสอนที่ใช้ชุดการเรียนรู้กับวิธีการสอนแบบปกติสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ปรินญาณพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิศนา แหมมณี. (2552). รูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นรมน พุ่มชุมพลและนิตยา เปลื้องนุช. (2555). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง พืชรอบตัวเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 6(1), 47-48.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2550). การวัดประเมินผลเพื่อ คุณภาพการเรียนรู้และตัวอย่างข้อสอบจากโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : เซเวนพรีนติ้งกรุ๊ป.
- สาริศา บุญแจ่ม ประสาท เนื่องเฉลิม และประยูร วงศ์จันทร์หา. (2558). การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้และแบบการบริการสังคม เรื่อง สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 9(2), 152-153.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- อดุลย์ คำมิตร. (2554). การพัฒนาชุดการเรียนรู้การสอนที่เน้นวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้และเทคนิคเอสคิวสามอาร์ เรื่องสารและสมบัติของสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม. 7(1), 104-105.
- ชาติรี ฝ่ายคำตา.(2552). การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 11(1), 32-45.
- ณัฐกรณ์ คำชะอม. (2553). ผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E และวิธีการทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พุทธิพงษ์ ศุภมัสดุองกูร. (2559). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ (5E). วารสาร Veridian E-Journal. 9(1), 1349-1365.

- สาริศา บุญแจ่ม ประสาท เนื่องเฉลิม และประยูร วงศ์จันทร์. (2558, เมษายน-มิถุนายน). การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้และแบบการบริการสังคม เรื่อง สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 9(2), 152-153.
- ชัยพัทธ์ ศรีกรุด เชษฐศิริสวัสดิ์ กิติมา พันธุ์พุกษา และทะนงศักดิ์ ประสบกิตติคุณ. (2559). ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด วิชาชีววิทยา เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับความรู้สึก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์. 18(2), 171-179.
- สุธารพินค์ โนนศรีชัย. (2550). การคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es). วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อชิระ อุดมาน และสิทธิพล อาจอินทร์. (2554). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 5E. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 5(3), หน้า 162-168.

แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี

THE GUIDELINE FOR DEVELOPMENT OF HABITS OF DRUG RISONERS IN UDONTHANI CENTRAL PRISON

สถิต แก้วปัญญา¹, ประจัญ กิ่งมิ่งแฮ², ไพศาล แนนอุดร³

Sathit Kaewpanya¹, Prachon Kingminghae², Paisal Nanudorn³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นจริงของการพัฒนาพฤติกรรม 2) หาแนวทางพัฒนาพฤติกรรม 3) ประเมินแนวทางพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี การวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นจริง ของการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังคดียาเสพติด เครื่องมือใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานีที่คดีถึงที่สุดแล้ว จำนวน 350 คน และการสนทนากลุ่มย่อย กลุ่มเป้าหมายเป็นเจ้าหน้าที่เรือนจำ จำนวน 2 คน ผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่มีความประพฤติดี จำนวน 8 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ระยะที่ 2 การหาแนวทางพัฒนาพฤติกรรม โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (WORKSHOP) กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ อดีตผู้ต้องขังที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตหลังพ้นโทษ จำนวน 2 คน อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน (อสม.) จำนวน 3 คน ผู้นำชุมชนหรือครอบครัวที่ดูแลผู้พ้นโทษ จำนวน 4 คน เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางอุดรธานี จำนวน 5 คน บุคลากรจากหน่วยงานการศึกษา จำนวน 2 คน ตัวแทนผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่ทำหน้าที่ช่วยงานเจ้าหน้าที่ จำนวน 8 คน รวมทั้งสิ้น 24 คน เลือกแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมที่ต้องการ ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนาพฤติกรรม กลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มเดียวกับระยะที่ 2 ใช้แบบประเมินแนวทางพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังคดียาเสพติด วิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

¹ นักศึกษาลัทธิศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Master Student of Arts Program, Program in Development Strategy, Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

² ดร.,มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Doctor, Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

³ ดร.,มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Doctor, Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. สภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นจริงของการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ (1) ด้านการจัดการศึกษา (2) ด้านการศึกษาวิชาชีพ (3) ด้านการพัฒนาจิตใจ (4) ด้านการจัดสวัสดิการและนันทนาการ ค่าเฉลี่ยความต้องการจำเป็น มีค่า PNI modified อยู่ระหว่าง 0.16–0.60 ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการจัดสวัสดิการและนันทนาการ (PNI modified = 0.60) ลำดับที่ 2 ด้านการศึกษาวิชาชีพ (PNI modified = 0.46) ลำดับที่ 3 ด้านการจัดการศึกษา (PNI modified = 0.28) ลำดับที่ 4 ด้านการพัฒนาจิตใจ (PNI modified = 0.16)

2. แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังคดียาเสพติด เรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้ 1) ด้านการจัดสวัสดิการและนันทนาการ คือ การเยี่ยมญาติสำหรับนักโทษชั้นเยี่ยมเป็นการเฉพาะปีละ 1 ครั้ง การจัดบรรยายภาคเรียนจำให้น่าอยู่เหมือนโรงเรียนประจำ และการจัดให้มีการออกกำลังกายเล่นกีฬาทุกวัน 2) ด้านการศึกษาวิชาชีพ คือ การฝึกอาชีพตามความถนัดและความสนใจ การฝึกอาชีพเกษตรกรรมสำหรับผู้มีที่ทำกิน และการฝึกอาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการ 3) ด้านการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการเรียนจากโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม การจัดให้มีการศึกษาตามอัธยาศัย และการให้ผู้ต้องขังทุกคนเรียนให้จบหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ 4) ด้านการพัฒนาจิตใจ คือ การอบรมธรรมะโดยจัดเป็นกลุ่มตามประเภทคดี การจัดให้มีกิจกรรมเสี่ยงตามสาย และการพัฒนาบุคลิกภาพให้รู้จักกาลเทศะ

3. การประเมินความเป็นไปได้ และความเหมาะสมแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี ด้านที่มีความเป็นไปได้และเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาจิตใจ รองลงมาคือ ด้านการจัดการศึกษา มีความเป็นไปได้และเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีความเป็นไปได้และเหมาะสมต่ำที่สุด คือ ด้านการศึกษาวิชาชีพ มีความเป็นไปได้และเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนาพฤติกรรม, ผู้ต้องขังคดียาเสพติด

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the expected condition and the reality of developing the habit, 2) to find the guideline for developing a habit, and 3) to evaluate the guideline for developing the habit of drug prisoners in Udonthani Central Prison. The research was divided into 3 sections which are duration 1 is the study of the present and the need for developing the habit of drug prisoners. The questionnaire was applied as a tool. Statistics for data analysis used the computer program. The samples are 350 drug prisoners in Udonthani Central Prison which their cases have been rendered at finality. In addition, the focus group was arranged to talk with the target group which included 2 prison officers and 8 drug prisoners who have good behaviors, as a mean for content analysis. In duration 2, to find the guideline of habit development by arranging the workshop with the target group which included 2 former prisoners who are successful in living after the release, 3 volunteers from Primary Health Care, 4 community leaders or the relatives of the former prisoners, 5 Udonthani Central Prison Officers, 2 educational personnel, and 8 representatives of the drug prisoners who assist the prison officers, totaling 24 persons, to select the guideline. In duration 3, the evaluation of habit development, the target group is the same group in the duration 2, using the evaluation of habit development of drug prisoners which would be analyzed by the computer program.

According to the research, the findings are as follows:

1. The expected condition and the reality of developing the habit of drug prisoners in UdonThani Central Prison can be divided into 4 aspects which are (1) educational management (2) career learning (3) mental development (4) welfare and entertainment management. The mean of the needs assessment have PNI modified between 0.16–0.60 as follows: 1. welfare and entertainment management (PNI modified = 0.60), 2. Career learning (PNI modified = 0.46), 3. Educational development (PNI modified = 0.28), and 4. Mental development (PNI modified = 0.16).

2. The guideline of developing a habit of drug prisoners is priority regarded as follows: 1) welfare and entertainment management is the visit of relatives for excellent prisoners once a year, the ambience of the boarding school, and daily sport arrangement. 2) Career learning is to train their skills regarding their interest, train agricultural skill, and to train other skills that

are on demand of the labor market and the enterprises. 3) Educational management is to provide e-learning through television which depends on their interest and all prisoners must complete the learning course. 4) Mental development is the Buddhist learning, grouping the prisoners in regards to the type of cases, the radio broadcast, and personality development.

3. The evaluation of the possibility and the suitability of the guideline for the development of habits of drug prisoners in Udonthani Central Prison are as follows: the most possible and suitable aspects are the mental development and secondly the educational management. The lowest possible and suitable aspect is career learning. Meanwhile, welfare and entertainment management are at a high level.

KEYWORDS: Habit Development, Drug prisoners

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาความปลอดภัยเป็นปัญหาด้านความมั่นคงปลอดภัยของมนุษยชาติ (Human security) และความปลอดภัยเป็นตัวการที่สำคัญในการบ่อนทำลายกำลังทรัพยากรบุคคลของชาติ ความรุนแรงของสถานการณ์ยาเสพติดจะเป็นตัวแปรที่สำคัญให้มีการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทุกรัฐบาลที่ผ่านมาให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับที่สูงมาก โดยการกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ (National agenda) การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลเพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม (Protective regulatory policy) ในอนาคตปัญหายาเสพติดยังคงมีแนวโน้มรุนแรงอยู่และนับวันจะทวีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นประชาชนได้คาดหวังให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดในการควบคุม ป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อจะได้มีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในการดำรงชีวิต ด้วยเหตุนี้การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดยาเสพติด, 2558 : 1)

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ และพยายามร่วมมือกันต่อต้านการแพร่ระบาดของยาเสพติด องค์การสหประชาชาติ จึงได้มีการประกาศให้วันที่ 26 มิถุนายนของทุกปีเป็นวันต่อต้านยาเสพติดโลกเพื่อให้ทุกคนได้ตระหนักถึงพิษภัยและโทษของยาเสพติด ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้เผชิญกับปัญหาของยาเสพติดเช่นเดียวกันนับวันจะทวีเพิ่มความรุนแรง

และมีจำนวนครั้งของอาชญากรรมสูงมากขึ้น ทั้งปัญหายาเสพติด ผู้กระทำผิดก็มีจำนวนมากขึ้นตามมาด้วย จะเห็นได้จากผลการปราบปรามยาเสพติดในปี 2558 มีผลการจับกุมยาเสพติดทั่วประเทศ 149,805 คดี มีผู้ต้องหา 162,462 คน ซึ่งมีผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมในคดียาเสพติดมากกว่า 1 ครั้ง จำนวน 7,283 คน คิดเป็นร้อยละ 4.48 โดยส่วนใหญ่เป็นคดีจับกุมข้อหาเสพ เมื่อเปรียบเทียบจำนวนของผู้ต้องหากระทำผิดในคดียาเสพติดซ้ำในรอบ 5 ปี คิดเฉลี่ยร้อยละ 5.17 (สำนักปราบปรามยาเสพติด, 2558 : 33) จากการสอบประวัติมีผู้ต้องขังมีจำนวนไม่น้อยที่เคยต้องโทษอยู่ในเรือนจำมาแล้ว ทำให้เกิดคำถามว่า “ผู้ต้องขังที่ต้องโทษอยู่ในเรือนจำเมื่อพ้นโทษออกไปแล้ว ทำไมต้องไปกระทำผิดในคดียาเสพติดซ้ำขึ้นอีก เพื่อให้นักวิจัยเกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานของหน่วยงานรัฐและเอกชนที่จะร่วมมือและประสานงานสอดส่องดูแลผู้ต้องขังที่ปล่อยตัวพ้นโทษออกไปแล้วสามารถอยู่ร่วมในสังคมอย่างปกติสุขไม่ไปกระทำผิดซ้ำขึ้นอีก จากการดำเนินงานของเรือนจำ พบว่าในแต่ละปีจะมีผู้ต้องขังที่กระทำผิดความผิดในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดถูกส่งตัวเข้าควบคุมภายในเรือนจำกลางอุดรธานีเป็นจำนวนที่มากกว่าคดีอื่น ๆ สถิติผู้ต้องขังของเรือนจำกลางอุดรธานี เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2558 มียอดผู้ต้องขังทั้งสิ้น 4,101 คน เป็นผู้ต้องขังคดียาเสพติด จำนวน 2,820 คน คิดเป็นร้อยละ 68.76 ของผู้ต้องขังทั้งหมด (เรือนจำกลางอุดรธานี, 2558) ส่งผลกระทบถึงการดำเนินงานของเรือนจำ เนื่องจากมีผู้กระทำผิดจำนวนมากที่ถูกส่งตัวเข้าไปคุมขังไว้ในเรือนจำมาจากผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เกิดปัญหาผู้ต้องขังแออัดลิ้นเรือนจำ จนทำให้ไม่สามารถให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังได้ตามมาตรฐานสากล ทั้งในด้านการควบคุม การพัฒนาพฤตินิสัย การบำบัดฟื้นฟู จากพันธกิจที่กรมราชทัณฑ์กำหนดไว้สำหรับเป็นแนวทางในการดำเนินงาน 2 ด้าน คือ การควบคุมและพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากล และ การพัฒนาองค์กรให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ (กรมราชทัณฑ์, 2558 : 5)

การแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังให้เป็นบุคคลที่สามารถเข้ากับสังคมทั่วไปได้เมื่อพ้นโทษ ภายใต้หลักกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับและมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ โดยยึดหลักมนุษยธรรมและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความสำคัญยิ่งในการบริหารงานและการปฏิบัติงานในการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง ในการทำงานในเรือนจำกลางอุดรธานี มีแนวทางการปฏิบัติที่มีทิศทางไปตามพันธกิจที่กำหนดไว้ โดยมีการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังรวมอยู่ด้วย โดยเฉพาะผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่เป็นผู้ต้องขังส่วนใหญ่ต้องได้รับการบำบัดแก้ไขและพัฒนาพฤตินิสัย เพื่อให้แก้ไขปัญหายาเสพติดโดยสมัครใจและเต็มใจ เพราะการแก้ไขปัญหายาทุกอย่างจะประสบความสำเร็จได้ต้องเริ่มจากความตั้งใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ก่อนเป็นเบื้องต้น สภาพปรากฏการณ์ปัญหาเสพติดที่แพร่ระบาดอยู่ในปัจจุบัน ทำให้ผู้ต้องขังที่เป็นหน้าใหม่ในวงการและผู้ต้องขังที่วนเวียนเข้าออกเรือนจำมีแนวโน้มมากขึ้นทุกวัน หากได้รับการพัฒนาพฤติกรรมสลับปรับแนวคิดเพื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง จะเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการลดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้ การแสวงหาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังคดียาเสพติด จึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะลดโอกาสไม่ให้ผู้ต้องขังคดียาเสพติด ขยายเครือข่ายการกระทำผิดโดยการชักชวนหรือเป็นแบบอย่างให้ผู้อื่นกระทำตาม ให้เกิดทัศนคติที่ถูกต้องตามกฎหมายที่สังคมยอมรับ และเป็นการป้องกันการวนกลับไปกระทำผิดซ้ำขึ้นอีกเมื่อพ้นโทษออกไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นจริงของการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี
3. เพื่อประเมินแนวทางพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานีที่คดีถึงที่สุดแล้ว จำนวน 2,820 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

สภาพความต้องการจำเป็นในการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1. ด้านการจัดการศึกษา 2. ด้านการศึกษาวิชาชีพ 3. ด้านการพัฒนาจิตใจ 4. ด้านการจัดสวัสดิการและนันทนาการ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานีที่คดีถึงที่สุดแล้ว จำนวน 2,820 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานีที่คดีถึงที่สุดแล้ว ได้มาจากการคำนวณ ตามสูตรของ ทาโร ยามาเน่ จำนวน 350 คน แบ่งเป็นชาย 178 คน หญิง 172 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นจริงของการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี
2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group)
3. แบบประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยประสานเจ้าหน้าที่โครงการบัณฑิตศึกษา ออกหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากสำนักบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ถึงผู้อำนวยการเรือนจำกลางอุดรธานี
2. ผู้วิจัยขออนุญาตต่อผู้อำนวยการเรือนจำกลางอุดรธานีในการใช้พื้นที่ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ จัดเวทีสนทนากลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับสภาพความต้องการจำเป็นของการพัฒนาพฤตินิสัย และสำหรับเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อหาแนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี
3. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ นำไปสังเคราะห์และสรุปเนื้อหาแนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล โดยการสรุปผลจากแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage) ในการอภิปรายผล และเขียนผลการวิเคราะห์แบบพรรณนา นำผลการประเมิน ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสม โดยกำหนดเกณฑ์การยอมรับแนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานีที่ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 3.51 ขึ้นไป และนำเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมและความเป็นไปได้ เพื่อนำเสนอหน่วยงานผู้เกี่ยวข้องต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาพหุตินิสัยของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี ซึ่งแบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นจริงของการพัฒนาพหุตินิสัยของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี พบว่า การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการศึกษา ด้านการศึกษาวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ และด้านการจัดสวัสดิการและนันทนาการ มีค่า PNI modified อยู่ระหว่าง 0.16 – 0.60 เรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการจัดสวัสดิการและนันทนาการ (PNI modified =0.60) ลำดับที่ 2 ด้านการศึกษาวิชาชีพ (PNI modified =0.46) ลำดับที่ 3 ด้านการจัดการศึกษา (PNI modified =0.28) ลำดับที่ 4 ด้านการพัฒนาจิตใจ (PNI modified =0.16)

ส่วนผลการสนทนากลุ่มย่อย พบว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำทั้ง 2 คน และผู้ต้องขังที่เป็นตัวแทนทั้ง 8 คน มีความคิดเห็นสอดคล้องกับความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามโดยสรุปว่า การพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี ประกอบด้วย 4 ด้าน 1) ด้านการจัดการศึกษา 2) ด้านการศึกษาวิชาชีพ 3) ด้านการพัฒนาจิตใจ 3) ด้านการจัดสวัสดิการและนันทนาการ โดยด้านการจัดสวัสดิการและนันทนาการ เป็นความต้องการของผู้ต้องขังมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านศึกษาวิชาชีพ ด้านการศึกษา และด้านพัฒนาจิตใจ ตามลำดับ

2. ผลการกำหนดแนวทางการพัฒนาพหุตินิสัยของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี เรียงลำดับตามความต้องการจำเป็น ดังนี้ 1) ด้านการจัดสวัสดิการและนันทนาการ โดยจัดโครงการเยี่ยมญาติสำหรับนักโทษชั้นเยี่ยม การจัดบรรยากาศเรือนจำให้น่าอยู่เหมือนโรงเรียนประจำ การออกกำลังกายและเล่นกีฬาทุกวัน 2) ด้านการศึกษาวิชาชีพ จัดโครงการการศึกษาวิชาชีพ ประกอบด้วย การทำอาหาร การค้าขาย การทำเฟอร์นิเจอร์ การทำเกษตรอินทรีย์ การเลี้ยงสัตว์ เกษตรทฤษฎีใหม่ เศรษฐกิจพอเพียงตามศาสตร์พระราชา 3) ด้านการจัดการศึกษา จัดโครงการการศึกษา ประกอบด้วย การจัดการเรียนตามอัธยาศัย การจัดการเรียนจากโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม การจัดการเรียนวิชาสามัญ เพื่อให้จบหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ 4) ด้านการพัฒนาจิตใจ จัดโครงการการพัฒนาจิตใจ ประกอบด้วย การฝึกอบรมจิตตภาวนา การอบรมธรรมะโดยจัดเป็นกลุ่มตามประเภทคดี การจัดให้มีกิจกรรมเสี่ยงตามสาย การพัฒนาบุคลิกภาพให้รู้จักกาลเทศะ

3. การประเมินด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสมแนวทางการพัฒนาฤตินิสัยของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี ด้านที่มีความเป็นไปได้สูงสุดในระดับมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาจิตใจ (=4.67) รองลงมาคือ ด้านการจัดการศึกษา มีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด (=4.58) ด้านที่มีความเป็นไปได้ต่ำที่สุดคือ ด้านการศึกษาริชาชีพ มีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด (=4.44) ส่วนด้านที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาจิตใจ (=4.67) รองลงมาคือ ด้านการจัดการศึกษา มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (=4.54) ด้านที่มีความเหมาะสมต่ำที่สุดคือ ด้านการศึกษาริชาชีพ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (=4.41)

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นจริงของการพัฒนาฤตินิสัยผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี พบว่า การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาฤตินิสัยทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการศึกษา ด้านการศึกษาริชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ และด้านการจัดสวัสดิการและนันทนาการ มีค่า PNI modified อยู่ระหว่าง 0.16 – 0.60 เรียงลำดับความสำคัญดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการจัดสวัสดิการและนันทนาการ (PNI modified =0.60) ลำดับที่ 2 ด้านการศึกษาริชาชีพ (PNI modified =0.46) ลำดับที่ 3 ด้านการจัดการศึกษา (PNI modified =0.28) ลำดับที่ 4 ด้านการพัฒนาจิตใจ (PNI modified =0.16) สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2558–2562 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างและพัฒนากระบวนการสนับสนุนการคืนคนดีให้สังคม แผนปฏิบัติการกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2559–2562 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาฤตินิสัยเพื่อคืนคนดีสู่สังคม โดยมุ่งเน้นพัฒนาระบบควบคุมพัฒนาผู้ต้องขังให้มีความรู้สายสามัญ การฝึกวิชาชีพ และการอบรมทางศาสนาและศีลธรรม เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนการปรับเปลี่ยนทัศนคติของสังคมต่อผู้พ้นโทษให้ยอมรับและเปิดโอกาสให้กลับคืนสู่สังคม นอกจากนี้ กรมราชทัณฑ์ยังมีมาตรการกำกับ ติดตามตรวจสอบประเมินผลการทำงานดำเนินงานพัฒนาฤตินิสัยผู้ต้องขังทุกระยะ เช่น การรายงานผลการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังประจำเดือน การส่งเจ้าหน้าที่เรือนจำเข้ารับการฝึกอบรมด้านการพัฒนาฤตินิสัยผู้ต้องขัง เป็นต้น ทำให้เรือนจำต้องตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของประทีปกันภัยเพื่อน (2549 : 105–106) ได้วิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การนำแม่ไม้มวยไทยเพื่อพัฒนาฤตินิสัยผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า หลังฝึกอบรมศิลปะแม่ไม้มวยไทยของผู้ต้องขังกลุ่มตัวอย่าง ผู้ต้องขังมีฤตินิสัยอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการวิจัยของชาญ

ชัย เอมอ่อน (2552 : 98-99) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดของประชาชนเขตชายแดนจังหวัดมุกดาหารกรณีศึกษา 3 อำเภอชายแดนของจังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า พบว่าการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเจ้าหน้าที่รัฐในชุมชน/หมู่บ้าน ไม่ทำให้ปัญหายาเสพติดลดลง จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหามีแต่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ปัญหายาเสพติดเพิ่มมากขึ้น ยาเสพติดระบาดในชุมชนเพิ่มขึ้น เป็นผลเนื่องมาจากหาได้ง่ายโดยซื้อกัญชาและยาบ้าได้ตามร้านค้าของชำในตัวเมืองและร้านซ่อมมอเตอร์ไซด์มีนายทุน/ผู้มีอิทธิพลหนุนหลัง และให้การสนับสนุนวัยรุ่นให้ค้าและเสพยาเสพติดยาเสพติด ระบาดเข้ามาได้หลายทางเพราะเป็นพื้นที่ใกล้ชายแดนกฎหมายไม่เข้มแข็ง การจัดกิจกรรมป้องกันปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนมากที่สุดคือการแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด และการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติดซึ่งได้ผลในเชิงป้องกันปัญหายาเสพติดได้ในระดับหนึ่ง เพราะเป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างส่วนราชการเอกชนพ่อค้าและประชาชนในพื้นที่สามารถร่วมกิจกรรมได้ทุกเพศทุกวัยทุกสาขาอาชีพ เป็นการรณรงค์การออกกำลังกายใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ได้ทั้งสมรรถภาพร่างกายที่แข็งแรงและทำให้เกิดความรักสามัคคี เกิดการหวงแหนบ้านเกิด นอกจากนี้ยังมีอีกหลายแนวทางที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้พัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังยาเสพติดได้ เช่น จากผลการวิจัยยุทธศาสตร์การพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเรือนจำอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนครของพัริฐ สร้อยเสนา (2552 : 45) พบว่าการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต มุ่งที่ความพอดี ไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่น พัฒนาไปสู่การแก้ปัญหาด้วยการศึกษาให้เข้าใจชีวิต จิตใจตนเอง และธรรมชาติสิ่งแวดล้อมอย่างเข้าใจ โดยมุ่งเอาชนะ ความสำเร็จ ความโกรธ ความหลง ให้สามารถดำรงอยู่โดยไม่ยึดติดกับปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจหรือสามารถรับกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การศึกษา อายุ ขนาดครัวเรือน สถานภาพทางสังคม รายได้ รายจ่าย หรือกล่าวโดยสรุปได้ว่า มุ่งปรับเปลี่ยนประสบการณ์นิยม ปฏิบัตินิยม และธรรมชาตินิยม เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเองและผู้อื่น และแนวทางการจัดฝึกอบรมพัฒนาจิตใจโดยการมีการปฏิบัติธรรมตามหลักศาสนาเพื่อให้จิตใจเกิดความสงบ ไม่เกิดความทุกข์ สามารถระลึกถึงความผิดพลาดที่ผ่านมาของตัวเอง รู้ผิดชอบชั่วดี ให้มีสมาธิและกำลังใจที่ดีต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ถือเป็นการฟื้นฟูจิตใจผู้ต้องขัง สอดคล้องกับการวิจัยของ สุจรรย์จิรา มหาชนะวงศ์ (2553 : 117) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังตามนโยบายเน้นหนักของกรมราชทัณฑ์ ผลการวิจัยพบว่า เรือนจำได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง ตามนโยบายเน้นหนักของกรม

ราชทัณฑ์ ผู้ต้องขังก่อนต้องโทษอาจมีสภาพจิตใจไม่มั่นคง อ่อนไหวต่อสิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายจึงมักขาดความสำนึกศีลธรรมอันดีงาม ขาดสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ และถูกชักจูงให้กระทำความผิดกฎหมายได้ง่ายเรือนจำจึงให้ความสำคัญกับการอบรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังด้วยโครงการต่าง ๆ ทำให้จิตใจมีความเข้มแข็งมั่นคง และเจริญงอกงามด้วยคุณธรรม เช่น ความขยันหมั่นเพียร ความอดทนอดกลั้น และจิตใจแจ่มใส สอดคล้องกับงานวิจัยของสีบวงส์ พิทักษ์ธรรม (2553 :65) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการควบคุมและการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีความมั่นคง ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการควบคุมและพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีความมั่นคง ได้แก่ 1) การควบคุมมีการแยกแยะระหว่างผู้กระทำผิดคดีความมั่นคงกับคดีทั่วไป 2) ขาดสถานที่ควบคุมที่เหมาะสม 3) ขาดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ 4) ผู้ต้องขังถูกปลูกฝังทัศนคติที่ไม่ดีต่อภาครัฐและได้รับการถ่ายทอดหลักธรรมทางศาสนาอย่างไม่ถูกต้อง ปิดเป็นคำสั่งสอน 5) ขาดวิทยากรในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง 6) การฝึกวิชาชีพในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้กระทำผิด แนวทางการควบคุมและพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีความมั่นคงให้มีประสิทธิภาพ พบว่า 1) การควบคุมควรแยกผู้ต้องขังคดีความมั่นคงออกจากคดีทั่วไป 2) ควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการควบคุมเพื่อแก้ปัญหาการขาดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ 3) ควรใช้เจ้าหน้าที่ที่มีความเข้าใจวัฒนธรรม ภาษา ศาสนา ของคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังความมั่นคง 4) ควรบังคับใช้กฎหมายราชทัณฑ์ที่มีอยู่ให้เข้มแข็ง 5) ควรให้ครอบครัวผู้ต้องขัง บุคคลใกล้ชิดและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม 6) มุ่งเน้นให้การศึกษาวิชาสามัญและฝึกวิชาชีพแต่ต้องตรงตามความต้องการของผู้ต้องขัง ส่วนแนวทางในการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังในงานวิจัยของ นุชนาฏ มุกระ (2554 : 76-79) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงใหม่เพื่อหาแนวทางป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดซ้ำขึ้นอีก ซึ่งพบว่าการปลูกจิตสำนึกให้รู้จักคิดก่อนที่จะกระทำความผิดชี้ให้เห็นข้อเสียของชีวิตที่พัวพันกับยาเสพติดการแนะนำแหล่งประกอบอาชีพฝึกทักษะอาชีพให้สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตัวได้รวมทั้งให้ความรู้สร้างความตระหนักถึงผลกระทบต่างๆต่อสังคมและครอบครัวเมื่อเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดจะเป็นการเปิดโอกาสให้กลับตัวป้องกันการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งพบว่ามาจากปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมอันได้แก่ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวซึ่งอาจเป็นคนที่เกี่ยวพันกันทางสายโลหิตหรือไม่ก็ได้ เช่นบิดามารดา ภรรยาบุตร พี่น้อง เป็นต้น ครอบครัวเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญหากอยู่ในครอบครัวที่ดีมีความรักความเข้าใจกันเมื่อสมาชิกมีปัญหา ก็จะร่วมกันแก้ไขและหากเคยเป็นผู้ล้นพลาดกระทำความผิดในคดียาเสพติดมาก่อนครอบครัวก็จะช่วยกันดูแลบุคคลในครอบครัวของตนไม่ให้กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก นอกจากนี้ ความสัมพันธ์กับคนในชุมชนก็เป็นอีก

ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการกระทำผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติดความหนาแน่นของชุมชนที่มีลักษณะชุมชนเมืองทำให้ปฏิสัมพันธ์ทางเห็นขาดการพึ่งพาอาศัยกันและกันเมื่อสมาชิกประสบปัญหาที่หันไปพึ่งยาเสพติดควรที่ภาคสังคมอื่นได้แก่บุคคลในชุมชนหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่อยู่ในชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด และทองใหญ่ อัยยะวรากุล (2558 : 89) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมผู้กระทำผิดของประเทศไทย ผลการวิจัยได้นำเสนอปัญหาที่กรมราชทัณฑ์และกรมคุมประพฤติเผชิญกับการพัฒนาพฤติกรรมผู้กระทำผิด รวมทั้งได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมผู้กระทำผิด รวมทั้งได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมแบบไร้รอยต่อ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การจำแนกประเภทของอาชญากร การจัดและประเมินผลกระทบของนโยบาย การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย การกลับคืนสู่สังคม และการติดตามประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุชา ร่มพยอม เสาวลักษณ์ โกศลกิติอัฒพร และศักดิ์พงศ์ หอมหวน (2559: 34) ได้วิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก (= 4.12) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการอบรมทางศาสนาและศีลธรรม และด้านการศึกษาสายสามัญ 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม โดยรวม ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ ความต้องการความสำเร็จ และความต้องการการยอมรับนับถือ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น 0.560 และตัวแปรอิสระดังกล่าวสามารถสามารถร่วมกันพยากรณ์การพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ได้ร้อยละ 31.40 3) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ ควรพัฒนาพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง หลากหลายและใช้เทคโนโลยีทันสมัย ควรจัดกิจกรรมนันทนาการและสันทนาการ ควรจัดสรรงบประมาณด้านการพัฒนาพฤติกรรมให้เกิดประโยชน์แท้จริง ควรอนุญาตให้ผู้ต้องขังอ่านหนังสือทางวิชาการในห้องนอน ควรจัดให้มีวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ ควรส่งเสริมการฝึกวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของ AEC ควรติดตามประเมินผลภายหลังกิจกรรม ควรทำข้อตกลงกับหน่วยงานภายนอกให้รับแรงงานผู้ต้องขัง และควรพัฒนาพฤติกรรมแยกตามฐานความผิด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จัดโครงการกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ต้องขังคดียาเสพติด จัดสวัสดิการที่จำเป็น มีกิจกรรมนันทนาการที่ผ่อนคลาย ส่งเสริมทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และให้การอบรมพัฒนาจิตใจเพื่อให้ปรับตัวใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุขทั้งขณะต้องโทษและเมื่อพ้นโทษไปแล้ว

1.2 จัดทำเป็นนโยบายของส่วนราชการ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดียาเสพติด เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติและเป็นมาตรฐานเดียวกันทุกเรือนจำทั่วประเทศ

1.3 แสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดียาเสพติด และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พฤติกรรม เชิงบวกของผู้ต้องขังสู่สังคมภายนอก เพื่อให้เกิดการยอมรับและให้โอกาสผู้ต้องขัง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อให้การวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดียาเสพติดครั้งต่อไปมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1 ควรนำไปใช้ศึกษาปัญหาของการจัดกิจกรรมที่เป็นความต้องการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังคดียาเสพติดในเรือนจำทุกภูมิภาค เพื่อหารูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้มากที่สุด

2.2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนา ไม่ได้ศึกษาในเชิงลึกมากนัก จึงทำให้ปัญหาที่ค้นพบอาจไม่สมบูรณ์ การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาในเชิงทดลองที่มีระยะเวลาในการติดตามประเมินผลกลุ่มเป้าหมาย เพื่อที่จะนำผลการวิจัยไปกำหนดเป็นแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่มีความชัดเจนต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.ประจัญ กิ่งมิ่งแสง และ อาจารย์ ดร.ไพศาล แนนอุดร ซึ่งท่านได้เสียสละเวลา ให้คำปรึกษา และให้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี ใคร่ขอขอบพระคุณอย่างสูง ในการที่ท่านให้เกียรติเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อ.ดร.สังคม ศุภรัตน์กุล, อ. ดร.รุ่งทิวา จันทน์วัฒน์ วงษ์, นางสาวชฎาพร รุชเชษฐ์, นางสาวพิสวาท ชูลิขิต, นายธนารักษ์ เทียนทอง และทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำรวมถึงเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยและขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ในเรือนจำกลางอุดรธานีทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินแนวทางการพัฒนาทุกท่าน เพื่อการพัฒนาที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับงานวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ต้องขอขอบพระคุณคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย คณาจารย์ บุคลากรที่เกี่ยวข้องของบัณฑิตวิทยาลัย ตลอดจนเพื่อนๆ นักศึกษาสาขาวิชา ยุทธศาสตร์การพัฒนา รุ่นที่ 10 และขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ภรรยา และญาติ ๆ ทุกท่านที่ได้ส่งเสริมสนับสนุนเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา ให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ประสบความสำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมราชทัณฑ์. (2559). รายงานวิจัยการบูรณาการงานพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดระหว่างกรมราชทัณฑ์ กรมควบคุมความประพฤติและกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.
- เอกสารอัดสำเนา
- คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา. (2550). อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชาญชัย เอ็มอ่อน. (2552). การมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดของประชาชนเขตชายแดนจังหวัดมุกดาหาร กรณีศึกษา 3 อำเภอชายแดนจังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- นัทธี จิตสว่าง. (2549). การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่กระทำความผิดติดนิสัย. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- นุชนาฏ มุกระ. (2554). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสถานการพิมพ์.

- ประทีป กันภัยเพื่อน. (2549). ยุทธศาสตร์การใช้ศิลปะแม่ไม้มวยไทยเพื่อพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังชายเรือนจำจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชา ยุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจุมบึง.
- พวิฐ สร้อยเสนา. (2552). ยุทธศาสตร์การพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเรือนจำอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชา ยุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- พระธรรมปิฎก. (2540). การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโกลบอลคิมทอง.
- พรชัย ชันดี. (2543). ทฤษฎีและงานวิจัยทางอาชญาวิทยา. กรุงเทพมหานคร, บุคเน็ท.
- เรือนจำกลางอุดรธานี. (2558). บริบทเรือนจำกลางอุดรธานี. เอกสารอัดสำเนา.
- ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัดและทองใหญ่ อัยยะวารกุล (2558). แนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดของประเทศไทย, วารสารกระบวนการยุติธรรมปีที่ 8 เล่มที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2558.
- สืบวงศ์ พิทักษ์ธรรม (2554). แนวทางการควบคุมและการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีความมั่นคง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุจรรย์จิรา มหาชนะวงศ์.(2553). การนำมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังไปปฏิบัติของเรือนจำจังหวัดยโสธร. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- สำนักงานกฎหมาย ปปส. คู่มือการประสานงานและการรวบรวมพยานหลักฐานคดียาเสพติด. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงยุติธรรม.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558). แผนยุทธศาสตร์ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.2558-2562. เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักปราบปรามยาเสพติด. (2558). ผลการปราบปรามยาเสพติดทั่วประเทศไทย ประจำปี 2558. ห้างหุ้นส่วนจำกัด บางกอกบล๊อค : กรุงเทพฯ.
- สำนักพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์. (2558). คู่มือการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง. เอกสารอัดสำเนา.
- อนุชา รมพะยอม เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และศักดิ์พงศ์ หอมหวาน (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดมหาสารคาม. เอกสารอัดสำเนา

ผลของการฝึกศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบต่อความสามารถในการคิด
อย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

THE EFFECTS OF CASE STUDY WITH SIX THINKING HATS TECHNIQUE ON
CRITICAL THINKING ABILITY AND LEARNING ACHIEVEMENT IN SOCIAL
STUDIES SUBJECT OF PRATHOMSUKSA 6 STUDENTS

อนุทิน หรพูน¹, รุ่งทิวา จันทน์วัฒนวงศ์², จุลามาต จันทรศรีสุต³

Anuthin Horapoon¹, Rungtiwa Janwattanawong², Julamas Jansrisukot³

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมี
วิจารณญาณที่เรียนโดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบ ระหว่างก่อนเรียนและหลัง
เรียน 2) ศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบ ระหว่าง
ก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปี
การศึกษา 2561 โรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 20 คน ได้มาโดย
การสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา
เสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบ แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและ
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สถิติที่ใช้การ
วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีแบบไม่อิสระ
ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบ
มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 15.70 คิดเป็นร้อยละ

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Master Student of Education Program, Program in Curriculum and Instruction, Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

² ดร., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Doctor, Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Assistant prof. Dr., Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

ละ 52.30 และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.10 คิดเป็นร้อยละ 83.70 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 17.40 คิดเป็นร้อยละ 43.50 และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 33.95 คิดเป็นร้อยละ 84.88 ซึ่งไม่น้อยกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 และนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

คำสำคัญ: กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบ, ความสามารถในการคิดอย่างมี
วิจารณญาณ, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to compare analytical thinking ability of Prathomsuksa 6 students before and after learning through the case-based learning supplemented with the six thinking hats technique, and 2) to study and compare the students' learning achievement on Social Studies subject of Prathomsuksa 6 students before and after learning through the case-based learning supplemented with the six thinking hats technique. The samples of this research were 20 Prathomsuksa 6 students who studied in the first semester during the 2018 academic year at Anubannongsaeng School, Nongsaeng District, Udon Thani Province. They were selected by cluster random sampling. The instruments of this research consisted of the case-based learning supplemented with the six thinking hats technique lesson plans, a critical thinking ability test, and a Social student achievement test. The data were analyzed by using mean, percentage, standard deviation, and t-test for dependent samples.

The findings of this research were:

1. The students' analytical thinking ability mean score before and after learning through the case-based learning supplemented with the six thinking hats techniques were 15.70 or 52.33% and 25.10 or 83.67 % respectively. The posttest mean scores was significantly higher than the pretest.

2. The students' achievement mean score in Social studies subject before and after learning through the case-based learning supplemented with the six thinking hats technique were 17.40 or 43.50% and 33.95 or 84.88% respectively which was not less than the set criterion of 75 percent. The posttest mean scores was significantly higher than the pretest.

KEYWORDS: Achievement, Case-based learning, Critical thinking, Six thinking hats

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่จะมีผลต่อทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยจะยังคงประสบปัญหาคุณภาพในเกือบทุกด้าน อาทิ คุณภาพคนต่ำทั้งในด้านความรู้ ทักษะด้านต่างๆ และทัศนคติ มีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม ประชากรจำนวนไม่น้อยไม่เคารพสิทธิผู้อื่น และไม่ยึดผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ สะท้อนได้จากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นพื้นฐาน O-NET ในปี 2558 มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ปัญหาสำคัญที่สุดคือ ความซื่อสัตย์สุจริต และการทุจริตคอร์รัปชัน อีกทั้ง วัฒนธรรมอันดีงามของไทยเริ่มเสื่อมถอย และสังคมไทยมีแนวโน้มเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมมากขึ้น อาทิ การให้คุณค่ากับความสนุกสนานและความสะดวกสบาย ละเลยเรื่องวินัย มีความเห็นแก่ตัว ไม่รู้จักเสียสละ ไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ขาดความรับผิดชอบ และการมีจิตสาธารณะ เป็นต้น ทำให้การพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จึงจำเป็นต้องยึดกรอบแนวคิดและหลักการในการวางแผนที่สำคัญเพื่อการพัฒนาสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558: 1–8)

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะต้องพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนโดยสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้สู่วัฒนธรรมการเกื้อกูล เสริมสร้างทักษะให้คนมีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต การต่อยอดสู่ต้นวัตรกรรมความรู้ การฝึกฝนจนเกิดความคิดสร้างสรรค์ การเปิดใจกว้างพร้อมรับทุกความคิดเห็น และการปลูกฝังจิตใจที่มีคุณธรรม มีระเบียบวินัย คำนึงถึงส่วนรวม มีความซื่อสัตย์สุจริต ควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ในศาสตร์วิทยาการให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างหลากหลาย รวมทั้งการพัฒนาต่อยอดตามศักยภาพและความถนัด รวมทั้งสร้างจิตสำนึกให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยสร้างความตระหนักถึงการเคารพกฎหมาย หลักสิทธิมนุษยชน การสร้างค่านิยมที่ดีไม่ละเลยต่อหน้าที่ของตน อีกทั้งการ

สร้างความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกเพื่อสร้างสังคมน่าอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็น มนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและ พลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา และการประกอบอาชีพ โดย มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตาม ศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 4)

ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนา การศึกษาไทย ในประเด็นของการพัฒนาการเรียนการสอนหน้าที่พลเมืองในฐานะที่เป็นกลไก สำคัญในการเตรียมพลเมืองของชาติไปสู่การเป็นพลเมืองดีที่มีประสิทธิภาพ และเพื่อพัฒนา ผู้เรียน ให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สอดคล้องกับนโยบายการ พัฒนา การเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงนำมาสู่สาระ การเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม โดยเน้นการพัฒนาผู้เรียน ใน เรื่องการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของครอบครัวและชุมชน (โรงเรียน อนุบาลหนองแสง อุดรธานี, 2561)

จะเห็นได้ว่าเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดพัฒนาการ ที่สมบูรณ์และสมดุลทั้งร่างกายจิตใจ อารมณ์ สติปัญญา มีความรู้คุณธรรมจริยธรรมและ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขได้นั้น ควรกำหนดแนวทางการ จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งปลูกฝังปัญญา พัฒนาความคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิด สร้างสรรค์ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นทักษะการคิดพิจารณาเลือกรับ ข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมมีประโยชน์ในการดำเนินชีวิตในสังคม ความสามารถในการคิด วิचारณญาณเป็นจุดมุ่งหมายหรือพฤติกรรมที่คาดหวังด้านหนึ่งที่มุ่งพัฒนาตัวบุคคล โดยเป็นการ คิดที่ได้ประเมินอย่างรอบคอบต่อข้ออ้างและหลักฐาน เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปที่เป็นไปอย่างแท้จริง ตลอดจนการพิจารณาองค์ประกอบทั้งหมด และใช้กระบวนการทางตรรกศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมตามแนวคิดของ กูด (Good, 1973: 680) กล่าวว่าความสามารถในการคิดอย่างมี วิचारณญาณ เป็นการคิดที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคมเนื่องจาก ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะสำคัญของการแก้ปัญหาและการแก้ปัญหา ส่วนใหญ่จะต้องใช้ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หรือเป็นกลไกสำคัญที่ใช้ในการ

เรียนรู้และแยกแยะสิ่งที่ดีและไม่ดี ซึ่งความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นสมรรถภาพทางสมอง ที่เป็นการผสมผสานระหว่างองค์ประกอบที่มีมิติตามแนวคิดของกลุ่มจิตมิติ ดังที่

กิลฟอร์ด (Guilford, 1967) ได้อธิบายว่าเมื่อบุคคลพบกับปัญหาสิ่งแวดล้อมบุคคลจะทำความรู้จักกับสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างปัญหาและสภาพที่ก่อให้เกิดปัญหา โดยการแปลงรูปให้เข้ากับความรู้ที่มีอยู่ในส่วนของความจำ ซึ่งบางครั้งอาจมีการแก้ไขข้อมูลก่อนที่จะประเมินกลั่นกรองเพื่อแยกประเภทข้อมูลที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกันกับปัญหาและหาทางออกของปัญหา เพราะในปัญหาหนึ่งอาจมีทางออกหลายทาง ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นส่วนหนึ่งที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในอนาคตของนักเรียนและเป็นคุณลักษณะหนึ่ง ที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นในเด็กไทย (บุษบง ศรีสุภา, 2556: 2-3)

แต่จากการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนอนุบาลหนองแสงและผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ตั้งแต่ปีการศึกษา 2556-2559 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยต่ำไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน และผลสอบคะแนน O-NET ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปี พ.ศ. 2559 มีคะแนนค่าเฉลี่ย 44.35 ปี พ.ศ. 2558 มีคะแนนค่าเฉลี่ย 69.12 ปี พ.ศ. 2557 มีคะแนนค่าเฉลี่ย 49.41 และปี พ.ศ. 2556 มีคะแนนค่าเฉลี่ย 50.32 สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนยังขาดความรู้ทักษะในการคิด โดยเฉพาะทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการแก้ปัญหา เจตคติ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของการเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่านักเรียนควรจะมีภูมิคุ้มกันที่ดีด้านความรู้ ด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านเจตคติ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่มั่นคงถาวร เพื่อใช้ในการดำรงชีวิต และการเผชิญกับความเสี่ยงในมิติต่างๆ และปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ และเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับนักเรียน จึงควรเน้นให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญของหน้าที่พลเมืองเรื่องการปฏิบัติตามกฎหมายในชีวิตประจำวัน ซึ่งการนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตจะต้องพิจารณาอย่างรอบครอบ ไตร่ตรองหาเหตุผลอย่างมีสติ มีเหตุผล เป็นการตัดสินใจที่ดีและถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์หรือปัญหาที่กำลังเผชิญ ตามแนวคิดของเอนนิส (Ennis, 1985: 46) จึงจะสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยทั้งในและต่างประเทศแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาและการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบส่งผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ซึ่งวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาก็เพื่อเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้เสริมทักษะต่างๆ เช่น ทักษะการคิด การวิเคราะห์ การพิจารณา และการตัดสินใจ

อย่างมีหลักการ เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆจะเห็นได้จาก อדם (Adam, 1992) กล่าวว่า ผลการสอนโดยใช้กรณีศึกษาในวิชาสังคมศึกษา หลังการสอนพบว่า ภายใต้การปฏิบัติสัมพันธ์กับครูและนักเรียนในชั้นเรียน นักเรียนมีความคิดวิจารณ์ญาณมากขึ้น มีมุมมองที่กว้าง พัฒนาความเชื่อและเจตคติ มีความใฝ่รู้ ศึกษาหาความรู้มากขึ้นทั้งในและนอกชั้นเรียน และมีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบเป็นการคิดที่มุ่งเน้นการคิดที่หลากหลายแง่มุมและรอบด้าน ซึ่งสามารถแก้ปัญหาและสามารถตัดสินใจได้ด้วยการคิดที่ละด้านอย่างเป็นระบบ (สิริพร ปุณประเสริฐ, 2550)

ผู้วิจัยจึงได้นำการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาและรู้จักการตัดสินใจอย่างมีหลักการและมีเหตุผล เช่น เลือกปฏิบัติตามกฎหมายจราจรทางบก (สัญญาจราจร) ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษานั้นเป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนศึกษาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงหรือเรื่องที่สมมติขึ้น และตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น แล้วนำคำตอบและเหตุผลที่มาของคำตอบ นั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ (ทิตนา แหมมณี, 2556: 362) ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษามีความสำคัญ คือ เพื่อฝึกการใช้ความคิดและแยกแยะประเด็นปัญหาเมื่อเผชิญกับปัญหาหรือ สถานการณ์หลายๆแบบ ซึ่งเป็นการมุ่งเสริมสร้างทักษะการคิดเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์จริง ผู้เรียนจะรู้จักการตัดสินใจอย่างมีหลักการและมีเหตุผลสนับสนุน ได้ปฏิบัติการคิดทุกระดับจากง่ายไปจนถึงระดับการประเมิน (วาริรัตน์ แก้วอุไร, 2541: 82) และ ผู้วิจัยได้นำเทคนิคหมวกหกใบซึ่งเป็นแนวคิดของ "เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน" มาเสริมในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยในการพัฒนาการคิดของผู้เรียน ซึ่งการเรียนรู้โดยใช้วิธีคิดแบบหมวกหกใบ เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความรู้สึกละเอียดภายในออกมา เพราะอารมณ์ความรู้สึกเป็นส่วนสำคัญยิ่งของกระบวนการคิด ผู้เรียนสามารถร่วมกันคิดที่แปลกแหวกแนวจากความคิดเก่าที่เคยมีผู้เสนอมา ซึ่งการคิดเป็นทักษะที่สามารถเรียนรู้ ฝึกฝนและพัฒนาได้ การใช้วิธีคิดแบบหมวกหกใบ จะช่วยให้ผู้คิดสามารถคิดอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนการคิดอย่างสร้างสรรค์ และสามารถแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ง่าย และรวดเร็วมากขึ้นด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีหลายประเทศทั่วโลกนำวิธีคิดแบบหมวกหกใบ ไปใช้ในการฝึกทักษะการคิดของนักเรียนในโรงเรียน เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน (Edward De Bono, 1992) และเพื่อช่วยจัดระเบียบการคิดทำให้การคิดมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งวิธีคิดแบบหมวกหกใบถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวาง ซึ่งหมวก

แต่ละใบเป็นการนำเสนอทางเลือกที่เป็นไปได้ตามมุมมองต่างๆ ของปัญหา โดยวิธีการสวมหมวกทีละใบในแต่ละครั้ง เพื่อพลังของการคิดจะได้มุ่งเน้นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งเป็นการเฉพาะ ซึ่งจะทำให้ความเห็นและความคิดสามารถแสดงออกได้อย่างอิสระ สามารถหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่ไม่จำเป็นได้ และยังเป็นการดึงเอาศักยภาพของแต่ละคนมาใช้โดยที่ไม่รู้ตัว (บุษบง ศรีสุภา, 2556) โดยเทคนิคหมวกหกใบมีความสำคัญ คือ หมวกสีขาวเป็นการกระตุ้นให้คิดในการตั้งคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง หมวกสีแดงเป็นการกระตุ้นให้คิดในการตั้งคำถามเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึก หมวกสีเขียวเป็นการกระตุ้นให้คิดในการตั้งคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา หมวกสีเหลืองเป็นการกระตุ้นให้คิดในการตั้งคำถามเกี่ยวกับจุดเด่นจุดเน้นหรือจุดที่สำคัญสำหรับการกระตุ้นให้คิดในการตั้งคำถามเกี่ยวกับการระบุปัญหา การหาสาเหตุปัญหา หมวกสีฟ้าเป็นการสรุปความคิดทั้งหมดให้มองเห็นภาพรวมของการคิด (ชุดิมนต์ บรรพาศ, 2555) ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามกฎหมาย สามารถคิดแก้ปัญหาและนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศไทย

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวและจากประสบการณ์ในการเรียนการสอน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำให้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะนำเอาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบ มาใช้ในการสอนในวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และต้องการศึกษาว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบนี้ จะส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2561 จำนวน 3 ห้องเรียน นักเรียนทั้งหมด 65 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

3. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาวิชาพื้นฐาน ส16101 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม เรื่องกฎหมายน่ารู้

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง แผนละ 2 ชั่วโมง รวมระยะเวลา 16 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2561 จำนวน 3 ห้องเรียน นักเรียนทั้งหมด 65 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ประจำปีการศึกษา 2561 โรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 20 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องกฎหมายน่ารู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบ จำนวน 8 แผน 16 ชั่วโมง

1.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

1.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกลับกลุ่มตัวอย่างตามลำดับ ดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสัปดาห์แรกก่อนทำการสอน

2. ดำเนินการทดลองสอน ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบ เวลาที่ใช้ในการทดลองสอน สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง เป็นเวลา 8 สัปดาห์ รวม 16 ชั่วโมง รวม 8 แผนการจัดการเรียนรู้

3. เมื่อดำเนินการทดลองครบตามที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียน กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Sciences: SPSS for Window)

1. นำผลการทดสอบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนเรียนและหลังเรียน มาหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละ แล้วเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการทดสอบที่แบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples)

2. นำผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมหลังเรียนมาหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละ แล้วเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 75 และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการทดสอบที่แบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนสามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.70 คิดเป็นร้อยละ 52.33 และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.10 คิดเป็นร้อยละ 83.67 และนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ผลการศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 17.40 คิดเป็นร้อยละ 43.50 และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 33.95 คิดเป็นร้อยละ 84.88 ซึ่งไม่น้อยกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 และนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

การอภิปรายผล

จากการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามข้อค้นพบดังนี้

1. ด้านความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

จากการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบ พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 15.70 คิดเป็นร้อยละ 52.33 และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.10 คิดเป็นร้อยละ

83.67 และนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังนี้

1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบ เป็นแนวการจัดการเรียนการสอนที่ประกอบด้วยกิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับศักยภาพของนักเรียนเปิดโอกาสให้ได้แสดงความคิดและให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดโดยเฉพาะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งนักเรียนใช้ค้นหาเหตุผลไตร่ตรองอย่างมีสติมีเหตุผลและเน้นการตัดสินใจว่าอะไรควรเชื่อหรืออะไรควรปฏิบัติโดยเน้นประเด็นสำคัญ โดยในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบมีขั้นตอนที่ส่งเสริมให้เกิดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จะเห็นได้จากการให้ผู้เรียนนำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยนำเสนอข่าวที่ได้ดูจากโทรทัศน์ ที่ได้อ่านจากหนังสือพิมพ์ หรือจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงและกระตุ้นกระบวนการคิดของนักเรียน โดยใช้คำถาม เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร และนักเรียนมีแนวทางแก้ไขอย่างไรซึ่งนักเรียนวิเคราะห์กรณีศึกษาด้วยแบบวิเคราะห์หมวกหกใบ ซึ่งเป็นการฝึกการใช้ความคิดและแยกแยะประเด็นปัญหาเมื่อเผชิญกับปัญหาหรือ สถานการณ์หลายๆแบบ จะเป็นการมุ่งเสริมสร้างความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์จริง ทำให้ผู้เรียนรู้จักการตัดสินใจอย่างมีหลักการและมีเหตุผลสนับสนุน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการดังกล่าวอยู่ภายใต้หลักการและแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาของ ทิศนา ขแมมณี (2556: 362) ซึ่งพัฒนามาเป็นขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา กรณีศึกษาเป็นเรื่องราวหรือสภาพชีวิตจริงที่เกิดขึ้นในสังคมนำมาผูกเป็นเรื่องราวให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยพิจารณาไตร่ตรองและเพื่อให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้มีความเข้มข้นมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัดัม (Adam, 1992) ได้ศึกษาผลการสอนโดยใช้กรณีศึกษาในวิชาสังคมศึกษา หลังการสอนพบว่า ภายใต้การปฏิบัติสัมพันธ์กับครูและนักเรียนในชั้นเรียน นักเรียนมีความคิดวิจารณญาณมากขึ้น มีมุมมองที่กว้าง พัฒนาความเชื่อและเจตคติ มีความใฝ่รู้ ศึกษาหาความรู้มากขึ้นทั้งในและนอกชั้นเรียน และมีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ โดยการนำเอาเทคนิคหมวกหกใบมาใช้ในการวิเคราะห์กรณีศึกษาเพื่อช่วยจัดระบบระเบียบการคิด ทำให้การคิดมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งเทคนิคหมวกหกใบเป็นวิธีที่นำมาใช้พัฒนาทักษะการคิด อารมณ์ และความรู้สึกอย่างเป็นขั้นตอน ช่วยให้นักเรียนมีการคิดที่มีประสิทธิภาพ สร้างสรรค์ และครอบคลุมรอบด้านยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยตอบสนองกับหลักสูตร

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีเป้าหมายต้องการพัฒนามนุษย์ให้มี คุณภาพ เกิดความคิดระดับสูง มี ยุทธศาสตร์ในการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการดังกล่าวอยู่ภายใต้หลักการ และแนวคิดการเรียนรู้ของ เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน (Edward De Bono, 1992) ซึ่งเทคนิคการคิดแบบ หมวกหกใบ (Six Thinking Hats) เป็นเทคนิคในการแยกความคิดออก เป็นด้านต่างๆ อย่างเป็น ระบบ ซึ่งลดความซับซ้อนและการขาดระเบียบของความคิด เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนารี เจนสาริ กร (2548) ได้ศึกษาผลการสอนโดยใช้กิจกรรมหมวกคิดหกใบของเดอโบโนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทาง เรียนวิชาสังคมศึกษาและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่สอนโดยใช้กิจกรรมหมวกคิด หกใบของเดอโบโนหลังเรียนสูงกว่าการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และสอดคล้อง กับสำรวย ภักดีศิริวงษ์ (2552) ได้ศึกษาถึงผลของโปรแกรมการฝึกคิดแบบหมวกหกใบที่มีต่อการ คิดอย่างมีวิจารณญาณการฝึกคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบึงหวายโกรกตาปุนสามัคคี หลังการใช้โปรแกรมการฝึกคิดแบบหมวกหกใบสูงขึ้นอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 สูงกว่าเกณฑ์ประเมินการคิดของโรงเรียนที่กำหนดไว้ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

จากการศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 33.95 คิดเป็นร้อยละ 84.88 ซึ่งไม่น้อยกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 และเมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อน เรียนกับหลังเรียน พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 17.40 คิดเป็นร้อยละ 43.50 และหลัง เรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 33.95 คิดเป็นร้อยละ 84.88 ซึ่งไม่น้อยกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 และ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไป ตามสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

2.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบ เป็นการเรียนการ สอนโดยให้นักเรียนได้เรียนรู้กรณีศึกษาหรือเรื่องราวต่างๆ ซึ่งอาจจะเป็นเรื่องจริงหรือสมมติขึ้น จากความเป็นจริง นักเรียนได้ปฏิบัติงานโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการระดมพลังสมอง รวบรวม ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณีศึกษา ตอบประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องนั้นๆ และนำคำตอบและเหตุผลมาใช้เป็นข้อมูล ในการอภิปรายเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

ตามวัตถุประสงค์ ส่งเสริมพัฒนาการทางปัญญาตามแนวคิดของบลูม ทั้งด้าน จำ เข้าใจ วิเคราะห์ ประยุกต์ใช้ ประเมินค่าและคิดสร้างสรรค์ และทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นและสนใจในการเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2556: 362) กล่าวว่า วิธีสอนโดยใช้กรณีศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้นจากความเป็นจริงและตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น แล้วนำคำตอบและเหตุผลที่มาของคำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับแนวคิดของกนิษฐา ศรีอเนก (2555: 4) ซึ่งกล่าวว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็น รูปแบบวิธีการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในห้องเรียน โดยการนำเรื่องราวจาก ประสบการณ์ต่าง ๆ มาเป็นตัวอย่งกรณีศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ และแสดง ความคิดเห็น ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาของรายวิชาได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากผู้เรียน แต่ละคนต้องคิด และอภิปรายกับเพื่อน ๆ ในกลุ่มเพื่อสรุปเป็นข้อคิดเห็นของกลุ่มตนเองและ แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับเพื่อนกลุ่มอื่นๆ

2.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบ เป็นการเรียนการสอนที่ส่งเสริมพัฒนาการรอบด้านของบุคคลทั้งทางร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ ซึ่งมีขั้นตอนการเรียนการสอน 4 ขั้นตอน ซึ่งขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอและศึกษากรณีศึกษา ขั้นที่ 3 ขั้นอภิปรายผล ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประเมินผล จากขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบนั้น เป็นการเรียนการสอนที่ส่งเสริมพัฒนาการทางปัญญาทั้ง 6 ชั้น ของบลูม (Bloom, 2001 อ้างถึงใน วิทวัฒน์ ชัตติยะมาน และ จัตรี ศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์, 2548: 34-42) ซึ่งขั้นที่ 1-4 เป็นขั้นตอนที่ส่งเสริมพัฒนาการทางปัญญาตามแนวคิดของบลูม และการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบ เป็นการช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ มีการเรียนรู้เป็นกระบวนการ นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างทั่วถึง นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู มีส่วนร่วมในการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น นักเรียนได้รับทั้งด้านเนื้อหาสาระ กระบวนการทำงานกลุ่ม การนำเสนอผลงาน ตลอดจนรู้จักวิเคราะห์วิจารณ์ผลงานอย่างมีเหตุผลและเกิดผลสำเร็จในการเรียนหรือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ดังแนวคิดของ ไพศาล หวังพานิช (2536: 89) ที่ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอนเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการฝึกอบรมหรือการสอบ จึงเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถของบุคคลว่าเรียนแล้วมีความรู้เท่าใด สามารถวัดได้โดยการใช้

แบบทดสอบต่างๆ เช่น ใช้ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ข้อสอบวัดภาคปฏิบัติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของบุษบง ศรีสุภา (2556) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ ผลการวิจัยพบว่า 1) คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ มีค่าเฉลี่ย () เท่ากับ 26.13 คิดเป็นร้อยละ 87.10 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 87.502) คะแนนจากการทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ มีค่าเฉลี่ย () เท่ากับ 25.25 คิดเป็นร้อยละ 84.16 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไปจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 87.50

จากการอภิปรายผลการวิจัย สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบ เป็นรูปแบบการสอนที่ทำให้ให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยอาศัยกระบวนการคิดแบบ Six Thinking Hats คิดที่ละด้าน มองที่ละด้าน จากด้านหนึ่งไปมองอีกด้านหนึ่ง ทำให้เห็นภาพจริงที่ชัดเจนเป็นผลให้เกิดการพิจารณาความคิดใหม่ๆ ได้รอบคอบ และได้พัฒนากระบวนการต่างๆ เช่นกระบวนการกลุ่ม เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียน นอกจากนั้นยังใช้เหตุใช้ผลพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบโดยการศึกษาข้อมูล หลักฐาน แยกแยะข้อมูลว่าข้อมูลใดคือข้อเท็จจริง ข้อมูลใดคือความคิดเห็น ตลอดจนพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลแล้วตั้งสมมติฐานเพื่อหาสาเหตุของปัญหาและสามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้นๆได้ ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัย และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบ เป็นการจัดการเรียนโดยให้นักเรียนศึกษากรณีศึกษาและวิเคราะห์ความคิดตามเทคนิคหมวกหกใบ ดังนั้นเพื่อเป็นการ

กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ควรใช้กรณีศึกษาที่หลากหลายและน่าสนใจ

1.2 การจัดนักเรียนเข้ากลุ่มอาจมีนักเรียนบางคนไม่ให้ความร่วมมือ นักเรียนที่เรียนเก่งไม่ยอมรับนักเรียนที่เรียนอ่อน นักเรียนที่เรียนอ่อนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ดังนั้นครูผู้สอนควรอธิบายถึงกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ชี้แนะและอธิบายให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการทำงานร่วมกันและผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือกันซึ่งกันและกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบ เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่นักเรียนได้ศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล หาสาเหตุ แนวทางแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งเป็นการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังนั้นจึงควรนำการจัดการเรียนรู้ ไปใช้ในการพัฒนาความสามารถด้านการคิดในด้านอื่นๆ เช่น การคิดแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์

2.2 ควรนำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบ ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนกับสาระอื่นๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ

2.3 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ เช่น เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเสริมด้วยเทคนิคหมวกหกใบ

เอกสารอ้างอิง

- ทิตนา แหมมณี. (2556). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แหมมณี และคณะ. (2544). วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมเนจเม้นท์.
- De Bono, E. (1992). Six thinking for school. Australia: Haeker Brownlow Education.
- Watson, G., & Glaser, E.M. (1964). Watson – Glaser critical thinking appraisal manual. New York: Harcourt, Brace and World, Inc

การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กลยุทธ์ พีแอลเอเอ็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

THE DEVELOPMENT OF ENGLISH READING COMPREHENSION ABILITY USING PLAN STRATEGY OF MATHAYOMSUKSA 1 STUDENTS

ยุพิน ผิวขาว¹

Yuphin Phiwkhaw¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้กลยุทธ์ พีแอลเอเอ็น และศึกษาเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลยุทธ์พีแอลเอเอ็น

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมพลไพณพิสัย อำเภอไพณพิสัย จังหวัดหนองคาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย เขต 21 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 45 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบกลุ่ม แบบแผนของการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 10 แผน แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ และแบบวัดเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลยุทธ์ พีแอลเอเอ็น การดำเนินการทดลองใช้ระยะเวลา 10 สัปดาห์ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 30 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีแบบไม่อิสระ

¹ นักศึกษาลัทธิศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้พูดภาษาอื่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ; Master Student of Arts Program, Program in Teaching English to Speakers of other Languages, Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

ผลการวิจัยนักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนเรียนคะแนนเฉลี่ย 22.04 คิดเป็นร้อยละ 55.11 และหลังเรียนคะแนนเฉลี่ย 31.47 คิดเป็นร้อยละ 78.70 เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนน พบว่า ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี ฟิแอลเอเอ็น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและนักเรียนมีเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กลวิธี ฟิแอลเอเอ็น อยู่ในระดับดี

คำสำคัญ: ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ, กลวิธี ฟิแอลเอเอ็น, เจตคติ

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and compare the English reading comprehension ability before and after using PLAN strategy of Matthayomsuksa 1 students and to study the students' attitude towards teaching English reading comprehension ability before and after using PLAN strategy.

The samples consisted of 45 students of Matthayomsuksa 1 students studying English in the second semester of the academic year 2015 at Chumpholphonphisai School, Phonphisai, Nongkhai, under Nongkhai Secondary Education Service Area Office 21 selected by cluster random sampling. The design of this research was a one group pretest-posttest design.

The research instruments were 10 lesson plans, an English reading comprehension ability test and a students' attitude questionnaire. The experiment lasted 10 weeks, 3 hours a week, or 30 hours in total. The mean, percentage, standard deviation and t-test for Dependent samples were employed to analyze data. The findings of this research were as follows: The students' pretest score on English reading comprehension ability was 22.04 or 55.11 percent and the posttest mean was 31.47 or 78.70 percent respectively. The students' English reading comprehension ability using PLAN strategy was significantly different. The mean score on the posttest was higher than that of the pretest and the students' attitude towards teaching English reading comprehension ability using PLAN strategy was at a good level.

KEYWORDS: reading comprehension ability, PLAN strategy, attitude

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันเป็นยุคแห่งการติดต่อสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูล ข่าวสาร เทคโนโลยีด้านการสื่อสารของคนทั่วโลก มีการเผยแพร่อย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อให้เข้าใจตรงกัน จึงไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าภาษาอังกฤษนั้นมีบทบาทมากที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ตลอดจนแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาพัฒนาตนเองและประเทศ ดังนั้น ภาษาอังกฤษจึงมีบทบาทสำคัญมากกับกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ว่าเป็นสิ่งจำเป็นในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อให้สามารถนำประเทศไปสู่การแข่งขันด้านเศรษฐกิจ เข้าใจความแตกต่างทางด้านการเมือง วัฒนธรรมในฐานะที่เป็นพลเมืองโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ดังที่สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540: 1) ได้กล่าวว่า ภาษาอังกฤษนับเป็นภาษาต่างประเทศที่สำคัญและแพร่หลายที่สุด นอกจากนี้จากกล่าวได้ว่าแทบทุกประเทศในโลกมีการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ภาษาอังกฤษยังเป็นภาษาที่จำเป็นในการศึกษาขั้นสูงทั้งในและนอกประเทศ เพราะตำราทางวิชาการขั้นสูงจัดพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ ผู้ที่รู้ภาษาอังกฤษจึงสามารถเข้าใจความคิด ทศนคติ วัฒนธรรมของชนชาติอื่น ตลอดจนวิทยาการก้าวหน้าใหม่ๆ ความเคลื่อนไหวของโลกทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี การเรียนภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศจะช่วยให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สามารถสื่อสารกับชาวต่างประเทศได้อย่างถูกต้อง การเรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศ ใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ได้ง่าย และกว้างขึ้น และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 220) การสอนภาษาอังกฤษของประเทศไทยนั้น เป็นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ เนื่องจากไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ

จากความสำคัญดังกล่าว หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ภาษาอังกฤษได้ถูกกำหนดให้เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่งกำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 1) และส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) โดยมีเป้าหมายของการสอนภาษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการสื่อสาร และได้มีการปรับเปลี่ยน

หลักสูตรของการเรียนภาษาอังกฤษให้เป็นไปตามกระแสความต้องการของสังคมและแนวนโยบายของทางราชการโดย ได้กำหนดให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นต้นไป ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของคนไทยและพยายามที่จะปรับปรุงให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษต่อเนื่องตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา และพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถทางภาษาอังกฤษในระดับที่สามารถติดต่อสื่อสารได้ โดยสามารถรับและส่งสาร มีความรู้ ความเข้าใจ สารสนเทศต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลกสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 1)

ในปีพุทธศักราช 2558 นี้ ประเทศไทยก้าวเข้าเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) ทำให้ภาษาอังกฤษทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น กรมอาเซียน (2554: 13-17) ได้ระบุว่าเนื่องจากมีความแตกต่างระหว่าง เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา เศรษฐกิจและวัฒนธรรม ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยน แลกเปลี่ยนกันในทุกๆ ด้าน การเรียนภาษาต่างประเทศจะช่วยให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถสื่อสารกับชาวต่างประเทศได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ทราบและเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่าง และเกิดความมั่นใจในการสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน สามารถถ่ายทอดวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ไทยไปสู่สังคมโลก กฎบัตรอาเซียนข้อ 34 ได้บัญญัติว่า (“The working language of ASEAN shall be English”) ภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน คือ ภาษาอังกฤษ” ประชาชนพลเมืองใน 10 ประเทศอาเซียนจะต้องใช้ภาษาอังกฤษกันมากขึ้น นอกเหนือจากภาษาประจำชาติหรือภาษาประจำถิ่นของแต่ละชาติแต่ละชุมชนเอง เพราะไม่เพียงแต่เจ้าหน้าที่รัฐเท่านั้นที่จะต้องไปมาหาสู่ร่วมประชุมปรึกษาหารือและสื่อสารกัน และไม่เฉพาะนักธุรกิจและคนทำมาค้าขายระหว่างประเทศเท่านั้นที่จะต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารและการติดต่อธุรกิจระหว่างกัน แต่ในเมื่อทุกคนที่อยู่ในอาเซียนล้วนแล้วแต่เป็นพลเมืองของอาเซียนด้วยกันทุกคน และทุกคนจะต้องไปมาหาสู่ เดินทางท่องเที่ยว ทำความรู้จักคุ้นเคยต่อกัน เรียนรู้ซึ่งกันและกัน และที่สำคัญทุกคนจะต้องเดินทางข้ามพรมแดนเพื่อการทำงานทำและแสวงหาโอกาสที่ดีกว่าให้กับชีวิต ดังนั้นภาษาอังกฤษจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการสื่อสารสร้างสัมพันธภาพสู่โลกกว้างของภูมิภาคอาเซียน โลกแห่งมิตรไมตรีที่ขยายกว้างไร้พรมแดน โลกแห่งการแข่งขันไร้ขอบเขตภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม ซึ่งคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีเจตนารมณ์ที่จะพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา โดยการยกระดับโรงเรียนชั้นนำที่มีความ

พร้อมสู่โรงเรียนดีมีมาตรฐานสากล (World-class Standard School) เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ และผู้เรียนสามารถสื่อสารได้สองภาษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 10)

ในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ผู้สอนจำเป็นต้องเน้นทักษะสำคัญ 4 ประการ คือ ทักษะการฟัง (Listening) การพูด (Speaking) การอ่าน (Reading) และการเขียน (Writing) ซึ่งทักษะการอ่านเป็นทักษะสำคัญทักษะหนึ่งที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน เนื่องจากในปัจจุบัน โอกาสที่คนไทยจะอ่านภาษาอังกฤษมีมากขึ้นเพราะประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา การรับเอาเทคโนโลยีและวิชาการสมัยใหม่ รวมทั้งเครื่องอุปโภคบริโภคจากต่างประเทศ เข้ามามีบทบาทอย่างมากในชีวิตของคนไทย ดังที่ แอนเดอร์สัน (Anderson, 2003:2) กล่าวว่า ทักษะด้านการอ่านถือว่ามีค่าสำคัญมากที่ใช้ในการหาความรู้ด้านวิชาการ และประสบผลสำเร็จในสายงาน พร้อมทั้งเป็นการพัฒนาส่วนบุคคล นอกจากนี้ ทักษะการอ่านมีความสำคัญมากต่อการติดต่อทำสัญญาการค้ากับนักลงทุนต่างชาติ หรือแม้แต่การอ่านฉลากสินค้าอุปโภคบริโภคล้วนแต่ต้องอาศัยความเข้าใจในการอ่านทั้งสิ้น แต่เนื่องจากทักษะการอ่านเป็นทักษะที่ซับซ้อนและต้องอาศัยการฝึกฝนเป็นอย่างดี เพราะการอ่านไม่ใช่แต่เพียงอ่านตัวอักษรออกเท่านั้น แต่ต้องมีความเข้าใจด้วย ดังนั้น การอ่านจึงต้องได้รับการฝึกฝนจากการเรียนในห้องเรียนจากครูผู้สอนจนชำนาญ แล้วจึงไปฝึกเพิ่มเติมเองนอกห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสุมิตรา อังวัฒนากุล (2540: 149) ได้กล่าวว่าทักษะการอ่านต้องได้รับการฝึกฝนจากการเรียนในห้องเรียน จากครูผู้สอนที่มีความชำนาญแล้วจึงไปฝึกเพิ่มเติมเองนอกห้องเรียน เมื่อผู้เรียนได้รับการฝึกโดยชำนาญแล้ว ทักษะการอ่านจะติดตัวผู้เรียนไปตลอด และเป็นทักษะที่ติดทนกับผู้เรียนได้นานที่สุด แต่เนื่องจากทักษะการอ่านเป็นทักษะที่มีความซับซ้อน จึงจำเป็นต้องอาศัยการฝึกเป็นอย่างมาก และเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษ ส่งผลให้นักเรียนยังขาดทักษะในการอ่านเพื่อความเข้าใจจึงไม่ประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เท่าที่ควร

โรงเรียนชุมพลโพธิ์พล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย เขต 21 จังหวัดหนองคาย จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ และเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ พบว่าสาเหตุที่การเรียนการสอนภาษาอังกฤษไม่ประสบผลสำเร็จคือ ผู้เรียนขาดทักษะในการอ่าน ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจในเนื้อเรื่องที่อ่าน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ไม่เป็นที่น่าสนใจ ตลอดจนทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายและไม่เข้าใจในเนื้อเรื่องที่อ่าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ทำให้นักเรียนมีความรู้ด้านคำศัพท์ และโครงสร้างไวยากรณ์ไม่เพียงพอ ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งอาจเกิดจากครูขาดเทคนิคในการสอน ทำให้นักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียน นักเรียนไม่เข้าใจในสิ่งที่อ่าน ขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ขาดความพยายามในการศึกษาค้นคว้าความรู้ทางภาษา และคิดว่าภาษาอังกฤษยาก ทำให้เป็นอุปสรรคสำคัญในการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ ค่อนข้างต่ำ ดังจะเห็นได้จากการรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียนชุมพลโพธิ์พิสัย โดยสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test) หรือ O-Net ปีการศึกษา 2556 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 41.44 ปีการศึกษา 2557 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 40.76 จะเห็นได้ว่าเป็นคะแนนที่อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่งผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาความสามารถในการเรียนภาษาอังกฤษให้มีระดับคะแนนที่สูงขึ้น (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2556) และจากรายงานผลการประเมินคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนชุมพลโพธิ์พิสัย พบว่า ในปีการศึกษา 2557 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70.93 ซึ่งเป็นคะแนนเฉลี่ยที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด คือ ร้อยละ 75 ส่วนผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 60.45 (งานวิชาการโรงเรียน, 2557) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ย จะพบว่า คะแนนการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียน อยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องหาแนวทางในการแก้ไข เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน

ฟินอคเชียโร (Finocchiaro, 1983: 143) กล่าวว่า ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะการอ่านในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองตลอดเวลาอีกทั้งการอ่านยังเป็นทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนและสามารถใช้ทักษะนี้ในการเรียนระดับสูงขึ้นไป เพราะตำราส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษ และยังเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านกับผู้เขียน ในการให้ความรู้โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือ ในการสื่อความหมาย ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่สามารถเชื่อมโยง บูรณาการกับทักษะทางภาษาอื่น ได้ง่ายกว่าทักษะการฟัง การพูดและการเขียน เพราะผู้อ่านย่อมดึงเอาข้อมูลของสิ่งที่อ่านเพื่อประโยชน์ในการสื่อสารกับผู้เขียนได้ ดังนั้น ทักษะการอ่านจึงเป็นเป้าหมายสำคัญในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้เป็นเครื่องมือนำไปสู่ความรู้ทั้งปวงไม่เพียงแต่เน้นการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการอ่านเท่านั้น องค์การสหประชาชาติก็เห็นความสำคัญของการอ่านว่าเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต จึงเสนอให้ประเทศสมาชิกทุกประเทศช่วยกัน

รณรงค์ให้ทุกคนในโลกนี้อ่านหนังสือให้ออกทั้งหมดในปี พ.ศ. 2543 ซึ่งสอดคล้องกับ โฟฟรอน อินทนิล (2546:7) ที่กล่าวว่า ผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออกมักจะเสียเปรียบ กลายเป็นคนล้าหลังไม่ทันโลกไม่ทันเหตุการณ์ อาจถูกหลอกลวงได้ง่ายและไม่เชื่อมั่นในตนเอง ไม่มีความสุขในการเข้าสังคม การอ่านหนังสือไม่ออกทำให้บุคคลนั้นรู้สึกกว่าตนเองไร้ศักดิ์ศรี ไม่สามารถร่วมพูดคุยเรื่องต่าง ๆ กับผู้อื่นได้อย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้น การอ่านจึงเป็นทักษะเบื้องต้นที่มนุษย์ทุกคนจำเป็นต้องใช้ในการดำเนินชีวิต

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า กลวิธีการเรียนที่เรียกว่ากลวิธีพีแอลเอเอ็น (PLAN) โดย เคเวอร์ลี, แมนเดวิลล์ และ นิโคลสัน (Caverly, Mandeville & Nicholson, 1993) กล่าวว่า กลวิธี พี แอล เอ เอ็น มีขั้นตอนที่ให้นักเรียน ฝึกหาใจความหลัก และใจความสนับสนุนสำคัญ ซึ่งทฤษฎีเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นกลวิธีการอ่านที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ การคาดการณ์ล่วงหน้า (Predict) การระบุข้อมูล (Locate) การเพิ่มเติมข้อมูล (Add) และการจดบันทึก (Note) เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักเตรียมการอ่าน ควบคุมและตรวจสอบความเข้าใจในการอ่าน พร้อมทั้งประเมินการอ่านของตน และเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง แนวคิดทางการเรียนการสอนภาษาของการสอนอ่านโดยใช้ทฤษฎีอภิปัญญา (Metacognition Theory) ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนตระหนักรู้ (Awareness) เกี่ยวกับกลวิธีต่างๆ ในการอ่าน กระบวนการคิด วิธีการ ที่ผู้อ่านใช้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ บราวน์ (Brown, 1984) และคาซานอฟ (Casanave, 1988: 288) โครงสร้างความรู้เดิม (Schema Theory) มาช่วยในการอ่าน ทำให้ผู้เรียนมีการใช้ความคิดตลอดเวลา เพราะนักเรียนจะใช้ความรู้เดิมในการทำความเข้าใจในสิ่งที่เห็น เช่น รูปภาพ กราฟ แผนภูมิ ชื่อเรื่อง หัวเรื่องย่อย และตัวอักษรหรือคำเด่น ๆ จากนั้นนักเรียนจะใช้ประสบการณ์เดิมในการหาข้อมูลในบทอ่าน เพื่อช่วยในการตัดสินใจว่าข้อมูลในบทอ่านตอนใด หรือส่วนไหนที่สำคัญที่จะต้อง อ่านเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เร็วขึ้น จากพื้นฐานแนวคิดโดยเคเวอร์ลี, แมนเดวิลล์ และ นิโคลสัน (Caverly, Mandeville & Nicholson, 1993) ได้นำมาถ่ายทอด และพัฒนาเป็นกลวิธี พีแอล เอเอ็น โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะใช้กลวิธีในการอ่านอย่างเป็นระบบ เพื่อปรับปรุง พัฒนาการอ่านของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กลวิธีพีแอลเอเอ็น (PLAN) หมายถึง วิธีการที่ให้นักเรียนฝึกหาใจความหลักและใจความสนับสนุนในการอ่านภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นกลวิธีการอ่านที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ การคาดการณ์ล่วงหน้า (Predict) การระบุข้อมูล (Locate) การเพิ่มเติมข้อมูล (Add) และการจดบันทึก (Note) เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักเตรียมการอ่าน ควบคุมและตรวจสอบความเข้าใจใน

การอ่าน พร้อมทั้งประเมินการอ่านของตน และเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดย เคเวอร์ลี, แมนเดวิลล์ และ นิโคลสัน (Caverly, Mandeville & Nicholson, 1993)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา และพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์ ฟิแอลเอเอ็นว่าจะสามารถพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ และผู้เรียนมีเจตคติต่อการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้กลยุทธ์ ฟิแอลเอเอ็น อยู่ในระดับใด ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นแนวทางเพื่อปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลยุทธ์ ฟิแอล เอเอ็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลยุทธ์ ฟิแอลเอเอ็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สมมุติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลยุทธ์ ฟิแอลเอเอ็นได้คะแนนด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลยุทธ์ ฟิแอล เอเอ็น มีความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนชุมพลโพธิ์พิสัย อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย เขต 21 จำนวน 450 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี พีแอลเอเอ็น

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ

2.2.2 เจตคติต่อการสอนการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี พีแอลเอเอ็น

3. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยบทอ่านวิชาภาษาอังกฤษ (ภาษาต่างประเทศ) ซึ่งผู้วิจัยได้จากการคัดเลือกจากหนังสือเรียน (Access 1) ตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องสั้นจากอินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ ซึ่งมีเนื้อหา คำศัพท์ และโครงสร้างของบทอ่านเหมาะสมกับช่วงชั้นที่ 3 แล้วนำมาจัดกิจกรรมการสอนโดยกลวิธี พีแอลเอเอ็น จำนวน 10 เรื่องได้แก่ Amazing spiderman, My collection, My bedroom, My family, My pet, It's fun, Myths & legends, Festival food, Going shopping และ Safety first

4. ระยะเวลาในการศึกษาการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โดยใช้เวลาดทดลอง สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง เป็นเวลา 10 สัปดาห์ แผนการเรียนรู้จำนวน 10 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 30 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนชุมพลโพธิ์พิสัย อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย เขต 21 จำนวน 450 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนชุมพลโพธิ์พิสัย ตำบลจุมพล อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย เขต 21 ที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษ (อ21102) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา

2558 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 45 คน ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ชนิด ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี พีแอลเอเอ็น แบ่งเนื้อหาออกเป็น 10 เรื่อง ได้แก่ Amazing spiderman, My collection My bedroom My family My pet It's fun Safety first Festival food Going shopping และ Myths & legend จำนวนแผนการเรียนรู้ 10 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 30 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้ทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นแบบทดสอบ จำนวน 1 ฉบับ ปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ
3. แบบวัดเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี พีแอลเอเอ็น จำนวน 20 ข้อ 5 ระดับความคิดเห็น โดยใช้การวัดตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี พีแอลเอเอ็น จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที
2. ดำเนินการทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี พีแอลเอเอ็น จำนวน 10 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 30 ชั่วโมง
3. ทดสอบกลุ่มตัวอย่างหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที
4. วัดเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี พีแอลเอเอ็น
5. ตรวจสอบให้คะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และแปลค่าคะแนนแบบวัดเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี พีแอลเอเอ็น แล้วนำผลคะแนนมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อใช้ในการสรุปและอภิปรายผลการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี ฟิชเชอร์-เอเอ็น ของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ร้อยละ (Percentage) และการทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t-test for Independent Samples)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาเจตคติต่อการสอนการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี ฟิชเชอร์-เอเอ็น ของนักเรียน

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้กลวิธี ฟิชเชอร์-เอเอ็น ก่อนเรียนและหลังเรียน

เลขที่	คะแนนก่อนเรียน (เต็ม 40 คะแนน)		คะแนนหลังเรียน (เต็ม 40 คะแนน)	
	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ
1-45				
$\bar{X}$	22.04	55.11	31.47	78.70
S.D.	5.30	-	4.51	-

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์พบว่า คะแนนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้กลวิธี ฟิชเชอร์-เอเอ็น จำนวน 45 คน มีค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 22.04 คิดเป็นร้อยละ 55.11 และค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 31.47 คิดเป็นร้อยละ 78.70

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้กลวิธี ฟิชเชอร์-เอเอ็น ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	45	22.04	5.30	13.02**
หลังเรียน	45	31.47	4.51	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์พบว่า คะแนนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้กลวิธี พีแอลเอเอ็น จำนวน 45 คน มีค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 22.04 และค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 31.47 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่า คะแนนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาเจตคติต่อการสอนวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาเจตคติต่อการสอนการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี พีแอลเอเอ็น ของนักเรียนโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาแปลผลการวัดเจตคติ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี พีแอลเอเอ็น

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การวัด	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
เจตคติหลังเรียน	40	4.50	ดี

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์พบว่า เจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี พีแอลเอเอ็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 แสดงว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี พีแอลเอเอ็น อยู่ในระดับดี

ผลการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี พีแอลเอเอ็น มีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจมีค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 22.04 คิดเป็นร้อยละ 55.11 และหลังเรียน 31.47 คิดเป็นร้อยละ 78.70 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี ฟีแอลเอ เอ็น มีเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี ฟีแอลเอ เอ็น อยู่ในระดับดี

การอภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในด้าน การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนเรียนและหลังเรียน และศึกษาเจตคติต่อการสอนอ่าน ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี ฟีแอลเอ เอ็นจากการศึกษาสามารถอภิปรายผลเป็น ประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้

1. การศึกษาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน ผลการ ทดลองในครั้งนี้ พบว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 55.11 และหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 78.70 เห็นได้ว่าคะแนน ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งการที่คะแนนก่อนเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำ อาจ เนื่องมาจากนักเรียนขาดความรู้พื้นฐานในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ อ่านแล้วไม่ สามารถทำความเข้าใจและสรุปหาใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ ตลอดจนขาดความรู้ด้าน คำศัพท์ โครงสร้างประโยค รวมทั้งนักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อ ความเข้าใจ หลังจากนักเรียนได้รับการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี ฟีแอล เอเอ็น ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหาในบทอ่านมากยิ่งขึ้น และอ่านด้วยความมั่นใจมากขึ้น นอกจากนี้การที่ครูให้นักเรียนได้อ่านบทอ่านเป็นกลุ่มนั้นทำให้นักเรียนมีความวิตกกังวลในการ อ่านภาษาอังกฤษน้อยลง เพราะนักเรียนในกลุ่มจะช่วยกันอ่านบทอ่านจนเกิดความเข้าใจ รวมถึง การอภิปรายนั้นช่วยให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียน สามารถพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องในบทอ่านได้ดี ขึ้น โดยนักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนไม่ น้อยกว่าก่อนเรียนมากกว่าร้อยละ 75 ซึ่งสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนมีความสนใจในวิธีการสอนนี้ ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่น่าสนใจ มากกว่าการเรียนการสอนแบบเดิม รวมทั้งเนื้อหาที่นำมาให้นักเรียนฝึกอ่านนั้นเป็นเนื้อหาที่ นักเรียนมีความรู้เดิมและบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ส่งผลให้นักเรียนสามารถสรุปเนื้อ

เรื่องของบทอ่านได้ ปรากฏตามคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจคิดเป็นร้อยละ 78.70 จึงกล่าวได้ว่า การสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี ฟิแอลเอเอ็น ครั้งนี้ สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนได้

2. นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี ฟิแอลเอเอ็น มีคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ

ประการแรก การจัดกิจกรรมการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี ฟิแอลเอเอ็น ช่วยพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนได้ดี เพราะการที่ครูมีการนำเข้าสู่บทเรียนโดยการสอนคำศัพท์ใหม่ สอนโครงสร้างประโยคและ ทบทวนการใช้กลวิธีในการอ่านให้กับนักเรียนก่อนการอ่านเนื้อเรื่องในบทอ่านทำให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานในการอ่านเนื้อเรื่องได้ดีขึ้น อีกทั้งนักเรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มโดยความสามารถ รวมถึงมีการช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และอภิปรายร่วมกันภายในกลุ่ม ทำให้นักเรียนที่เรียนอ่อนเกิดความเข้าใจในเรื่องที่อ่านง่ายขึ้น ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษสูงขึ้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การจัดการเรียนรู้การสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี ฟิแอลเอเอ็น ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของเบเกอร์ และบราวน์ (Baker & Brown, 1984: 461) ที่ได้กล่าวว่า การฝึกฝนให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการความคิด และผู้เรียนมีความสามารถในการควบคุมสิ่งที่เป็นความคิดและกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองได้นั้น ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในการอ่านมากยิ่งขึ้น

ประการที่สอง กลวิธีฟิแอลเอเอ็น (PLAN) โดย เคเวอร์ลี แมนเดวิลล์ และ นิโคลสัน (Caverly, Mandeville & Nicholson, 1993) กล่าวว่า กลวิธี ฟิแอลเอเอ็น มีขั้นตอนที่ให้นักเรียน ฝึกหาใจความหลัก และใจความสนับสนุนสำคัญ ซึ่งทฤษฎีเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นกลวิธีที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 การคาดการณ์ล่วงหน้า (Predict) การคาดการณ์ล่วงหน้า เป็นขั้นที่ผู้เรียนต้องคาดเดาเนื้อหาและใจความสำคัญของเรื่อง ที่จะอ่าน ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความรู้เดิมโดยให้นักเรียนอ่าน หัวข้อเรื่อง หัวข้อย่อย บทนำ หรือ ย่อหน้าแรก บทสรุป ตูกรภาพ รูปภาพ แผนภูมิ และคำหรืออักษรเด่น ๆ

โดยใช้วิธีการอ่านแบบ เจาะจงเพื่อหาข้อมูล (Scanning) และการอ่านแบบกวาดสายตา (Skimming) เมื่อได้ข้อมูลแล้ว นักเรียนจะเขียนผังความสัมพันธ์ของความหมาย ซึ่งการใช้กลวิธีพีแอลเอเอ็น ให้นักเรียนคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรโดยดูจาก หัวเรื่อง หัวเรื่องย่อย บทนำ ย่อหน้าแรก บทสรุป รูปภาพ กราฟ แผนภูมิ และคำหรืออักษรเด่น ๆ องค์ประกอบดังกล่าวจะชี้ให้นักเรียนอ่านเรื่องด้วยความสนใจ และช่วยให้นักเรียนเข้าใจ จดจำ เรื่องที่อ่านได้ง่ายและดีขึ้น ขั้นที่ 2 ขั้นระบุข้อมูล เป็นขั้นที่นักเรียนตั้งจุดมุ่งหมาย และปรับปรุง ความเร็วในการอ่าน นักเรียนจะระบุข้อมูลที่ตนเองรู้แล้ว (Already known) โดยเขียนข้อมูล (คำ หรือวลี) ลงในผัง ความสัมพันธ์ของความหมาย แล้วใส่เครื่องหมายถูก เพื่อแสดงว่าเป็นข้อมูลที่รู้ แล้ว ส่วนข้อมูลที่ยังไม่รู้ (Unknown) หรือข้อมูลใหม่ที่มีพบในบทอ่านจะแสดงโดยการใส่เครื่องหมาย คำถาม ครูเป็นผู้ตรวจสอบข้อมูลของนักเรียนโดยการตั้งคำถาม หรือถามปากเปล่าขั้นระบุข้อมูลนี้ เป็นการประเมินความรู้เดิมของนักเรียน ถ้านักเรียนมีพื้นความรู้เดิมเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านดี นักเรียน จะใช้เวลาในการอ่านน้อยลง และพยายามเสนอคำศัพท์เพิ่มเติมขึ้นเรื่อยๆตามความรู้เดิม ขั้นที่ 3 นักเรียนอ่านบทอ่านที่ละบทอ่านเพื่อหาใจความสำคัญ (Main idea) และรายละเอียด (Details) ที่ สามารถนำไปสนับสนุนหัวเรื่อง หัวข้อย่อย หรือนำไปขยายหรือเพิ่มเติมข้อมูลที่เรียนรู้แล้ว และ ข้อมูลใหม่ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้เขียนลงในผังความสัมพันธ์ของความหมายซึ่งนักเรียนจะอ่านเพื่อ หาข้อมูลมายืนยันข้อมูลเดิมที่รู้แล้ว และข้อมูลที่จะนำมาอธิบายข้อมูลใหม่หรือข้อมูลที่ยังไม่ได้ เรียนรู้มาสนับสนุน หรือ คัดค้านการคาดการณ์ของตนเอง เมื่อพบว่าข้อมูลในการอ่านไม่ สอดคล้องกับการคาดการณ์ นักเรียนจะเปลี่ยนแปลงการคาดการณ์ของตนเองเช่น การทวนย้ำ การตรวจสอบ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนประเมินความเข้าใจ และใช้ยุทธวิธีในการแก้ไขความล้มเหลว ของความเข้าใจในการอ่านได้อย่างเหมาะสมถูกต้อง แฮร์ริสและซิเพย์ (Harris & Sipay, 1990: 623-624) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่จะส่งเสริมการใช้ อภิปัญญาในการแก้ไขความเข้าใจ (Meta comprehension) ของผู้เรียนและเป็นขั้นที่ทำให้นักเรียนจำเนื้อเรื่องได้ดีขึ้น และสามารถ นำไปใช้ในขั้นต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขั้นที่ 4 การจดบันทึก (Note) นักเรียนจดบันทึกคำ วลี และข้อมูลใหม่ที่สำคัญจากผังความสัมพันธ์ของความหมายโดยนำไปสร้างผังความสัมพันธ์ของ ความหมายขึ้นมาใหม่อีกครั้ง หรืออาจจะมากกว่า 1 ครั้ง เพื่อเป็นการทบทวนสิ่งที่อ่านมา จากนั้นนักเรียนเขียนย่อความโดยใช้คำ วลีและข้อมูลที่สำคัญที่ได้จดบันทึกลงในผังความสัมพันธ์ ของความหมายที่สร้างขึ้นใหม่

ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่าขั้นตอนและวิธีการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี พี แอลเอเอ็น สามารถพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนได้ดี และทำให้ผลคะแนนการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของเคเวอร์ลี, เบอเรล และ แมคฟาร์แลนด์ (Caverly, Burrell & McFarland, 1993) ได้ศึกษาผลของการใช้กลวิธี พี แอล เอ เอ็น เพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่าน กับนักศึกษามหาวิทยาลัย Southwest Texas University ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งนักศึกษาทุกคนจะต้องเข้าสอบเพื่อวัดความสามารถในการอ่านของมลรัฐเท็กซัส (TASP: The Texas Academic Skills Program) ร้อยละ 100 สอบผ่าน TASP และสามารถศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย Southwest Texas University ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แมนเดวิลล์ และ เคเวอร์ลี (Manderville & Caverly, 1993) ได้นำเอากลวิธีแบบ พีแอลเอเอ็น ไปทดลองสอนกับนักเรียนเกรด 6 ในโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างนักเรียน 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นนักเรียนที่มีผลสอบความสามารถในการอ่านของ CAT (California Achievement Test) ต่ำ (Poor readers) คือต่ำกว่าร้อยละ 25 กลุ่มที่สองนักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านปานกลาง (Average readers) คือร้อยละ 49 ผลการสอบปรากฏว่านักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านต่ำได้คะแนนร้อยละ 24 ส่วนนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านระดับปานกลางได้คะแนนร้อยละ 53 หลังจากที่ได้รับการสอนอ่านด้วยกลวิธี พี แอล เอ เอ็น ในระยะเวลา 12 สัปดาห์ นักเรียนทั้งสองกลุ่มได้ทำการทดสอบหลังการเรียน (Posttest) พบว่านักเรียนมีความสามารถในการอ่านต่ำ มีคะแนนเฉลี่ยในการอ่านสูงขึ้นจากร้อยละจากร้อยละ 24 เป็นร้อยละ 59 และคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่มีระดับความสามารถในการอ่านปานกลางสูงขึ้นจากร้อยละ 59 เป็นร้อยละ 61 สอดคล้องกับงานวิจัยของ แมนเดวิลล์ และ นิโคลสัน (Manderville & Nicolson, 1995) ได้ศึกษาวิจัยการใช้กลวิธีการเรียนแบบ พีแอลเอเอ็น ในการส่งเสริมในการเขียนย่อความของนักเรียนเกรด 7 และ 8 ในมลรัฐเท็กซัส พบว่าคะแนนการเขียนย่อความของนักเรียนสูงขึ้นนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศของ ชินดา ศรีสองเมือง (2549: 61) ได้ศึกษาการใช้กลวิธีการเรียนแบบ พีแอลเอเอ็น เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ และความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการศึกษาค้นพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบการใช้กลวิธีการเรียนแบบพีแอลเอเอ็น (P L A N) จะมีคะแนนความสามารถด้านความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ และความสามารถในการเขียนย่อความเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โคกริต สำราญเกษ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษา 1) เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียนก่อนและหลัง

การเรียนรู้ด้วยกลวิธีการเรียนแบบ ฟีแอลเอเอ็น 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนย่อความของผู้เรียน ก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการเรียนแบบ ฟีแอลเอเอ็น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนที่บึงกรวิทยาพัฒนา (มัธยมวัดหัตถสารเกษตร) ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำนวน 47 คน ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่คะแนนความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน การสอนโดยใช้กลวิธีแบบ ฟี แอล เอ เอ็น แล้ว ผู้เรียนมีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสูงขึ้น และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนย่อความของผู้เรียน หลังการสอนโดยใช้กลวิธีแบบ ฟีแอลเอเอ็น พบว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการเขียนย่อความหลังการทดลองสูงขึ้น โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรกรศิริคริสตธรรม (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้กลวิธีการเรียนแบบฟีแอลเอเอ็น เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้กลวิธีการเรียนแบบ ฟีแอลเอเอ็น ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยกลวิธีการเรียนแบบฟีแอลเอเอ็น มีคะแนนความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยกลวิธีการเรียนแบบฟีแอลเอเอ็น มีคะแนนความสามารถในการเขียนย่อความเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สนิทนาฏ อ่อนเถื่อน (2558) ศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้กลวิธี ฟีแอลเอเอ็น ก่อนเรียนและหลังเรียน และศึกษาเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจใช้กลวิธี ฟีแอลเอเอ็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวรลาโภนุสรณ์ อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 21 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 36 คน โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มแบบกลุ่ม แบบแผนของการวิจัยเป็นการวิจัย เชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่าความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี ฟีแอลเอเอ็น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีเจตคติต่อ

การสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กลวิธี ฟิแอลเอเอ็น อยู่ในระดับดี

ดังนั้นการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี ฟิแอลเอเอ็น สามารถทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น ผูกให้นักเรียนได้ลำดับความคิดอภิปรายอย่างมีเหตุผล ส่งผลให้นักเรียนคิดและประมวลความรู้ได้อย่างมีเหตุผล นอกจากนี้ นักเรียนสามารถสรุปเนื้อเรื่องที่อ่านได้ง่ายขึ้นจากการฝึกเขียนอย่างเป็นระบบ

3. ผลการศึกษาเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี ฟิแอลเอเอ็น พบว่า เจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี ฟิแอลเอเอ็น อยู่ในระดับดี สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี ฟิแอลเอเอ็น เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกับกลุ่มเพื่อน ไม่มีความวิตกกังวล เนื้อหาที่ครูนำมาให้อ่านเป็นเนื้อหาที่นักเรียนเคยพบในชีวิตประจำวัน นักเรียนจึงสามารถอ่านและทำความเข้าใจได้ในเวลาอันสั้น และสามารถนำความรู้ที่ได้มาอธิบายให้เพื่อนในกลุ่มฟังได้ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออกอย่างมั่นใจ นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มเกิดความร่วมมือภายในและระหว่างกลุ่มก่อให้เกิดความสนุกสนาน นักเรียนกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อความสำเร็จของกลุ่มทำให้นักเรียนรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น นักเรียนจึงเกิดความชอบและมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี ฟิแอลเอเอ็น สอดคล้องกับแนวคิดของ แอลพอร์ท (Allport, 1996: 139) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง สภาพความพร้อมของจิตใจ ซึ่งเกิดขึ้นโดยประสบการณ์ สภาพความพร้อมนี้เป็นแรงพยายามที่จะกำหนดทิศทางหรือปฏิกิริยาต่อบุคคล สิ่งของหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับแนวคิดของคราเชน (Krashen, 1987: 101) เป็นองค์ประกอบในการกระตุ้นให้นักเรียนมีความต้องการที่จะใช้ภาษาติดต่อกับเจ้าของภาษาหรือยอมรับในการเรียนรู้ภาษานั้น ทำให้นักเรียนนำภาษาไปใช้ประโยชน์ โดยที่นักเรียนจำเป็นต้องเข้าใจภาษาและสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง จากผลการวิจัยจึงกล่าวได้ว่า การที่นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี ฟิแอลเอเอ็น ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนให้ดีขึ้นได้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธี ฟิแอลเอเอ็น ในระดับชั้นอื่นๆ
2. ควรมีการใช้กลวิธี ฟิแอลเอเอ็น ในการพัฒนาความสามารถของนักเรียนในสาระการเรียนรู้อื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมอาชีวศึกษา. (2554). **ฉันและเธอ “เราคืออาชีวศึกษา”**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
- ชนิดา ศรีสองเมือง. (2549). **การใช้กลวิธีแบบพี แอล เอ เอ็น เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพพรรณ อินทนิล. (2546). **การส่งเสริมการอ่าน Better Reading**. พิมพ์ครั้งที่ 1. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา
- โรงเรียนบ้านดงหวายดงขวาง. (2557). **รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ปีการศึกษา 2556**. อุดรธานี: งานบริหารวิชาการ โรงเรียน.
- โคกิต สำราญเกษ. (2554). **การใช้กลวิธีการเรียนแบบ พี แอล เอ เอ็น เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่าน ภาษาอังกฤษและความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนที่บึงกรวิทยาพัฒนา (มัธยมวัดหัตถสารเกษตร) ในพระราชูปถัมภ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สินีนามู อ่อนเถื่อน. (2558). **การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการ อ่านแบบ PLAN ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ สำหรับผู้พูดภาษาอื่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2540ก). **วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2540ข). **แนวคิดและเทคนิควิธีการสอนอ่านภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Allport, G. W. (1996). **Attitude: Reading in attitude theory and measurement**. New York: John Wiley and Sons.
- Anderson, N. J. (2003). **The role of metacognition in L2 teaching and Learning**. [Online]. Available : <http://www.ericdigests.org> (2009, April) : 7.
- Anderson, N.(1985). Role of the Reader's Schema in Comprehension, Learning and Memory. **Theoretical models and process of reading**. Delaware: International Reading Association
- Baker, L. & Brown, A. L.. (1984). **Cognitive Monitoring in reading**. Newark, Delaware: International Reading.
- Brown, N. R. (1984). Reading and Writing Quarterly: **Reading and writing**. New Jersey :
- Casanave, C. P. (1988). **Comprehension monitoring in ESL reading: A neglected essential**. **TESOL Quarterly**, 2(2), 283-299.
- Caverly, D. C., Burrell, & McFarland, J. (1993). **Evaluation results of a whole language TASP reading Program**. Paper presented at the annual conference of the Conference on Academic Support Programs, Fort Worth, TX.
- Finocchiaro, M., & Sako, S. (1983). **Foreign language testing; A practical approach**. New York: Regents.
- Harris, D., & Sipay, C. B. (1990). **Testing English as a second language**. New York: McGraw-Hill. Prentice Hall, Inc.
- Krashen, S. D. (1987). **Language acquisition and language education**. San Francisco: Alemany Press.

บทวิจารณ์หนังสือ

เขียนชนบทให้เป็นชาติ: กำเนิดมานุษยวิทยาไทยในยุคสงครามเย็น

ผู้เขียน: เก่งกิจ กิติเรียงลาภ, 2562

ณัฐพงษ์ คันธรส¹

Natthaphong Kantharot¹

หนังสือ “เขียนชนบทให้เป็นชาติ: กำเนิดมานุษยวิทยาไทยในยุคสงครามเย็น” เขียนโดย รองศาสตราจารย์ ดร.เก่งกิจ กิติเรียงลาภ เล่มนี้เป็นหนังสือที่น่าสนใจและเหมาะสมกับผู้ที่ เป็นนักสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นัก รัฐศาสตร์ นักสังคมวิทยามานุษยวิทยา รวมไปถึง นักพัฒนาชุมชน เป็นอย่างมาก กับการเริ่ม ตั้งคำถามที่ว่า “หมู่บ้าน” และ “ชนบท” เกิดขึ้นเมื่อใดในสังคมไทย และการศึกษา “หมู่บ้าน” และ “ชนบท” ในประเทศไทยในฐานะเป็นพื้นที่ การศึกษา/วิจัย จึงได้รับความสำคัญเป็นอย่างมาก ตั้งแต่ยุคทศวรรษที่ 1950 – 1960 ภายใต้บริบทของสงครามเย็น

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการเมืองและการปกครอง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ; Lecturer of Politics and Government Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Lampang Rajabhat University, Thailand.

ทั้งในแง่มุมของการศึกษาเชิงมานุษยวิทยา และในฐานะที่เป็นหน่วยการศึกษาในทางสังคมศาสตร์หลายสาขาด้วย ไม่เว้นแต่กระทั่งการศึกษาในเชิงรัฐศาสตร์

หนังสือเล่มนี้ได้มีเนื้อหา และลำดับการนำเสนอที่น่าสนใจ โดยมีการวางโครงสร้างของหนังสือที่ชัดเจน ผู้แต่งได้เริ่มต้นในส่วนแรกของหนังสือโดยการตั้งคำถามซึ่งเป็นประเด็นสำคัญของหนังสือเล่มนี้ ซึ่งได้นำนักทฤษฎีอย่าง มิเชล ฟูกูเกต์ (Michel Foucault) นักคิดในกลุ่มหลังสมัยใหม่โดยนำเสนอเรื่อง วาทกรรมในการศึกษา ระเบียบความรู้ หรือ ชุดของความรู้ หรือ เอ็ดเวิร์ด ซาอิด (Edward Said) ผู้เขียนหนังสือเรื่อง บุรพาคติศึกษา (Orientalism) ที่ศึกษาเรื่องความเป็นตะวันตก และตะวันออก โดยผู้แต่งได้ใช้วิธีการนำเสนอในเชิงที่มาของการใช้ “หมู่บ้าน” และ “ชนบท” เป็นพื้นที่ในการศึกษาในยุค 1950 – 1960 ซึ่งเป็นการทำให้ผู้อ่านได้เห็นชุดความคิดแบบกว้างในหนังสือเล่มนี้ก่อน โดยเนื้อหาหลัก ๆ ของหนังสือเล่มนี้ประกอบไป 5 ส่วนด้วยกัน คือ 1) การอภิปรายเกี่ยวกับกระบวนการสร้างความรู้ในโลกที่ 3 ของสหรัฐอเมริกาในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ส่งผลต่อการนำความรู้ทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาเข้ามาทำความเข้าใจการศึกษาหมู่บ้านและชนบทในประเทศโลกที่สาม 2) การพยายามชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับไทยทางด้านความสำคัญของสงครามเย็นและการศึกษาของสงครามเย็น 3) ไทยศึกษา (Thai Studies) แบบอเมริกันในยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงยุคหลังสงครามเย็น ซึ่งหมู่บ้านและชนบทไทยถูกเป็นพื้นที่ศึกษาโดยนักมานุษยวิทยาอเมริกันจากมหาวิทยาลัยคอร์เนล (Cornell University) ที่มีอิทธิพลต่อการศึกษามานุษยวิทยาในหมู่บ้านชนบทไทย 4) บทบาทของสถาบันวิจัย และการสนับสนุนด้านการวิจัยทางสังคมศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาในการเกิดขึ้นของการศึกษาหมู่บ้านชนบท และ 5) ส่วนสุดท้ายผู้แต่งชี้ให้เห็นถึงกำเนิดสาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาในประเทศไทยในรุ่นบุกเบิก ซึ่งผู้แต่งได้ยกตัวอย่างกรณีศึกษา คือ ผศ.ดร.สุเทพ สุนทรเกสซ์ และนักวิชาการอื่นๆ โดยมีรายละเอียดและสาระสำคัญโดยสังเขป ดังนี้

เนื้อหาในส่วนที่ 1) การอภิปรายเกี่ยวกับกระบวนการสร้างความรู้ในโลกที่ 3 ของสหรัฐอเมริกาในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ส่งผลต่อการนำความรู้ทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาเข้ามาทำความเข้าใจการศึกษาหมู่บ้านและชนบทในประเทศโลกที่สาม ผู้แต่ง (รศ.ดร.เก่งกิจ กิติเรียงลาภ) ได้เริ่มอธิบายถึงกระบวนการสร้างความรู้และการผลิตความรู้ในยุคสงครามเย็น ซึ่งนำเสนอผ่านนักสังคมวิทยา และนักมานุษยวิทยากลุ่มแรก ๆ ที่ตั้งคำถามความเป็นกลางและความรู้ที่สหรัฐอเมริกาสร้างขึ้นเกี่ยวกับประเทศโลกที่ 3 ผ่านความเป็นสาขาวิชาโดยได้ยกงานของ Nicole Snakley ที่เป็งานชิ้นสำคัญเกี่ยวกับบทบาท

ของสหรัฐอเมริกาในการสร้างความรู้เกี่ยวกับประเทศโลกที่ 3 และการนำเสนอว่า หมู่บ้าน (Village) กลายเป็นพื้นที่สำคัญการต่อสู้ในเชิงความคิดและการต่อสู้ทางการเมือง หมู่บ้าน กลายมาเป็นหน่วยทางสังคมและหน่วยทางการเมือง ซึ่งทำให้หมู่บ้านกลายเป็นหน่วยการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) นอกจากนี้ยังนำเสนอถึงการเกิดความตื่นตัวในการศึกษา หมู่บ้าน โดยการสถาปนาการศึกษาที่เป็น “ชนบทศึกษา” และสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน ในมหาวิทยาลัยสหรัฐอเมริกา

เนื้อหาส่วนที่ 2) การพยายามชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกา กับ ไทยทางด้านความสำคัญของสงครามเย็นและการศึกษาของสงครามเย็น ในหัวข้อนี้ ได้นำเสนอถึงเหตุการณ์ในช่วงของสงครามเย็นที่เป็นความขัดแย้งอุดมการณ์ของ 2 ค่ายใหญ่ ในโลก และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้กลายมาเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการต่อต้าน การขยายอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ ซึ่งสหรัฐอเมริกาได้พยายามเข้ามามีอิทธิพลใน ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และพยายามสกัดกั้นการแผ่ขยายของอิทธิพลลัทธิ คอมมิวนิสต์ในภูมิภาคนี้ และชี้ให้เห็นถึงบทบาทของสหรัฐอเมริกาและสงครามเย็นต่อการ พัฒนาประเทศไทย

เนื้อหาส่วนที่ 3) ไทยศึกษา (Thai Studies) แบบอเมริกันในยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงยุคหลังสงครามเย็น ซึ่งหมู่บ้านและชนบทไทยถูกเป็นพื้นที่ ศึกษาโดยนัก มานุษยวิทยาอเมริกันจากมหาวิทยาลัยคอร์เนล (Cornell University) ที่มีอิทธิพลต่อ การศึกษามานุษยวิทยาในหมู่บ้านชนบทไทย ในประเด็นนี้ เป็นประเด็นที่น่าสนใจอย่างยิ่ง กล่าวคือ ผู้แต่งได้กล่าวถึงความสนใจต่อการศึกษาหมู่บ้านชนบทของไทยโดยนักวิชาการจาก ต่างชาติโดยเฉพาะจากนักวิชาการชาวอเมริกัน ซึ่งเปรียบเสมือนการเป็นอุตสาหกรรมการ วิจัยในด้านหมู่บ้านชนบทของไทย งานศึกษาหลากหลายประเด็นจากนักวิชาการต่างชาติ เหล่านี้เน้นไปที่การศึกษา หมู่บ้าน ชนบท และชาวนา ชาวเขา ซึ่งพื้นที่หลักในการศึกษา คือ ภาคเหนือ และภาคอีสาน

เนื้อหาส่วนที่ 4) บทบาทของสถาบันวิจัย และการสนับสนุนด้านการวิจัยทาง สังคมศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาในการเกิดขึ้นของการศึกษาหมู่บ้านชนบท ผู้แต่งเน้นอธิบาย ไปยังกลไก และสถาบันความรู้ที่สำคัญของสหรัฐอเมริกา และบทบาทในการสร้างและ สถาปนาองค์ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทยในยุคของสงครามเย็น จำนวน 3 สถาบัน ที่ส่งผล ต่อโครงการศึกษาต่าง ๆ จำนวนมาก และงานวิจัยเกี่ยวกับหมู่บ้านชนบทในประเทศโลกที่ 3 ทั้งยังส่งผลต่อการศึกษาหมู่บ้านชนบทของนักวิชาการชาวไทยด้วย

เนื้อหาส่วนที่ 5) ส่วนสุดท้ายผู้แต่งชี้ให้เห็นถึงกำเนิดสาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาในประเทศไทยในรุ่นบุกเบิก ซึ่งผู้แต่งได้ยกตัวอย่างกรณีศึกษา คือ ผศ.ดร.สุเทพ สุนทรเกษม โดยในส่วนนี้ ผู้แต่งได้นำเสนอถึงนักวิชาการชาวไทยรุ่นบุกเบิกในการศึกษาและวิจัยทางมานุษยวิทยา หมู่บ้าน ชนบท และการลงหลักปักฐานของสาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาในประเทศไทย และสุดท้ายเป็นบทสรุปเกี่ยวกับมานุษยวิทยา จักรวรรดิและความเป็นสมัยใหม่

กล่าวโดยสรุปคือ จุดเด่นของหนังสือเล่มนี้ คือ มีเนื้อหาที่มีความหลากหลายเมื่ออ่านแล้วจะได้ซึมซับทั้งในแง่มุมของการศึกษามานุษยวิทยา และความเชื่อมโยงถึงอิทธิพลของอเมริกาในการอยู่เบื้องหลังการกำเนิดการศึกษาชนบทและหมู่บ้านในประเทศไทย มีการเชื่อมโยงในแต่ละเนื้อหาเข้าด้วยกันอย่างดี ผู้แต่งยังได้ยกกรณีศึกษา แนวคิด หลักฐานที่สำคัญ การรวบรวมองค์ความรู้ต่าง ๆ ไว้อย่างดี ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงจบเหมาะสำหรับนักสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา นักรัฐศาสตร์ และนักสังคมศาสตร์แขนงอื่น ๆ และบุคคลทั่วไป

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

(ฉบับปรับปรุงล่าสุด ณ วันที่ 30 พฤษภาคม 2558)

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย (Research Paper) บทความวิชาการ (Academic Paper) บทความวิจารณ์หนังสือ (Book Review) และบทความปริทัศน์ (Review Article) ซึ่งเป็นผลงานวิชาการที่มีคุณค่า ในสาขาวิชาด้าน เศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจและการจัดการ วิศวกรรมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา หรือสหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้และแนวความคิดทาง วิชาการ โดยมีกำหนดจัดพิมพ์ออกเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม

บทความที่ส่งมาเพื่อการพิจารณาต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อน ไม่อยู่ ระหว่างการเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารอื่น เนื้อหาของบทความได้จากการสังเคราะห์ความคิดขึ้น โดยผู้เขียนเอง ไม่ได้คัดลอก หรือตัดทอนมาจากผลงานของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือ ปรากฏจากการอ้างอิงที่เหมาะสม ทุกบทความที่ได้ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏ อุดรธานี ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับ บทความโดยตรง

กองบรรณาธิการกำหนดระเบียบการส่งต้นฉบับให้ผู้เขียนยึดเป็นแนวทาง โดยผู้เขียน จะต้องจัดรูปแบบต้นฉบับตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อให้วารสารมีคุณภาพตามมาตรฐานทาง วิชาการที่น่าไปใช้อ้างอิงได้

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 **ต้นฉบับ** เป็นต้นฉบับภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ความยาวไม่เกิน 15 หน้า พิมพ์หน้าคู่ โดยใช้ตัวอักษรแบบ TH Niramit จัดเป็น 1 คอลัมน์

1.1.1 **ขนาดกระดาษ** กำหนดเป็น B5 (JIS) ซึ่งมีขนาดความกว้าง 18.2 เซนติเมตร และความสูง 25.7 เซนติเมตร

1.1.2 **การเว้นระยะขอบกระดาษ** กำหนดดังนี้

ระยะขอบบน 3 เซนติเมตร ระยะขอบล่าง 3 เซนติเมตร

ระยะภายใน 3 เซนติเมตร ระยะภายนอก 2 เซนติเมตร

1.2 ชื่อเรื่อง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 16 พอยต์ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลาง หน้ากระดาษ ความยาวไม่เกิน 3 บรรทัด โดยชื่อเรื่องภาษาอังกฤษใช้อักษรตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด

1.3 ชื่อผู้เขียน ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งกึ่งกลาง หน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง ส่วนตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสังกัด ของผู้เขียนและผู้เขียนร่วม ใช้เชิงอรรถ ขนาด 11 พอยต์ ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.4 บทคัดย่อ หัวข้อภาษาไทยใช้คำว่า “บทคัดย่อ” หัวข้อภาษาอังกฤษใช้คำว่า “ABSTRACT” ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.5 คำสำคัญ หัวข้อภาษาไทยใช้คำว่า “คำสำคัญ” หัวข้อภาษาอังกฤษใช้คำว่า “KEYWORDS” ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดซ้ายหน้ากระดาษ โดยมีคำสำคัญไม่เกิน 4 คำ คั่นแต่ละคำด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตัวอักษรขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวธรรมดา เรียงคำตามลำดับความสำคัญ

1.6 หัวข้อเรื่อง หัวข้อใหญ่ ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย หัวข้อย่อย ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อย จัดการเยื้องย่อหน้าตามความเหมาะสม

1.7 เนื้อหา ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวธรรมดา จัดกั้นหน้ากั้นหลัง ตลอดทั้งบทความ

1.8 เอกสารอ้างอิง หัวข้อภาษาไทยใช้คำว่า “เอกสารอ้างอิง” หัวข้อภาษาอังกฤษใช้คำว่า “REFERENCES” ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ส่วนของรายการอ้างอิง ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวธรรมดา จัดกั้นหน้ากั้นหลัง

1.9 ตัวเลข ใช้เลขอารบิก ตลอดทั้งบทความ

1.10 หมายเลขหน้า ใช้เลขอารบิก แบบอักษร TH Niramit ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านบนขวา

2. องค์ประกอบของบทความ

2.1 บทความวิชาการและบทความปริทัศน์ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง/ บทคัดย่อ (ถ้ามี)/ บทนำ/ เนื้อเรื่อง/ สรุป/ และเอกสารอ้างอิง

2.2 บทความวิจัย ประกอบด้วย

(1) ชื่อเรื่อง	(6) ขอบเขตของการวิจัย (ถ้ามี)
(2) บทคัดย่อ	(7) วิธีดำเนินการวิจัย ได้แก่ ประชากรและ
(3) ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	กลุ่มตัวอย่าง/ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย/
(4) วัตถุประสงค์ของการวิจัย	การเก็บรวบรวมข้อมูล/ การวิเคราะห์
(5) สมมุติฐานของการวิจัย (ถ้ามี)	ข้อมูล

- (8) สรุปผลการวิจัย
- (9) การอภิปรายผล
- (10) ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้/ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
- (11) กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)
- (12) เอกสารอ้างอิง

2.3 บททความวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง/ ชื่อผู้แต่ง/ ชื่อผู้เขียนวิจารณ์/ บทวิจารณ์ ได้แก่ บทนำ บทสรุปเนื้อหา บทวิเคราะห์วิจารณ์ และบทสรุป

3. การอ้างอิง (แบบ APA)

3.1 การอ้างอิงในเนื้อหา

3.1.1 การอ้างอิงที่ต้องการเน้นเนื้อหาสาระ

(ชื่อผู้แต่ง, //ปีพิมพ์://เลขหน้า)

ตัวอย่าง

...กิจกรรมเหล่านี้ ทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นต่อผู้บริหารมากขึ้น โดยประชาชนได้รับรู้ต่อผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงนโยบายที่เกิดขึ้น (วรรณา รักษ์พงศ์, 2548: 11-13)

3.1.2 การอ้างอิงที่ต้องการเน้นชื่อผู้แต่ง

ชื่อผู้แต่ง //(ปีพิมพ์://เลขหน้า)

ตัวอย่าง

สมศักดิ์ โพธิ์บุลย์ (2541: 29) ศึกษาแรงสนับสนุนจากเครือข่ายติในการปฏิบัติตัว เพื่อควบคุมเบาหวาน พบว่า.....

3.2 การอ้างอิงส่วนท้ายเล่ม

3.2.1 อ้างอิงจากวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ. //(ปีพิมพ์) //ชื่อบทความ. //ชื่อวารสาร, ปีที่(ฉบับที่), /เลขหน้า.

ตัวอย่าง

วิชาญ เตชิตธีระ. (2540). เอกภาพกับชีวิต. *วารสารวิทยาศาสตร์ลาดกระบัง*, 7(3), 12-15.

Klimoski, R., & Palmer, S. (1993). The ADA and the hiring process in organizations. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 45(2), 10-36.

3.2.2 อ้างอิงจากหนังสือ

ชื่อผู้แต่ง.// (ปีพิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// ครั้งที่พิมพ์ (ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

อมรา คัมภีรานนท์. (2540). *พันธุศาสตร์ของเซลล์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Raven, P. H., & Johnson, G. B. (1999). *Biology*. 5th ed. Boston: WCB/McGraw-Hill.

3.2.3 อ้างอิงจากเว็บไซต์

ชื่อผู้แต่ง.// (ปีพิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี./จาก//แหล่งที่เข้าถึงได้

ตัวอย่าง

ประสพ รัตนกร. (2548). *ใจเขาใจเรา*. สืบค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2548, จาก <http://www.bnn.go.th/files/library/c-a03.htm>

Dewey, R. A. (2004). *APA Style Resources by Russ Dewey*. Retrieved September 8, 2004 from <http://www.psywww.com/resource/apacrib.htm>

3.2.4 อ้างอิงจากวิทยานิพนธ์

ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์.// (ปีพิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// วิทยานิพนธ์ปริญญา.....
///// สาขาวิชา...../ชื่อสถาบัน.

ตัวอย่าง

สมพร อินทะกนก. (2548). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยกระบวนการสอนของเฮวินส์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

Nuankoksoong, P. (1998). *Morale of the personnel of the Office of Accelerated Rural Development in the northeast*. Master Thesis in Development Sociology, Graduate School, Khon Kaen University.

3.2.5 อ้างอิงจากบทความในหนังสือ

ชื่อผู้เขียนบทความ.// (ปีพิมพ์).// ชื่อบทความ.// ในชื่อผู้แต่ง/(บรรณาธิการ), ชื่อหนังสือ
///// (ครั้งที่พิมพ์, เลขหน้าที่ปรากฏบทความ).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

เรวัต เลิศฤทัยโยธิน. (2541). ข้าวฟ่าง. ใน วาสนา วงษ์ใหญ่, อุดม พูลเกษ และวิทยา แสงแก้วสุข (บรรณาธิการ), *พฤษศาสตร์พืชเศรษฐกิจ* (หน้า 20–25). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Roy, A. (1995). Psychiatric emergencies. In H. I. Kaplan (Ed.), *Comprehensive textbook of psychiatry* (6th ed., pp. 1739–1749). Baltimore: William & Wilkins.

การส่งต้นฉบับ

ส่งต้นฉบับที่จัดรูปแบบตามข้อกำหนดของวารสาร โดยส่งเป็นไฟล์จากโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด (นามสกุล .doc หรือ .docx) และไฟล์ PDF (นามสกุล .pdf) ทางเว็บไซต์ graduate.udru.ac.th/a_journal หรือทางอีเมล udru.ajournal@gmail.com หรือส่งต้นฉบับ 1 ฉบับพร้อมแผ่น CD มาที่

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

64 ถนนทหาร อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000